

5/2024

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
MAJ - VELIKI TRAVEN

SLOVARMs

Lovska trgovina SloVArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67,

URNIK:

Tel.: 05 620 22 08 Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

E-mail: info@slovarms.si

**VELIKA RAZPRODAJA RAZSTAVNIH
EKSPONATOV PO IZJEMNIH CENAH!**

med 13. in 17. majem, od 09:00 do 19:00

MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE, HITRO IN ENOSTAVNO

BROWNING

-200 €

SXR VULCAN BATTUE, S, .308 Win.
REDNA CENA: 1.256,60 €
CENA S POPUSTOM: 1.056,60 €

-300 €

BAR MK3 Eclipse Fluted, .30-06, .308 Win.
REDNA CENA: 2.183,80 €
CENA S POPUSTOM: 1.883,80 €

-100 €

XPR STEALTH THR, NS, .30-06, .308 Win.
REDNA CENA: 780,80 €
CENA S POPUSTOM: 680,80 €

-200 €

B525 Sporter 1 Adjustable, 12M
REDNA CENA: 2.598,60 €
CENA S POPUSTOM: 2.398,60 €

WINCHESTER

* Akcija velja za izdelke iz zaloge od 01.05.2024 do 30.06.2024 oz. do razprodaje zalog, slike so simbolične.

ANCELJ d.o.o.

Lebanova ulica 3

8000 Novo mesto

tel: ++386 (0)7 / 33 21 081

e-mail: info@ancelj.si

Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00

www.ancelj.si

Poiščite nas na
facebooku!

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - Kite Optics

- Česka zbrojovka - Colt - Meopta

- Sellier & Bellot - Alfa Proj

- KMR Precision Arms - MAK

- Huglu - Norica - Niggeloh

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik CVII., št. 5
maj – veliki traven

Lovlec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
TRR: SI56 0201 0001 5687 097 (NLB, d. d.)
ID za DDV: SI 23864516

Priprava in tisk
Tiskarna Gracer, d. o. o., Celje
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

V. d. odgovornega urednika:
Boris Leskovic

UREDNIŠKI ODBOR:
Predsednik: dr. Arpad Kóveš
Martin Hočevar, Ivan Kuljaj, Igor Pičulin,
Franc Rotar, Branko Tucovič,
Franc Wakounig, dr. Jane Weber

Lektorica in korektorica:
Marjetka Šivic
Tehnični urednik: Milan Samar
Tajnik uredništva: Andrej Miklavčič

Lovlec izhaja v začetku vsakega meseca, razen poletne številke 7–8, ki je združena in izide v začetku julija. Ta številka je izšla v 22.000 izvodih. Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovlec pošljite na e-naslov lovlec@lovska-zveza.si v Wordovem dokumentu, podpisane in žigosane uradne dopise pa skenirane ali po navadni pošti. Fotografije sprejemamo prav tako po e-pošti v formatu jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografi, ki se ukvarjajo z naravoslovno fotografijo, lahko svoje fotografije, namenjene za banko fotografij revije Lovlec ter Zlatorogove in Strokovne knjižnice, pošljejo po vnaprejšnjem dogovoru po katerem od elektronskih transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij pred objavo v reviji Lovlec oziroma Zlatorogovi ali Strokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
e-naslov: lovlec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Glasilo Lovlec na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
zavihek Glasilo Lovlec

Foto: Urban Košir

IZ VSEBINE:

I. Žižek:	Razpisi izobraževanj – priložnost, ki jo velja izkoristiti!	212
MNENJA IN PREDLOGI		
M. Toš:	Bomo kdaj dočakali denacionalizacijo odvzetih zemljišč LD?	213
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		
LOVSTVO		
R. Bernik:	Mala poljska divjad in njen življenjski prostor	216
S. F. Krape:	Koliko nas je, koliko smo stari ... lovski čuvaji	219
OSUPLJIVI GOZDNI SVET		
M. Kišek Vovk:	Gozdna mana – sladka hrana	222
LOVSKA OPREMA		
G. Hodnik:	Škodljivi učinki poka za naše zdravje	225
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		
F. Černigaj:	Pričevalec iz sedanjega časa	230
LOVSKO PESNIŠTVO		
B. Bone:	Grde sledi	233
LOVSKA ORGANIZACIJA		
F. Rotar:	Spet Dnevi lovstva v Celju	234
J. Weber:	V LD Babno Polje odprli lovsko knjižnico	235
A. Savorgnani:	Letos LD Prebold praznuje 100-letnico delovanja	236
F. Rotar:	Pliberski lovski shodi utrjujejo čezmejno sodelovanje	237
B. Tucovič:	Že devetinsitrideseti skupaj na lovu na lisice	238
F. Rotar:	V Črni kljub poplavam zadovoljiv odstrel	238
F. Rotar:	V Doliču zbor »jagrov« Mislinjske doline	239
JUBILANTI		
MLADI IN LOVSTVO		
B. Devjak:	Lovska delavnica na OŠ Primoža Trubarja - Velike Lašče	242
M. Kišek Vovk:	Vrtec za divje prašičke	243
LOVSKA KRIŽANKA		
LOVSKI OPRTNIK		
J. Žerdin:	LD Mala Nedelja krstila tri lovce	245
B. Ličina:	IWA 2024 – Nürnberg	245
M. Richter - Zeleni:	Gamsja starica iz LD Kozlek	246
T. Marolt:	Dianino darilo iz lovišča LD Velike Lašče	247
M. Toš:	Novo knjige: Ivan Hribar – Javno. Ustvarjalno. Sasebno	247
S. Žerjav:	Novo knjige: Idealni zadetek	248
J. Papež:	Dnevno spanje, drež in počitek divjih živalih na planem	249
O. Bakal:	Gospodar LD Gornja Radgona prejel srebrni občinski grb	252
Optics Trade:	Predstavljamo: monokular Pulsar Axion XQ30 Pro	252
M. Toš:	»Proučevanje lovstva v naši kraljevini ...«	253
I. Kuljaj:	Lovci - vinarji: Alfonz Komatar	253
V SPOMIN		
LOVSKA KINOLOGIJA		
T. Mlinšek:	Srečanje kinologov in ljubiteljev koroških žigcev LD Dolič	255
M. Toš:	V Mariboru so se srečali lovci in kinologi	256
J. Verčko:	Delna zborna sodnikov za barvarje in izvolitev vzrejne komisije	256
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	257

SLIKA NA NASLOVNICI:

MLADIČ SRNJADI (*Capreolus capreolus*)

Foto: Tomaž Jamšek

Na računalnik natipkane prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovlec@lovska-zveza.si. Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajsanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lovske zveze Slovenije. Uredništvo se je potrudilo, da bi našlo vse imetnike avtorskih pravic. Če mu kljub trudu to morda ni v celoti uspelo, avtorje prosimo, naj stopijo v stik z uredništvom. Morebitni priloženi letaki niso povezani z uredniško politiko Lovca in niso publikacije, ki bi jih izdala Lovska zveza Slovenije ali uredniški odbor. Za njihovo vsebino odgovarja naročnik storitve (oglaševalec).

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna
srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:
1. 9.–31. 12.
mladica:
1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:
16. 8.–31. 12.
košuta:
1. 9.–31. 12.

teleta:
1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:
1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:
16. 8.–31. 12.
košuta:
1. 9.–31. 12.

teleta:
1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:
1. 7.–31. 1.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in
jagnjeta obeh spolov:
1. 8.–28. 2.

ovca:
1. 8.–31. 12.

Gams

kozol, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozol, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:
1. 1.–31. 12.
svinja:
1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:
1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Šakal

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–31. 12.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Razpisi izobraževanj – priložnost, ki jo velja izkoristiti!

Ivan Žižek,
predsednik Komisije LZS
za izobraževanje

Redko se zgodi, da se z uvodnikom oglasi predsednik komisije za izobraževanje že takoj na začetku novega štiriletnega mandata, saj sem v preteklosti po navadi povzel najprej ugotovitve iz analiz o različnih izobraževanjih, ki so zadevala posamezne lovske tematike.

Na konstitutivni seji komisije za izobraževanje smo določili okvirni program dela za letos ter ga dopolnili še na naslednji seji. Prednostno smo si postavili naloge in časovne (rokovne) aktivnosti, ki bodo potekale v mandatnem obdobju.

Na prvem mestu je še vedno praktično in teoretično izobraževanje lovskih pripravnic in pripravnikov, saj se zavedamo, da je lahko le strokovno izobražen lovec kos vedno zahtevnejšim nalogam, pred katere smo postavljeni vsak dan. Dogovor komisije je, da bomo pripravili takšno izobraževanje, ki bo enotno za celotno državo. Zavedamo se, da bo treba še marsikaj doreči in nadgraditi naš zdajšnji model izobraževanja. Vpeljati bo treba novosti, ki nam jih omogoča tehnika v 21. stoletju. Okvirna vsebina je pripravljena, treba jo je samo preusmeriti v učni proces. Zakonsko osnovo imamo, znanje prav tako in z obilico delovne vneme vseh članov komisije ter v sodelovanju z drugimi komisijami na LZS je treba cilje le uresničiti. Med predlogi sta digitalni Dnevnik in Redovalnica. Z digitalizacijo bomo na Lovski zvezi Slovenije imeli vpogled, ali v vseh območnih zvezah izobraževanje res poteka v skladu z Navodili o izvajanju praktičnega in teoretičnega dela lovskega izpita in obvezno tudi znanj s Katalogom minimalnega znanja za lovske pripravnike. Še vedno namreč opažamo, da se ponekod dogajajo določene nedoslednosti, češ da se to ne odraža na znanju. Lovska zveza Slovenije, ki je odgovorna za izobraževanje pripravnikov, bo morala sprejeti tudi nekatere termenske roke enotnega časa izobraževanja, zgledujoč se na splošni šolski sistem. Upam in želim si, da bo v razpisu teoretičnega in praktičnega izobraževanja za leto 2025 tak časovni (rokovni) načrt že zajet.

Osrednji del mojega uvodnika bom namenil razpisom Komisije LZS za izobraževanje za leto 2024. Na podlagi opravljene analize izobraževanj lovcev v letu 2023, upoštevajoč zagotovljena namenska finančna sredstva, smo se odločili, da razpišemo osem izobraževanj, ki bodo potekala v sklopu t. i. prenesenih nalog. Iz prejšnjih izkušenj se moramo na tem mestu vprašati, ali je tovrstno izobraževanje res dostopno prav

vsem zainteresiranim lovcom in/ali so vsi lovci seznanjeni z vsemi razpisi, saj z odzivnostjo ne moremo biti zadovoljni. V pogovoru z lovci sem razbral, da v nekaterih LD člani niso seznanjeni z razpisi, čeprav bi se želeli udeležiti posameznega izobraževanja. Še bolj kritično pa je, čeprav gre za osamljen primer, da lovca zaradi osebnih zamer zavestno niso hoteli prijaviti na izobraževanje. Takšen odnos meče kaj slabo luč na vse nas. Rešitev za informiranost članstva vidim v spremenjenih razpisih, ki bodo objavljeni na spletni strani LZS in, če bo časovno le mogoče, tudi v Lovcu. Seveda se bo marsikdo vprašal, kako bo vse to izvedljivo, saj nekoliko odstopa od že ustaljene prakse in navad. Letos bomo pripravili razpise za leto 2025 v decembru. Vsi izvajalci poverjenih jim prenesenih nalog se bodo na primer v tridesetdnevnem odzivnem roku prijavili na razpise in napovedali predvideni datum izvedbe predavanja. Ker bomo imeli v januarju vse povratne informacije, jih bomo prek že omenjenih možnosti predstavili vsem lovcom in lovkam. Vsak interesent se bo lahko udeležil katerega koli predavanja tudi v drugih območnih lovskih zvezah, seveda v soglasju z vodstvom njegove matične LD. Če pa nekoga njegova LD zavestno omejuje pri želji po izobraževanju, bo imel možnost izvedeti, kje in kdaj ter kam se lahko prijavi. Tajniki na območnih zvezah ga bodo vnesli v evidenco LIS – Lovskega informacijskega sistema, ki natančno vodi evidenco vseh usposabljanj in za slehernega člana članic LZS.

Na tem mestu bi veljalo razmisliti tudi, ali ne bi vsaj nekatera predavanja »odprli« tudi za druge zvrsti javnosti in določene lovske teme predstavili še laični (ne samo ciljni) publiki. Vsekakor imamo slovenski lovci dovolj znanja in že obilo rezultatov, na katere smo lahko upravičeno ponosni; nenazadnje bi si tako tudi utrdili ugled nevladne organizacije, ki skrbi za znanje svojega članstva.

Zdaj pa še želje in cilji. Želje so povezane predvsem s številom udeležencev. Zadovoljni bomo, če se bo predavanju udeležilo okoli ena tretjina članstva slovenskih lovk in lovcev. Cilj pa je približati znanje vsem lovkam in lovcom, ki ga bodo s pridom uporabili pri vsakodnevnih aktivnostih v lovišču oziroma v dobrobit vseh in tudi divjadi ter naravnega okolja.

Na priporočilo in večkratno predstavitev potreb po izobraževanju odgovornih oseb, ki jih je izrazil lovski tovariš Branko Zlobko, ki je tovrstno izobraževanje tudi organiziral v okviru ZLD Kočevje, smo se na Komisiji LZS za izobraževanje dogovorili, da bomo takšno izobraževanje organizirali in plačali iz namenskih sredstev dela naše komisije. Zamisel je organizacija enodnevnih delavnic, na kateri bi obravnavali štiri teme s področij dela, pri katerih morajo biti starešine LD (predsedniki upravljavk lovišč) še prav posebno pozorni.

Vsem lovkam in lovcom želim dober pogled z željo, da bi pridobljeno znanje redno dopolnjevali in ga s pridom tudi uporabljali ter širili.

Bomo kdaj dočakali denacionalizacijo odvzetih zemljišč LD?

Potem ko je pred zdaj že davnimi leti kazalo, da se bo problematika odvzetih zemljišč lovskim družinam (LD) vendarle postopoma rešila v prid lovcev, se zdaj to poglavja oddaljuje s svetlobno hitrostjo. Še konec minulega leta je nekdanji predsednik LZS mag. **Lado Bradač** na skupni novinarski konferenci z vodstvom Ribiške zveze Slovenije vnovič ponovil zahtevo za vračilo krivično

za kmetijstvo obljubila, da bodo skušali najti rešitev, s katero bi lovskim družinam in drugim društvom v Sloveniji vrnili neupravičeno odvzeta zemljišča, « je bil odločen mag. **Bradač**. Trd oreh zdaj čaka novega predsednika **Alojza Kovšco**, ki se dobro zaveda zahtevnosti omenjene problematike.

K pisanju tega mnenjskega sestavka (žal nisem pravnik, zato bo temu primerna tudi

no lovsko zvezo in OZUL. Vztraja, ima voljo in pogum, da nadaljuje neenakopraven boj z državo in njenimi sodnimi mlini. Očitno neuspešno.

Republika Slovenija je namreč zoper omenjeno LD dobila tožbo, kar je bilo sredi februarja še eno grenko razočaranje za poljčanske lovce. Pravniki bi najbrž dejali, da sta »bitka in celo vojna« za pravico do vrnitve odvzetih zemljišč končani. Najbrž (še) ne! Izjemno

zemljišč so prispevali njeni člani. LD ni imela nobenih posebnih pravic kot pravna oseba iz takratnega socialističnega režima«.

V sklepnem delu sodbe je sodnica zapisala, da tožeča stranka – »Republika Slovenija – uveljavlja pridobitev lastninske pravice na spornih nepremičninah po zakonu in v skladu s predpisi, ki urejajo lastninjenje družbene lastnine. S pridobitvijo (nakupom torej) kmetijskih zemljišč je LD pridobila družbeno lastnino. In ni pomembno, ali jo je pridobila odplačno ali neodplačno in ne glede na to, ali je njihov singularni pravni zastopnik na teh zemljiščih imel lastninsko pravico ali pravico uporabe«. Lastninjenje kmetijskih zemljišč in gozdov je zakonodajalec uredil tako, da je zavaroval javno korist in je za lastnika teh zemljišč določil državo. Odplačnost ni bila odločilna za LD, ki ni imela lastninske pravice, saj LD niso organizacije, za katere je zakon predvidel izjemo pri lastninjenju kmetijskih zemljišč. Sodišče je v celoti pritrdilo tožeči stranki, torej državi.

Foto: Marjan Toš

odvzetih zemljišč. V večini primerov gre za zemljišča, ki so v naravi kmetijska in gozdna, ki so bila pridobljena odplačno, s članarinami članov lovskih družin, in ki so jih oz. jih lovske družine še vedno uporabljajo za opravljanje nalog s področja trajnostnega gospodarjenja z divjadjo, torej za opravljanje javnih nalog. »V rokah nam je ostal le papir, s katerim je bivša ministrica

moja terminologija) me je na neki način »pognalo« sporočilo lovskega prijatelja in dolgoletnega starešine LD Poljčane **Tomislava Kovačiča**. Njegova LD je ena od mnogih, ki bije boj z »mlini na veter« ali natančneje zapisano z državo in s sodišči. Kljub mnogoterim pisnim dokazilom, z dokumenti in verodostojnimi pričami ne more in ne more priti do pravice. Tomislav vztraja in vztraja, čeprav se sodni postopki vlečejo, povzročajo stroške in slabo voljo ter razočaranje. Vsi tehni argumenti lovske organizacije pa ostajajo kot glas vpijočega v puščavi. Večkrat je o težavah obvestil krovno lovsko organizacijo, območ-

natančno, na dolgo in široko je napisana tožba z navajanjem zakonskih predpisov in podzakonskih aktov, ki jih je sodišče upoštevalo pri svoji odločitvi. Pravno poučeni bralci bodo najbrž bolje kot jaz razumeli del vsebine sodbe, iz katere lahko razberemo, da »je LD pridobila družbeno lastnino in ni pomembno, ali je LD takšna zemljišča pridobila odplačno v letih 1969 in 1982 po predpisih o prometu s kmetijskimi zemljišči na podlagi predkupne pravice kot kmetijske organizacije, zato so bila zemljišča lahko po nakupu v družbeni lastnini. Premoženje je LD (Poljčane – op. avt.) pridobila odplačno, sredstva za nakup

Starešina LD Poljčane Tomislav Kovačič je ob vsem tem izjemno razočaran in se sprašuje, kakšne argumente naj prizadeti lovci še poiščejo, saj tudi priposestvanje ni argument, pa tudi zgrajenih objektov za potrebe izvajanja koncesijske pogodbe sodišče ne upošteva. Sprašuje se, »kako bomo urejali finančne odškodnine za že zgrajene različne objekte (strelišče za glinaste golobe, za streljanje z MK-orožjem, prilagoditvene obore ipd.) in z vsem tem povezano uresničevanje določil koncesijske pogodbe«. Očitno poljčanski (in vsi drugi) lovci denacionalizacije svojih zemljišč kmalu še ne bo(m) dočakali. Ali pač?

Dr. Marjan Toš

Avtorje besedil, namenjenih za objavo v rubriki *Mnenja in predlogi*, obveščamo, da uredništvo sprejema besedila z največ 4000 znaki brez presledkov. Mnenja avtorjev niso nujno tudi stališča uredništva ali vodstva LZS.

Uredništvo

Foto: Marjan Toš

Rečna struga je pretočna, bobrov pa ni več... Je pa ostalo nekaj žive meje v ozadju posega v naravno okolje – toda kako dolgo še?

VOZNIKI POZOR, SRNE NA CESTI

Www.ovtar24.si, 2. 3. 2024 (Tina Perko) – Spomladi je na cestah opaziti povečano število srn, zato lovci pozivajo k še bolj previdni vožnji. **Franci Ornik** iz Lovske družine Voličina je pojasnil, da v prvih mesecih leta, ko narava zeleni, srne iščejo svežo pašo in svoje teritorije, zaradi česar je tedaj več prehodov čez cesto. Primanjkuje jim tudi soli, ker pa je le-ta na cestah, je to še dodaten razlog za njihovo zadrževanje na prometnih območjih. Poudariti je treba tudi, da se srne zadržujejo skupaj in tudi ceste prečkajo v skupinah. Na odsekih, kjer se zadržujejo pogosteje, so po navadi temu primerne omejitve hitrosti ali znaki »pozor divjad«. Vendar lovci opazajo, da nekateri ljudje tega še vedno ne upoštevajo dovolj. Če se zgodi, da trčimo v srno, pokličemo center za obveščanje na številko 112. Oni nato obvestijo lovsko družino, ki evidentira dokazni material in v največ primerih povoženo divjad tudi odpelje.

BOBER: PRIŠEL JE NEPOVABLJEN IN KAR OSTAL

VEČER V SOBOTO, 9. 3. 2024 (Marjana Hönigsfeld Adamič) – Bober se po uspešni naselitvi pred petindvajsetimi leti v Posavini na Hrvaškem po ti-

hem vrača tudi v slovenske reke. Najprej se je pojavil v pritokih dolenske Krke, v zadnjih letih pa po Savi navzgor pospešeno osvaja tudi druge dele Slovenije, celo hladno Gorenjsko. Ljudje ga sprejemajo z zadržki, ponekod manjšimi, drugod večjimi. Bober namreč ni izginil le iz rek in potokov, temveč tudi iz naše zavesti. Te vrste preprosto ne poznamo več, predolgo je »manjkala«. Je to še naša, domorodna vrsta? Ne znamo več živeti z njo in ne vemo, kaj lahko pričakujemo od nje. Negotovosti nas je strah, kar je čutiti iz komentarjev v novicah o pojavljanju bobra na družbenih omrežjih in v vprašanih prebivalcev, ki živijo ali kmetujejo v bližini voda. »Kaj bo, kaj bo, če se Brdavs ne ukroti!« In kateri so znaki, ki kažejo, da je na delu bober? Najpogosteje najdemo obgrizene veje s sledovi velikih, do sedem milimetrov širokih glodačev – to so dletasti sekalci, ki neprestano rastejo, zato jih mora glodavec brusiti ob les. Najbolj značilni, že od daleč očitni znaki pa so drevesna debla, obglodana v obliki peščene ure, okrog njih pa gosto posejani lesni ostružki.

USTRELIL DIVJO SVINJO IN JO PUSTIL, DA SE JE MUČILA V OBCESTNEM JARKU

http://www.24ur.si/novice/slovenija/, 19. 3. 2024 – Policisti Policijske postaje Nova Gorica

so obravnavali kaznivo dejanje nezakonitega lova v škodo Lovske družine Dobrov v Goriških brdih. Ugotovili so, da je neznan storilec minuli konec tedna oziroma v soboto pozno zvečer blizu vasi Senik s strelnim orožjem v času zunaj lovne dobe ranil divjo svinjo, ki je še živa obležala v obcestnem jarku. Storilec je divjo svinjo pustil v obcestnem jarku in se z neznanim vozilom odpeljal s kraja. Kasneje je za ranjeno žival poskrbel član tamkajšnje lovske družine, ki je ranjeno žival na kraju usmrtil in tako preprečil njeno nadaljnje trpljenje. O kaznivem dejanju so policisti obvestili tudi okrožno državno tožilstvo in preiskovalno sodnico Okrožnega sodišča v Novi Gorici. Preiskava okoliščin kaznivega dejanja se nadaljuje

STRELJALI BODO OD ZORE DO MRAKA

SLOVENSKE NOVICE, 20. 3. 2024 (Tomica Šuljič) – Med kmečkimi organizacijami in vlado so se začela pogajanja o več problematikah, s katerimi se sooča slovenski kmet – med njimi so tudi zveri in divjad. »Tukaj imamo ogromno odprtih zadev, ampak velik problem je divjad,« je pojasnil podpredsednik Združenja hribovskih in gorskih kmetov Janez Beja in dodal, da je jelenjad trenutno v ugodnejšem položaju kot denimo divji prašiči: »Te se lahko strelja tudi zaradi nevarnosti prašičje kuge. Večja

težava so navadni jeleni, tukaj nimamo ne zakonske podlage ne podpore pri lovcih in politiki.«

NAJOBČUTLJIVEJŠE GLEDE LJUDI SO VELIKE ZVERI

MMC RTV SLO, 22. 3. 2024 (Ž. E. Č.) – Raziskovalci z vsega sveta so ugotavljali, kako se divje živali odzivajo na ljudi v svojem okolju. Del raziskave je potekal tudi v Sloveniji, kjer so raziskovalci z Univerze v Ljubljani in Zavoda za gozdove Slovenije največji odziv opazili pri medvedu. Da ljudje zelo vplivajo na naravo in divje živali, je znano že dolgo, slabše pa je znanje, kako se različne vrste med seboj razlikujejo v odzivih na srečanje s človekom v svojem okolju in kako se odzivi razlikujejo med različnimi območji. To postaja vedno pomembnejše ob vedno večjih pritiskih na naravo zaradi človeške dejavnosti, kot so turizem, rekreacija, vožnja v naravnem okolju in izkoriščanje naravnih virov. Drugačne odzive so živali pokazale v kulturni krajini, kjer je bistveno več stikov med živalmi in ljudmi. V skupnem okolju so postale živali zaradi večje človekove dejavnosti dejavnejše predvsem ponoči, kar jim je pomagalo pri izogibanju ljudem podnevi. Odziv se je zelo razlikoval med različnimi skupinami živali. Kot najobčutljivejše glede človeka so se izkazale velike

zveri, ki so na svetovni ravni tudi tiste vrste, med katere ljudje najbolj posegajo. »V Sloveniji smo največje spremembe opazili pri rjavih medvedih, ki so v odzivu na povečano prisotnost človeka najbolj spremenili svojo dejavnost in takrat postali še bolj nočno dejavni kot sicer,« je dejal dr. **Miha Krofel** z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, eden izmed treh slovenskih strokovnjakov, ki so sodelovali pri raziskavi. Po drugi strani so odzivi lahko precej drugačni pri rastlinojedcih, ki se pogosto celo približujejo človeškemu naseljem, da bi se izognili plenilcem. **Urša Fležar**, prav tako z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, je dodala: »Samodejne kamere so čudovito orodje, ki nam omogoča opazovanje in primerjavo vedenjskih vzorcev divjih živali na svetovni ravni.«

SOKRVJE SKORAJ IZTREBILO RISA. BO TOKRAT DRUGAČE?

Www.24ur1. POP TV, 23. 3. 2024 (Nina Šašek) – Ob koncu marca se končuje mednarodni projekt reševanja risov pred izumrtjem, LIFE Lynx, v okviru katerega so v letih 2017–2024 na ozemlje Slovenije in Hrvaške

doselili osemnajst risov. Štirinajst od njih se je potrjeno vključilo v populacijo, kar pomeni, da so vzpostavili teritorije na območju, kjer živijo risi nasprotnega spola in so bili tam v času parjenja. Na območje Julijskih Alp in Dinaridov so rise doselili iz uravnovešene risje populacije slovaških in romunskih Karpotov, ki je nam najbližja in zato najprimernejša vitalna populacija te vrste za doselitev. V času trajanja projekta so zabeležili že več kot trideset potomcev doseljenih risov, kar je optimistično sporočilo za prihodnost. Kar jih najbolj veseli in je za rešitev populacije risa najpomembnejše, je dejstvo, da se je v alpskem delu vzpostavila t. i. povezovalna populacija, prek katere bo omogočena povezava z Avstrijo in dolgoročno prek Italije s Švico. Namreč: le povezane populacije omogočajo ustrezen pretok genov in risom zagotavljajo dolgoročen obstoj. Če ne bo naravnega pretoka genov, se bo ponovila zgodba iz leta 1973. **Miha Krofel** z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, je dejal, da se uspeh projekta lahko meri tudi s tem, koliko risov imamo pri nas. »Od začetka projekta do danes smo številčnost odraslih risov v Sloveniji dvignili z roba izumrtja, ko je bilo v Sloveniji

zgolj 20 odraslih risov, na okoli 50. Populacija se tudi prostorsko širi, kar daje upanje, da se v prihodnje poveže s katero od sosednjih risijh populacij in omogoči naraven pretok genov.«

V PIVKI SO SE PREDSTAVILI SLOVENSKI LOVCI

NOVA 24 TV, 26. 3. 2024 (T. R.) – V Krpanovem domu v Pivki je potekalo srečanje lovcev, dvorišče pred domom pa je bilo namenjeno njim in predstavitvi njihovih aktivnosti. Udeležence so nagovorili predstavniki Lovske zveze Slovenije, na stojnicah pa so sodelovale različne organizacije iz celotne Slovenije. Dan so začeli v dvorani z lovsko himno in nagovori osrednjih gostov, župana **Roberta Smrdelja**, predsednika Lovske zveze **Alojza Kovšce**, strokovnega sodelavca za ekologijo divjadi LZS **Gregorja Bolčine**, predsednika LD Pivka **Sandija Šenkinca** in **Toneta Marinčiča**, vodje lovišča s posebnim namenom Jelen. Vsi govorniki so bili enotnega mnenja, da premalo poznamo delovanje in organizacijo lovcev. Aktivnosti lovcev so ključne za vzdrževanje gozdnih habitatov. Njihova opazovanja in

odkriivanja v naravi pripomorejo k rezultatom strokovnih raziskav glede velikih zveri in divjadi. V povezavi z omenjenimi temami nas čaka še veliko izzivov in pri njihovem reševanju bodo gotovo sodelovali lovci. Med nagovori so se prepletale recitacije pesmi **Miroslava Vilharja**, velikega ljubitelja narave, in nastopi rogistov, ki so značilnost lovskih dogodkov.

STE NALETALI NA MEDVEDA? POČASI SE UMAKNITE IN NIKOLI NE TECITE

STA, 25. 3. 2024 – Ministrstvo za naravne vire in prostor obiskovalce gozdov opozarja, da smo v obdobju, ko medvedi zapuščajo svoje brloge. »Pomembno je, da se izogibamo krajem, kjer bi lahko bili brlogi, in psov ne spuščamo s povodca,« so zapisali v sporočilu za javnost in spomnili na zloženko Kako se vesti na območju prisotnosti rjavega medveda. O tej temi so se istega dne razpisale tudi **SLOVENSKE NOVICE** in agencijski portal www.n1info.si/novice/, **26. 3. 2024** pa je o tem poročala tudi **POP TV** v osrednji informativni oddaji **24 ur**.

Pripravil:
dr. Marjan Toš

Foto: Marjan Artnak

Pomembno je, da ljudi opozarjamo, da naj v gozdnih psov ne spuščajo s povodcev, sami pa naj panično ne pobegnejo ob srečanju z medvedom.

MALA POLJSKA DIVJAD IN NJEN ŽIVLJENJSKI PROSTOR

Zdajšnja gospodarna obdelava kmetijskih površin terja hitro kmetovo prilagodljivost na trenutne okoljske razmere, predvsem pa na prilagoditev gospodarnosti njegovega dela. Kmečko delo na kmetijskih površinah ne dopušča več nobene nostalgije po časih, ko je še veljal izrek: »Moj ded in praded sta delala tako in tudi jaz se takemu delu ne bom odrekel.« V tem času je trenutna oziroma tako imenovana »sodobna« kmetijska tehnika dosegljiva samo posameznikom, kmetom z večjimi kmetijskimi površinami ali osebam, ki opravljajo določeno storitev v kmetijstvu. Navedeni lahko popolnoma izkoristijo prednost nove tehnike kmetijskih strojev. Posledica tega je, da vedno več kmetijskih opravil opravljajo s pomočjo podjetnikov, ki za plačilo z določenim kmetijskim strojem v kratkem časovnem obdobju opravijo zahtevano kmetijsko delo. Manjše kmetijske površine so združene v večje celote obdelovalnih površin, mejice, ozare in druge površine, ki ne prispevajo k povečanju pridelka, pa počasi izginjajo iz kmetijskega prostora. Vendar v Sloveniji, kljub združevanju kmetijskih površin, še vedno kmetujemo na majhnih površinah – »garkelnjih« – glede na površine v tujini, kjer je majhna kmetijska površina še 30 ha velika njiva.

Mozaična porazdelitev različnih poljskih kultur na majhnih površinah celotnega polja daje idealno predstavo o prostoru za življenje prostoživečih živali, posebno male poljske divjadi (slika 1).

Vendar obstoječi videz kmetijske krajine zavaja samo naključnega obiskovalca polja,

ki s kmetijskim delom nima nobene povezave in mu kmetijski prostor služi samo za sprostitev od drugega naporega dela.

Visokostebelna koruzna rastlina na njivah daje občutek varnosti in kritja prostoživečim živalim. Predvsem se živali v tako kulturo lahko umaknejo pred plenilci in ljudmi, ki trenutno uporabljajo kmetijski prostor za

osebno sprostitev in doživljanje občutka naravnega okolja.

Najmanj polovica obstoječe površine koruznih polj je druga setev na opazovani kmetijski površini. Prej je na navedeni površini raslo enoletno travinje, ki so ga v začetku maja že pokosili in skladiščili v bale za pripravo travne silaže. Posebnost slovenskega kmetijstva temelji na popolni izrabi celoletnega vegetacijskega obdobja. To pomeni, da če je le mogoče, že v začetku najbujnejšega vegetacijskega obdobja kmetje pridobijo prvi pridelek s kmetijske površine. V takem primeru je to travna silaža. Vestni in neutrudni kmetje tako rekoč »čez noč« travno rušo preorjejo in setveno površino pripravijo za sajenje koruze. Nekaterim kmetom uspe tudi dvakratna košnja in šele nato sajenje koruze. Širše svetovalno občestvo v kmetijstvu po navadi ne razume, da je to najboljši in najučinkovitejši postopek prilagajanja okoljskim spremembam. Navedeni postopek izrabe kmetijskega prostora poveča gospodarnost kmetovanja. Vendar pozor: v tem časovnem obdobju košnje tudi srnjad polega svoje mladiče in ptice, talne gnezdilke iščejo svoj prostor za gnezda. Marsikateri srnji mladič je tako pokončan že ob prvi košnji. Zadnji podatki o izgubah živali pri košnji pa so bolj optimistični. Sedaj je prva košnja časovno že tako zgodaj, da srnjad še

Slika 1: Porazdelitev poljskih kultur v kmetijskem prostoru

ne plega mladičev. Za drugo košnjo pa je potrebno okrog 56 dni, da zraste travinje, takrat pa se mladiči srn že lahko izognejo smrtonosni košnji v zavetju gozda.

Dobro je vedeti, da so med letom koruzna polja velika zavetišča za prostoživeče živali, po žetvi in spravilu koruzne silaže pa so nekoristna površina za divjad. Selektivna fitofarmacevtska sredstva, uporabljena pri kemičnem varstvu v vegetacijski dobi rasti

koruze, pokončajo vse plevela in njivo do skrajnosti opustošijo, tako da ni več primerna za preživetje predvsem male poljske divjadi (slika 2).

Večja divjad, kot je srnjad, po spravilu silažne koruze še nekaj dni nemo stoji na koruznih površinah v stresu zaradi odvzetega naravnega kritja. Druga parkljasta divjad se varno umakne v zavetje gozda. Za malo poljsko divjad je umik v gozd neugoden

prostor zaradi plenilcev, predvsem lisic, v zdajšnjem času pa še šakali tam opravljajo svoje plenilsko delo.

Njiva na *sliki 3, levo*, ni kmetov dosežek po načelu umnega kmetovanja. Plevel in majhne rastline na njivi mu niso nikoli v ponos. Kar je narava samodejno ustvarila, je vedno koristno za posamezno živo bitje. Na prikazani poraščeni njivi s plevelom v koruzi je kmetijska površina idealna krmna površina za malo poljsko divjad. Z gospodarskega pogleda na kmetovanje kmetijska stroka ne more pozitivno ovrednotiti pridelave silažne koruze (v slikovnem prikazu).

Z razumnim pogovorom med kmetom in lovskimi družinami bi podobne, manjše površine njive lahko namenili mali poljski divjadi. Kmetom bi morebitni izgubljeni ali manjši pridelek nadomestili z denarnimi sredstvi. Za opisani postopek pomoči mali poljski divjadi se že uspešno odločajo v tujini.

Zimsko oranje koruznega strnišča je s tehničnega stališča in krmnih površin nesmiseln postopek kmetovanja. S tehnološkega pogleda priprave setvene površine pa ima postopek oranja prahe nedvomno prednost. Zorana brazda čez zimo premrzne in večje grude prsti se razdrobijo. Oranje prahe je za težja zemljišča zelo priporočljivo in skoraj nujno. S tehničnega gledišča pa je oranje po

Slika 2: Koruzna njiva v vegetaciji (levo) in po spravilu koruze (desno)

Slika 3: Krmna površina in zimsko oranje

Foto: Rajko Bernik

Slika 4: Žetveno strnišče koruze (levo) in strnišče žita (desno)

Foto: Rajko Bernik

Slika 5: Ozelenitveno strnišče (levo) in obdelana kmetijska površina po žetvi (desno)

zasneženi površini popoln nesmisel. Zdrs pogonskih traktorskih koles se poveča za dvakratnik, kar pomeni dvakrat več izgubljene energije oziroma porabljenega goriva za oranje, povečanje obrabe pnevmatik, tlačjenje tal na ozarah in še vrsto negativnih vplivov bi lahko dodali, ko orjejo po načelu »Ko bo čas, bomo pa orali«.

S stališča preživetja prostoživečih živali to pomeni, da oranje praha spremeni predhodno kmetijsko površino, ki jim je prej vsaj nekoliko nudila ostanke predhodnega

pridelka in zaščito pred plenilci, potem pa se je za prostoživeče živali spremenila v nekoristno površino.

Na naših poljih obstajajo rešitve za povečanje in oživiljanje prostora, primerne za malo poljsko divjad. Postopki dela so preprosti, vendar pogojeni z razumnim dogovorom med lovskimi družinami in kmeti. Ni potrebno znanje kvantne fizike ali izrednih komunikacijskih sposobnosti udeležencev, potrebna so finančna sredstva, razumen pogovor in skupno razumevanje o potrebi

po ohranitvi male poljske divjadi. Na naših poljih z mozaično posejanimi kulturnimi rastlinami je to že prvi korak k zelenemu uspehu vzdrževanja določene številčnosti (staleža) male poljske divjadi (slika 4). Ključni postopek je delo po žetvi žit. Delne površine žitnih strnišč naj bi ostale časovno neobdelane do pomladanskega oranja (slika 5). Praho bi lahko opustili samo na peščenih tleh. Težja zemljišča potrebujejo praho, da strnjene zorane brazde težjega zemljišča čez zimo premrznejo in se samodejno razpustijo. Pri ozelenitvi strnišč ječmena ali pšenice naj bi bila setev številnih ozelenitvenih površin opravljena najkasneje do 15. septembra (slika 6). Same rastline imajo tako še dovolj časa, da se ukoreninijo in se rastlina pripravi za zimsko mirovanje. V tujini postopke vzdrževanja preživetvenih površin denarno nagradujejo. Pozno setev v jeseni nagradijo s 100 evri/ha, nepreorano žitno strnišče s samo ozelenitvijo izpadlih semen žita in plevelov do pomladi pa z nadomestilom do 150 evrov/ha. Uporabljena finančna sredstva in razumevanje problematike preživetja male poljske divjadi bi v določenem časovnem obdobju zanesljivo privedlo do pozitivnih rezultatov, bolj zadovoljni bi bili vsi udeleženci v kmetijstvu in drugi uporabniki kmetijskega prostora.

Foto: Rajko Bernik

Slika 6: Zorana njiva in najmanj obdelana njiva, pripravljena za ozelenitev.

Prof. dr. Rajko Bernik

KOLIKO NAS JE, KOLIKO SMO STARI ... LOVSKI ČUVAJI

V našem glasilu je bilo o lovskih čuvajih napisanih kar nekaj člankov, to področje dela je bilo predstavljeno in obravnavano že v različnih diplomskih delih na raznih fakultetah. V zadnjem letu je bila aktivnost lovskih čuvajev pod »drobnogledom« lovske inšpekcije, vsako leto v okviru LZS organiziramo tečaj za pridobitev naziva lovski čuvaj, potekajo obnovitvena in druga usposabljanja za lovske čuvaje. Skratka, na tem področju se kar dogaja, kar je nekaterim po volji, drugim ne. Če sem pred leti trdil, da smo na tem področju zagotovili vse, kar terjaja Zakon o divjadi in lovstvu, torej zagotovili zakonskim določbam, in da se zdaj ukvarjamo z vsebino, lahko ugotavljam, da smo pri ureditvi lovskočuvajske službe še kar na zakonski ravni. A nič zato, trdim tudi, da tam, kamor usmerjamo pozornost, najdemo nove izzive. Ali drugače povedano: v vsaki težavi najdemo rešitev – in ne v vsaki rešitvi težavo. Zavedam se, da je to področje potrebno nadaljnega razvoja in dopolnjevanja, da bomo dosegli tisto, kar želimo.

Stem prispevkom ne želim dajati negativnih ocen, ravno nasprotno, pozitivne, vendar so zadeve potrebne še nadaljnje pozornosti, doslednosti in skrbnosti. Komisije UO LZS so konstituirane in začeli smo delovati v novih sestavih. Zato je ta prispevek že opis del dela nove komisije LZS za lovskočuvajsko službo. Na tem mestu

ne nameravam razpravljati, ali naj ima ta komisija tudi nadzorstveno vlogo nad delom lovskih čuvajev. V zdajšnjem času bom rekel, da komisija daje priporočila za kakovostnejše delo lovskih čuvajev. Zakonsko obveznost glede ZDLov na tem področju imajo upravljavke lovišča.

Ko pišem o lovskih čuvajih, se ne mo-

rem izogniti omembe naše spletne aplikacije lovskega informacijskega sistema (LIS) – *Lisjak*, v katero LD vnašamo (upravljavke lovišč) različne podatke in nam je tudi v veliko pomoč (zato je tudi namenjen!). Ob tem pa že trčimo na razna vprašanja, na primer: »Ali vsebuje točne podatke?« Odgovoriti si moramo, da je to aplikacija, iz katere dobimo vse tiste potrebne podatke, ki smo jih vnesli, vendar le, če so bili vneseni na pravilen način. Prav pri tem že trčimo ob »čer«, saj ne dobimo dovolj natančnih podatkov, ki smo jih želeli izvedeti. Pa začnimo ...

Komisija LZS za lovskočuvajsko službo si je namreč zadala tudi nalogo, da ugotovi dejansko stanje na področju lovskočuvajske službe. Prek aplikacije *Lisjak* in njenega iskalnika smo zahtevali podatke o **številu lovskih čuvajev s pogodbo**. Podatek je ne samo zanimiv, ampak tudi nujno potreben pri vodenju naše organizacije, kadar se vodstvo LZS pogovarja z državnimi institucijami, nevladnimi organizacijami o vprašanih varstva narave, opravljanja javne službe in podobno. Torej, vodstvo potrebuje popolno in pravilno informacijo.

Pri izpisu lovskih čuvajev s pogodbo

Preglednica 1: Število lovskih čuvajev s pogodbo po spolu; lovcev z izpitom za lovskega čuvaja; število članov v LD in odstotek lovcev z izpitom za lovskega čuvaja glede na število članov v LD

Zap. št.	Območna LZ/ZLD	Število lovskih čuvajev	Čuvaji/ moški	Čuvaji/ ženske	Opravljen izpit za lov. čuvaja	Število članov v LD	Odstotek lovcev z izpitom za lov. čuvaja
1.	Bela krajina	51	50	1	136	654	20,79
2.	Brkinsko-Kraška	48	48		101	609	16,58
3.	Gorenjska	103	103		261	1415	18,44
4.	Gorica	70	70		147	1191	12,34
5.	Gornje Posočje	53	52	1	134	569	23,55
6.	Idrija	33	33		68	349	12,34
7.	Kočevje	55	55		184	818	22,49
8.	Koper	28	28		66	551	11,87
9.	Koroška	67	67		200	1169	17,1
10.	Ljubljana	130	128	2	286	1640	17,43
11.	Maribor	117	116	1	290	2033	14,26
12.	Notranjska	33	32	1	91	509	17,87
13.	Novo mesto	85	85		175	1134	15,43
14.	Posavje	96	94	2	166	1108	14,98
15.	Postojnsko-Bistriška	69	66	3	179	1001	17,88
16.	Prekmurje	59	58	1	164	781	20,99
17.	Prlekija	29	28	1	58	427	13,58
18.	Ptuj - Ormož	76	75	1	151	1014	14,89
19.	Savinjsko-Kozjanska	169	167	2	348	2040	17,05
20.	Zasavje	81	79	2	160	1031	15,51
	Skupaj	1452	1434	18	3365	20043	

smo dobili določeno številko, ki je zdaj ne bom navajal zaradi možnosti zamenjavanja prave (dejanske) številke z napačno. Namreč: ob pregledu izpisa podatkov smo takoj ugotovili, da številka nikakor ne more biti prava. Pri ugotavljanju napake pa ugotavljamo, da je številka takšna zaradi nedoslednega vpisovanja podatkov o lovskih čuvajih s pogodbo v aplikacijo Lisjak. Konkretno: posamezni lovski čuvaj ima v isti LD vpisana dva (ali celo več) aktivna statusa, kar gotovo ni pravilno. Dobljeno število lovskih čuvajev se zato od dejanske številke razlikuje za okrog petdeset. To sicer ni ravno problematično veliko število, je pa napačno, posledica nedoslednosti pri vnašanju podatkov. Zato nas je to dejstvo navedlo, da smo vpise v aplikacijo Lisjak glede lovskih čuvajev pregledali nekoliko podrobneje. Podatke smo črpali iz aplikacije v času od začetka januarja do konca februarja 2024. Baze podatkov sicer nismo »zamrznili«, vendar smo prišli do številke in še do drugih ugotovitev, ki jih bo treba urediti. V prispevku bomo predstavili glavne ugotovitve z določenimi priporočili. Druge podatke bo komisija uporabila pri svojem delu kot pomoč pri načrtovanju nadaljnjih aktivnosti dela.

Iz *preglednice 1* je razvidno, da imamo 1452 lovskih čuvajev s pogodbo, od tega je 1434 moških in 18 žensk. Povprečna starost čuvajev je 55,58 leta, čuvajk pa 45,7 leta. Pri tem je zanimivo, da je najmlajši lovski čuvaj s pogodbo star 22 let, najstarejši pa 88. Pri čuvajkah je najmlajša stara 29 let, najstarejša pa 63. V starostni kategoriji vseh lovskih čuvajev 80 in več

let je 35 lovskih čuvajev. Skupno število lovcev z opravljenim lovskočuvajskim izpitom je 3365 lovcev in lovk. Večina lovskih čuvajev opravlja lovskočuvajsko službo le v lovišču svoje LD, 17 lovskih čuvajev pa opravlja naloge lovskega čuvaja (po pogodbi) tudi v drugih LD. Večina teh lovskih družin – upravljavk lovišč ima v svojem članstvu sicer zadostno število lovcev z lovskočuvajskim izpitom, a imajo verjetno različne razloge za takšno odločitev.

Preglednica 2 predstavlja **povprečno starost lovskih čuvajev s pogodbo** v posameznih območnih lovskih zvezah (LZ/ZLD). Iz podatkov je razvidno, da je najmanjša povprečna starost lovskih čuvajev s pogodbo na območju lovskih družin ZLD Bele krajine, najstarejši čuvaji pa so na območju LD ZLD Ptuj - Ormož. Pri članskem delu aplikacije LIS – Lisjak ugotavljamo, da pri članih niso izpolnjene rubrike glede strokovne izobrazbe in specifičnega poklica. Tako ugotovimo, da pri 102 LD tega podatka sploh ni vpisanega oziroma, da so pri 165 LD vpisi nepopolni. To povzeto pomeni, da ta rubrika ni izpolnjena pri vseh lovskih čuvajih, ampak samo pri 144 LD, kjer je popoln vpis podatkov vsaj za stopnjo izobrazbe. Pri lovkah je samo enajst popolnih vpisov izobrazbe. Menim, da se ni treba posebej spraševati, čemu ti podatki lahko služijo. Že nekaj let urejamo zadeve, da bi določen del lovskih čuvajev lahko opravljal tudi naloge naravovarstvenega nadzornika in naš cilj je, da je del lovskih čuvajev tudi kot prekrškovni organ. Vendar kako naj zagovarjamo zahtevano izobrazbo, če je nimamo vpisane. Pa smo spet pri nedoslednosti vodenja podatkov o članih na ravni LD.

V *preglednici 3* navajamo število LD v območnih LZ/ZLD, ki imajo nedosledno izpolnjene podatke v Lisjaku pod Organizacijo pri lovskih čuvajih. Tam se

Foto: Andrej Miklavčič

Preglednica 2: Povprečna starost lovskih čuvajev s pogodbo in vpisi o izobrazbi v LIS – Lisjaku

Zap. št.	Območna LZ/ZLD	Povprečna starost	Ni vpisana izobrazba	Nepopolni vpisi izobrazbe	Popolni vpisi izobrazbe
1.	Bela krajina	50,8	3	6	1
2.	Brkinsko-Kraška	56,3	1	7	6
3.	Gorenjska	54,6	2	9	18
4.	Gorica	55,4	9	8	2
5.	Gornje Posočje	55,2	6	5	3
6.	Idrija	56	1	2	4
7.	Kočevje	55,6	9	4	3
8.	Koper	51,9	4	4	
9.	Koroška	54,7	3	7	9
10.	Ljubljana	55,2	9	17	8
11.	Maribor	59,1	7	11	25
12.	Notranjska	54,9	3	7	1
13.	Novo mesto	54,3	1	12	8
14.	Posavje	55,9	8	11	6
15.	Postojnsko-Bistriška	56,7	5	8	3
16.	Prekmurje	60,1	9	3	10
17.	Prlekija	55,8		4	4
18.	Ptuj - Ormož	60,6	3	6	15
19.	Savinjsko-Kozjanska	55,1	12	26	9
20.	Zasavje	53,4	7	8	9
		55,58	102	165	144

Preglednica 3: Nedosledni vpisi o lovskih čuvajih s pogodbo na spletnih straneh LIS – Lisjak pod Organizacije

Zap. št.	Območna LZ/ZLD	Število LD Lisjak	Lovski čuvaj – starešina LD	Spletna stran LD	Spletna stran Območna LZ/ZLD
1.	Bela krajina	2	2	1	1
2.	Brkinsko-Kraška	6	2	0	0
3.	Gorenjska	13		9	0
4.	Gorica	9	2	1	1
5.	Gornje Posočje	5		3	1
6.	Idrija			3	1
7.	Kočevje	6	1	0	1
8.	Koper	2	1	1	1
9.	Koroška	11	1	3	0
10.	Ljubljana	16		6	1
11.	Maribor	12	1	5	1
12.	Notranjska	5		2	0
13.	Novo mesto	13		2	0
14.	Posavje	20	1	2	1
15.	Postojnsko-Bistriška	7		2	0
16.	Prekmurje	17	1	2	0
17.	Prlekija	4	1	0	0
18.	Ptuj - Ormož	18		0	1
19.	Savinjsko-Kozjanska	18	2	5	0
20.	Zasavje	9	2	5	0
		193	17	52	10

pojavi več napak. Ena izmed pogostih, kar kvarno vpliva na izpis o lovskih čuvajih po iskalniku *Lisjak*, so vpisi o lovskih čuvajih s pogodbo s statusom »aktivno«, čeprav mu je petletno obdobje že poteklo in je bila sklenjena nova pogodba. V statusu »aktivno« mora biti vpisana zgolj

aktualna (trenutno veljavna) pogodba, prejšnja pa mora biti »zaključena« oziroma v *Lisjaku* zabeležena z oznako »neaktivno«. Druga pogosta nedoslednost je, da so v isti rubriki pri lovskih čuvajih s pogodbo vpisane letnice pogodb, po katerih jim je že poteklo petletno obdobje

veljavnosti. Po zdajšnjem pravilniku je lahko veljavna pogodba zgolj za obdobje petih let, zato tiste, ki so bile »trajne« (prejšnje), ne veljajo več! Nedoslednosti LD na posameznem območju LZ/ZLD so v preglednici označene s številom LD, kjer smo ugotovili nedoslednosti.

Naslednja ugotovljena nedoslednost je, da so v aplikaciji vpisani kot lovski čuvaji in ki očitno tudi opravljajo naloge lovskega čuvaja s pogodbo, starešine. V Pravilniku o lovskočuvajski službi je jasna določba, da starešina v času opravljanja funkcije starešine ne more opravljati nalog lovskega čuvaja s pogodbo. Ne glede na različna tolmačenja je ta določba jasna! Takšnih vpisov je pri starešinah 17.

Zaenkrat ne zadnja in pomembna ugotovitev, ki se sicer neposredno ne nanaša na opravljanje lovskočuvajske službe ali pač, spada pa pod »image organizacije«; to so spletne strani LD ali območne LZ/ZLD. Veliko govorimo o mnenju javnosti o lovcih in lovskih organizacijah. Na socialnih omrežjih, verjamem, smo lovci aktivni, ampak bolj kot posamezniki in manj kot organizacija! Spletne strani LD ali LZ/ZLD so pomembna zadeva pri sporazumevanju (komunikaciji) z javnostmi. Tako je razvidno, da ima 52 LD in deset območnih LZ/ZLD svojo spletno stran. Vsaj vpisane so v aplikaciji *Lisjak*. Če je spletnih strani več, kot jih prikazuje *Lisjak*, jih je treba vpisati tudi med podatke *Lisjaka*. V času zbiranja podatkov nismo ugotavljali, ali te spletne strani delujejo ali ne. Vsekakor so pomemben dejavnik, ki vpliva na ugled organizacije in način sporazumevanja z javnostmi.

Naj se vrnem na začetek. Vse LD prosim, da aplikaciji *Lisjak* in pri vnašanju podatkov tudi o podatkih članstva namenite več doslednosti in tako prispevate k večji in učinkovitejši uporabi našega lovskega informacijskega sistema (LIS). Med drugim opažamo, da ni izpolnjenih rubrik o naslovih *I-Trophy*, povsod ni vpisanih datumov o podpisu Etičnega kodeksa slovenskih lovcev, člani z »aktivnimi« funkcijami niso vpisani, pojavljajo se enaka imena in priimki brez oznake starejši (st.), mlajši (ml.) in podobno.

Komisija za lovskočuvajsko službo bo čez čas spet preverila vse manjkajoče vpise, zato prosim, da dodate del sebe in več natančnosti pri vnosih tudi v ta informacijski sistem.

Želim vam dober pogled in ravne cevi. Ko boste kaj uplenili v skladu z vsemi predpisi, pa imate tudi lovski blagor naše komisije. Lovski zdravo!

Dr. Srečko Felix Kropce,
Komisija LZS
za lovskočuvajsko službo

GOZDNA MANA – SLADKA HRANA

Ste se kdaj vprašali, kako je mogoče, da so jelke in smreke pomemben vir gozdne paše za čebele, če pa obe drevesni vrsti cvetita zelo neopazno? Po vsej biološki logiki naj bi bili cvetovi žužkocvetnih drevesnih vrst veliki, opazni in dišeči. Jelko in smreko pa uvrščamo med vetrocvetne vrste, kar pomeni, da za njuno oprашitev skrbi veter in ne potrebujejo pomoči pridnih krilatih delavk iz sveta žuželk. Smreka in jelka sta za čebele pomembni predvsem zaradi nečesa drugega. Skrito pred našimi očmi se namreč v gozdu dogaja nekaj nenavadnega: na drevju se v pozni pomladi pojavijo drobne kapljice s pomenljivim imenom sladka rosa. In ne pojavljajo se le v kakšnem skrivnostnem gozdu nekje daleč stran, ampak v gozdičih povsod okoli nas. Z dreves dobesečno pada gozdna mana – sladka in skrivnostna hrana. In ne, ni poslana od Boga, tako so si ljudje predstavljali nekdaj, temveč ima povsem zemeljski in v resnici prav nič romantičen nastanek.

gozdne mane ne bo zamerila naslednja žlica gozdnega medu, naj dodam, da je izločalo ušic sestavljeno tako, da je izločena gozdna mana povsem ločena od njenih preostalih izločkov presnove. V mani torej ni čisto nič umazanega ali takšnega, za kar bi lahko rekli da je *fej* in *fuj*. Gozdna mana je le predelan rastlinski sok, ki so ga ušice malce kemično spremenile. Tako so pripravile okusno in hranljivo hrano za druge živalske vrste, ki same ne znajo priti do rastlinskih sokov.

Sodelovanje z mravljami

Zgodaj spomladi, ko ušic še ni veliko in so čebele zaposlene predvsem z letanjem s cveta na cvet, se z gozdno mano gostijo

Mana, mana, božja hrana!

Pod imenom mana se skrivajo različne sladkaste snovi, ki se pretakajo po rastlinah, glivah ali lišajih in na zraku po navadi kristalizirajo. Gozdna mana nastaja v naših iglastih in listnatih gozdovih. Drevesa so življenjski prostor za številne živali, za velike in tiste čisto majhne. Med najmanjšimi prebivalci dreves so različne vrste ušic. Rastlinske uši so drobcene, komaj vidne zajedavke, ki se hranijo z drevesnimi sokovi. S kljunastim rilčkom prebodejo površino rastlinice, njihov cilj pa je vstopiti v sitaste celice rastline, po katerih se pretakajo rastlinski sokovi. Ko rilček ušice vdre v prevodne celice, je v njih pritisk tolikšen, da ušici ni treba izgubljati energije s sesanjem tekočine, temveč rastlinski sok kar sam teče vanjo. Majcene ušice za svoje preživetje potrebujejo veliko manj sokov, kot jih vanje natoči drevo, in na veliko radodarnost drevesa so dobro pripravljene. Njihovo prebavilo je prilagojeno tako, da lahko večina rastlinskega soka enostavno steče skozenj. Ušice iz popitega soka zase porabijo le manjši del sladkorjev in beljakovin, preostalo tekočino pa oplemenitijo in ji le nekoliko spremenijo kemično sestavo. Izločijo jo nazaj v okolje, da je na voljo sladkobe lačnemu gozdnemu življu. Še posebno čebele si z mano rade napolnijo svoje želodčke in s tem tudi satje, da je vesel še čebelar! To je hkrati tudi zgodba o nastanku gozdnega medu. Čebelarji v grobem ločijo dve vrsti medu: cvetličnega, za katerega morajo čebele pridno letati s cveta na cvet, in gozdnega, za katerega morajo čebele neutrudno srkati kapljice gozdne mane.

Da se vam ob nazornem opisu nastanka

Foto: Mateja Kišek Vovk

Karminasto rdeča ženska smrekova socvetja niso tista, ki na smreko v velikem številu privabljajo čebele. Smreka je namreč vetrocvetna vrsta, čebelice pa jo rade obiskujejo predvsem zaradi gozdne mane.

Čebele za gozdni med nabirajo medicino in mano na različnih drevesnih vrstah, zato se lahko različne vrste gozdnega medu precej razlikujejo med seboj. Okus, vonj in barva sta odvisna predvsem, kaj prevladuje v medu.

Foto: Mateja Kišek Vovk

kapljice, ki se razpršijo naokrog po gozdu. Le stežka si predstavljamo, da bi jih lahko pojedli, kaj šele, da bi nas gozdna mana nasitila.

Mana, ki je menda padala dobesedno z neba, kot sporoča Sveto pismo, je dolgo burila domišljijo radovednih naravoslovcev, ki so se želeli dokopati do resnice, kaj je tisto bilo. Dejstvo je, da ni bila prav nič podobna mani iz naših gozdov. Ugotovili so, da je bila svetopisemska mana najverjetneje izloček užitnega lišaja, ki se v stepah precej namnoži predvsem po deževnih obdobjih. Ko zapiha stepski veter, izločke lišaja, ki so videti kot nekakšna rumenkasta gmošta, nosi sem ter tja in nekje pač morajo pasti z neba. In z neba so padli prav na lačno izraelsko ljudstvo, ki je potovalo iz Egipta v Palestino. Nekatera ljudstva še vedno izkoriščajo prav omenjeno mano za prehranske namene.

Mravlje in rastlinske uši živijo v simbiozi: mravlje skrbijo za ušice, le-te pa jim za njihovo skrb vračajo tako, da jih hranijo s sladkimi kapljicami – mano.

Kapljice sladke rose – gozdne mane na smreki

Sladka drevesa

O medenju govorimo takrat, kadar drevo cveti in se v cvetovih izločata nektar in cvetni prah ali če se na rastlini pojavijo uši, ki srkajo rastlinski sok in izločajo mano. Naše najpogostejše drevesne vrste, na katerih se pojavljajo manine paše za čebele, so navadna jelka, smreka, javorji in navadni kostanj. Rastlinskih ušic, ki se pojavljajo na drevesih, je veliko različnih vrst, med njimi pa je treba izpostaviti malega smrekovega kaparja, ki je najpomembnejši proizvajalec mane v Evropi. Medonosna čebela daje njegovi mani prednost pred vsemi drugimi. V nižinah se medenje malega smrekovega kaparja na smreki začne konec maja ali v začetku junija, nato pa se postopoma pomika proti višjim nadmorskim višinam. Paša smrekove mane je izdatna, čebele pa na smrekah ne letajo s cveta na cvet, ampak bi lahko malce v šali rekli, da »letajo z ritke na ritko«, kjer z malega smrekovega kaparja pobirajo sladke kapljice mane.

Med drevesne vrste z izjemno sladkim

mravlje; čakajo na prav vsako kapljico sladke rose, ki pride iz »ritke« drobce- ne ušice. Ko se leto preveša v poletje, generacije ušic postanejo številnejše in posledično je veliko tudi izločenih kapljic mane. V gozdovih je takrat toliko sladke rose, da prav zares pada tudi na gozdna tla. Čeprav ne konča v želodčku kakšne živali, za gozdni svet ni izgubljena, saj topne organske spojine v mani pozitivno vplivajo na številne skrite organizme pod površjem gozdnih tal, ki jih slabo poznamo. Ne smemo pozabiti, da je tudi svet pod našimi nogami pester in nadvse živahen.

Mravlje niso le požrešne tatice kapljic sladke rose, temveč prav zgledno skrbi-

jo za svoje uši! Biologi ta pojav učeno imenujejo mutualistična simbioza – od odnosa med dvema vrstama imata koristi obe vrsti. Mravlje so site, ušice pa imajo živi ščit, saj jih mravlje ščitijo, da jih po kakšnem nesrečnem naključju ne bi kdo pojedel. Listne ušice imajo namreč nemalo sovražnikov in pred nekaterimi izmed njih jih mravlje zelo uspešno branijo.

Mana z neba

Morda ste se ob branju prispevka vprašali, kako je mogoče, da so jedli mano, kot piše v Svetem pismu, ki je padala z neba, če pa so mana pravzaprav sladke

Vir: <https://www.gardeningknowhow.com/plan/problems/pests/insects/controlling-aphids-and-ants.htm>

Vir: <https://bygl.osu.edu/node/1793>

Vir: <https://evidence-for-the-bible.com/evidence-for-the-bible/exegetical-evidence-for-the-bible/exegetical-evidence-for-mama-what-is-it/>

Vir: <https://www.ilfrassino.it/>

Pridobivanje jesenove mane na Siciliji

Mana iz Biblije

sokom sodi tudi mali jesen. Pridobivanje jesenove mane je bila nekoč pomembna dejavnost na Siciliji, pri čemer pa ljudje niso potrebovali sodelovanja rastlinskih uši. Drevo je ranil kar človek z ostrim predmetom. Iz odprte rane malega jesena se namreč počasi, kapljico za kapljico, cedi drevesni sok, ki se na zraku strdi in kristalizira. Suho in vroče sicilijansko podnebje je kot nalašč, da iz odprtih drevesnih ran zrastejo nekakšni sladki kapniki, ki jih ljudje skrbno pobirajo in prodajajo. Dokler na Sicilijo niso prinesli prvih pomarančevcev, je pridobivanje jesenove mane v nasadih pomenilo preživetje za marsikatero družino. S sočnimi oranžnimi okroglimi plodovi pa je bila sladka zgodba o jesenovi mani končana in pozabljena.

Mana je in mane ni!

Pride leto, ko je mane v gozdu v izobilju, in pride leto, ko je ni. Razmnoževanje rastlinskih uši je odvisno od številnih dejavnikov v gozdnem ekosistemu. Po matematičnih izračunih bi lahko imela samo ena ušica, ki se spomladi izvali iz jajčeca, do jeseni že več kot milijardo potomcev. Hitro lahko ugotovimo, da bi lahko preplavile gozdove, toda se to

ne zgodi. Rastlinske uši so na jedilniku številnih živali: ptic, muh, os, hroščev in drugih plenilskih žuželk. Še prikupne pikapolonice, ki nam tako rade prinašajo srečo, so za ušice pravi strah in trepet. Odrasla pikapolonica samo v enem dnevu pomalica do šestdeset ušic, njena ličinka pa v celotnem obdobju razvoja tudi do dva tisoč.

Številčnost ušic pa je še bolj kot od plenilcev odvisna od gostiteljskih rastlin. Spomladi in v jeseni je v drevesnem soku delež aminokislin in dušičnih spojin večji kot v preostalem delu leta, zato je tudi pojavnost ušic največja v tem obdobju. Toda ni vsako leto enako. Pogosto se zgodi, da na drevesu, kjer je bilo obilno medenje, ga v naslednji sezoni sploh ne bo. Vzrok temu ni povsem pojasnjen. Morda se poskuša drevo upreti zaje-davski zalegi s posebnimi spojinami, ki ušicam niso po godu. Drevesa zaradi napadov rastlinskih uši rastejo nekoliko počasneje, kar je najbolj opazno predvsem pri drevju, ki je ostalo ujet v spodnjem sloju krošenj. Zaradi vbodov ušic se lahko na vejah pojavi nenormalno razraščanje rastlinskega tkiva ali različne hipertrofije. Če je namnožitev rastlinskih uši ušla čez vse meje razumnega, se lahko celo zgodi, da ušice iglice izsesajo

Vir: <https://www.prevention.com/life/>

a36982502/what-doladybugeat/

Pikapolonica se hrani z rastlinsko ušjo. V rastlinjakih, kjer vrtnarji intenzivno gojijo rastline, so pikapolonice nadvse dobrodošle, saj plenijo nadležne uši. Prav v ta namen so v evropske rastlinjake iz Azije prinesli požrešno harlekinsko polonico, ki je bila nadvse uspešna pri zatiranju rastlinskih uši, pa tudi pri osvajanju novega ozemlja. Harlekinska polonica je namreč postala splošno razširjena in zelo invazivna vrsta.

šteti med pomembnejše škodljivce. Z mano nahranijo veliko drugih živalskih vrst in tako skrbijo za ravnovesje ekosistema, da bi bili krivični in pristranski, če bi majhnim ušicam nalepili oznako škodljivi zajedavci.

Dr. Mateja Kišek Vovk

Viri in literatura:

Maja Jurc. 2001. Gozdno medenje in medeče lesnate rastline v gozdovih Slovenije. Gozdarski vestnik (59)

Franci Šivic. Gozdna paša. (Vir: https://www.czs.si/content/C42?sif_co=C42)

D. Lovrič. 2010. Primerjava gozdne čebelje paše na različnih nadmorskih višinah v Zgornji Savinjski dolini. Diplomsko delo. Ljubljana. Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko.

Zanimivosti

- Velik del rastlinskih sokov samo steče skozi rastlinske uši. Skozi prebavila vrbove ušice se v eni uri pretoči 1 do 2 mm³ rastlinskega soka, kar je približno 40 % njene celotne teže.
- Odrasli kaparji bi morali izleči jajčeca, ki bi preživela zimo in iz katerih

bi se v naslednji pomladi izlegla nova generacija. Lahko se zgodi, da pleti v telesu odmrlih kaparjev opazimo zelenkaste črvičke, kar pa napoveduje zelo slabo manino pašo na smrekah v naslednjem letu.

- Mravlje pojedjo od 60 % do 95 % vse gozdne mane, le manjši delež je v svoje satje znosijo čebele.

ŠKODLJIVI UČINKI POKA ZA NAŠE ZDRAVJE

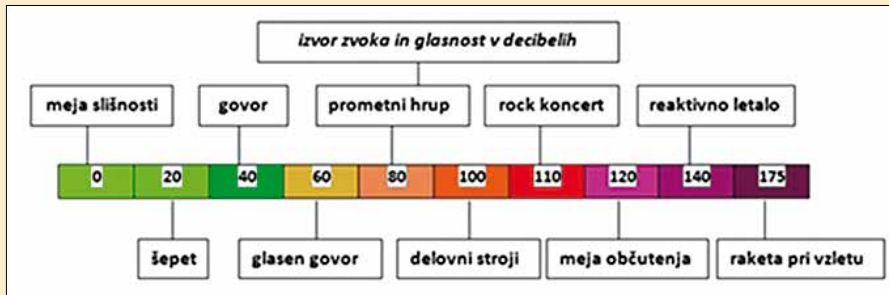
Zvok omogoča sporazumevanje, orientacijo v prostoru in opravljanje dejavnosti, potrebnih za normalno življenje. Zvočni pojavi v določenem času imajo **višino** (višino tona določa frekvenca, ki je število nihlajev v sekundi = Hertzi /Hz), **barvo** (subjektivni občutek) in **jakost**, izraženo v decibelih (dB).

Zvok, ki presega dovoljeno glasnost, je **hrup**. Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu, podzakonski akt Zakona o varnosti in zdravju pri delu, navaja, da je hrup vsak zvok, ki vzbuja nemir, moti človeka pri delu in škoduje njegovemu zdravju ali počutju. Hrup je skoraj vedno škodljiv. Moti nas pri delu, škoduje našemu zdravju ali počutju, vzbuja nemir, vpliva celo na povišan krvni tlak pa tudi na delovanje žlez z notranjim izločanjem.

Škodljivi vplivi hrupa na človeka so odvisni od: ravni hrupa – dB (A), vrste hrupa (trajen, spremenljiv, impulzen), frekvence hrupa, trajanja izpostavljenosti, oddaljenosti od vira hrupa, značilnosti okolja, v katerem

se zvok širi (odprt, zaprt prostor), dejavnosti, ki jih človek izvaja, značilnosti vsakega posameznika (občutljivost, odzivanje na posamezne zvoke, psihično in fizično stanje) ter drugih dejavnikov.

Preglednica 1: Izvor zvoka in glasnost v decibelih

Vir: <https://eacbenki.sio.si/gjs/3245/index.htm>

Udarni val ob strelu kalibra .30-06; krogla ima hitrost 2,5 macha.

Vir: https://amp.reddit.com/r/interestingasfuck/comments/ic8eyl/schlieren_image_of_the_discharge_of_a_3006/

Ko govorimo o hrupu z vidika lovca strelca, pa nas zanima predvsem:

- kako glasno (dB, kompenzator odsuna, kratka cev, naboj magnum ...),
- koliko časa (število strelcov),
- kako blizu od ustja cevi
- ali smo v zaprtem strelišču (zvočni valovi se odbijajo od sten).

Strel iz strelnega orožja povzroči hipen pok (impulziven hrup) na ustju cevi, ki je našemu ušesu relativno blizu. Pri uporabi strelnega orožja je pomembna zaščita sluha, saj močni zvočni dražljaji povzročajo okvaro notranjega ušesa in s tem naglušnost. Naglo zvišanje atmosferskega tlaka ob puku lahko povzroči poškodbo bobniča in notranjega ušesa.

Glasnost zvoka – decibeli (dB)

Glasnost zvoka merimo v decibelih (dB). Decibelna skala je logaritemska, kar pomeni, da je jakost hrupa pri 60 dB desetkrat večja od jakosti hrupa pri 50 dB.

Že majhna razlika v decibelih (dB) pomeni veliko razliko v moči zvoka. Moč zvoka pri 100 dB je desetkrat večja od moči zvoka pri 90 dB in stokrat večja od moči zvoka pri 80 dB.

Če vzamemo, da je zvok televizorja ali zvok tuširanja približno 70 dB, bi laik pričakoval, da je 80 dB približno 14 % glasnejši zvok, a to dejansko pomeni dvakratno povečanje zvočnega tlaka kot 70 dB. Če preidemo na 90 dB, je to štirikrat večja obremenitev kot 70 dB; 100 dB je osemkrat glasnejši; 120 dB, pa je zvok, ki je 32-krat glasnejši od naših 70 dB, ki smo jih vzeli za izhodišče.

Pri nič (0) dB lahko človeško uho prvič razloči hrup. Kot primer uporabimo nekaj pogostih zvokov: šepetanje 20 dB, govorjenje približno 50 dB, TV sprejemnik ali hrup prhanja 70 dB in motorna kosilnica 90 dB. Motorna žaga proizvede okoli 115 dB, reaktivno letalo (od blizu) pa okoli 140 dB. Strel iz risanice kalibra .308 Winchester, ki ga slišimo en meter levo ali desno od ustja, ima približno 165 dB. Strel pri ušesu strelca je manjši za 3 do 5 dB kot na ustju in bolj kot se oddaljimo od ustja, manjši bo. Po navadi bolečino zaradi hrupa čutimo pri približno 140 dB.

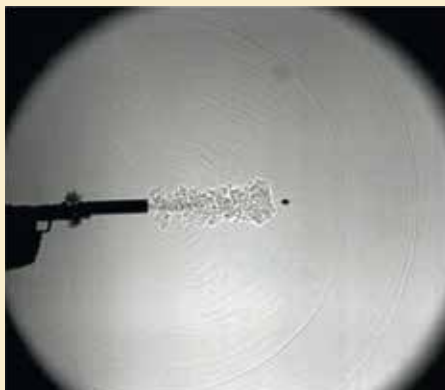
Pok

Ob strelu nastane veriga dogodkov, ki vodijo do visokofrekvenčnega, kratkotrajnega impulznega valovanja, ki ga

Udarni val ob strelu s kalibrom 7,62 x 39

Vir: https://www.researchgate.net/figure/Seven-consecutive-shadowgrams-of-the-firing-of-an-AK-47-submachine-gun-single-shot_fig8_237816343

Udarni val ob strelu s kalibrom .45 ACP brez dušilca zvoka in z nameščenim dušilcem zvoka

Vir: https://www.researchgate.net/figure/Shadowgrams-of-the-firing-of-a-Heckler-Koch-USP-Tactical-pistol-45ACP-Without_fig7_237816343/amp

človeška ušesa zaznajo kot en sam pok ali strel. Pri izgorevanju smodnika nastane velika količina smodniških plinov, tlak pa pospeši izstrelak po cevi orožja do ustja, kjer izstopi. Izstrelki, ki potujejo z nadzvočno hitrostjo, ustvarjajo stožčast udarni val, ki ga imenujemo zvočni sunek. Le-ta se širi navzven od konice izstrelka, podobno kot sled, ki jo povzroči motorni čoln v vodi. Pri tem nastane še dogajanje na ustju cevi, kjer se sprostijo vroči stisnjeni plini, ki ustvarijo sferični udarni val, ki je sprva osredotočen na ustje cevi. Turbulentni zračni tok okoli ustja in pred njim nastane, ko se plin izstrelki naprej. Na prostem, v okolju brez odmevov, je trajanje strele izredno kratko, po navadi manj kot deset milisekund.

Za natančno meritev poka ob strelu je potrebna posebna strojna in programska oprema, ki lahko zajame hiter dvig in ekstremne spremembe tlaka, in sicer od običajnega (okolica) do najvišjega in nazaj do zunanjega zračnega tlaka. Le natančen mikrofoni z zadostnim razponom in frekvenčnim odzivom lahko zajame širok dinamični razpon impulza. Za ohranitev podrobnosti valovnih oblik impulzov je potreben sistem za zajemanje podatkov.

Okvara sluha zaradi hrupa

Hrup lahko povzroči trajno poškodbo sluha. Zaradi čezmernega hrupa se poškodujejo lasne celice v polžu (delu notranjega ušesa), zaradi česar nastane okvara sluha. Na izgubo sluha vpliva daljša izpostavljenost zvoku več kot 80 dB (osem ur na dan in več) ali trenutna izpostavljenost, ko je zvok močnejši od 130 dB. Vsak, ki je izpostavljen hrupu, je v nevarnosti, da si bo poškodoval sluh. Višja raven hrupa in daljša izpostavljenost hrupu pomeni večje tveganje za poškodbo sluha.

Okvara sluha, ki jo povzroči hrup, je največkrat posledica dolgotrajne izpostavljenosti močnemu hrupu. Navadno je prvi znak nezmožnost slišati visokofrekvenčne zvoke. Če se hrup nadaljuje, se sluh še

naprej slabša, nastanejo težave pri zaznavanju zvokov z nizko frekvenco. Okvare sluha zaradi hrupa so trajne. Okvara sluha lahko nastane tudi brez dolgotrajne izpostavljenosti.

Kratka izpostavljenost impulznemu hrupu (celo enemu samemu močnemu impulzu), kot je **strel**, lahko povzroči trajne posledice, vključno z izgubo sluha in nenehnim tinitusom (občutek šumenja, brečanja ali piskanja v ušesih). Impulzni hrup lahko poškoduje tudi membrano bobniča; to je boleča, a ozdravljiva poškodba.

Na grobo torej razlikujemo izgubo/slabšanje sluha in tinitus. Čezmerna izpostavljenost hrupu povečuje tveganje za tinitus. Če je hrup impulzen (npr. strel), je tveganje bistveno večje. Tinitus je lahko prvi znak, da je hrup načel vaš sluh. Tinitus se lahko razvije tudi kot posledica izpostavljenosti hrupu strelnega orožja in ga je treba obravnavati kot zgodnji opozorilni znak čezmerne izpostavljenosti.

Zaščita sluha

Zdravil za naglušnost ni, zato je pomembna zaščita. Ušesni čepi ali glušniki (zaščitne slušalke) naj bi zmanjševali hrup za 45 dB. Glušniki zaščitijo tudi lobanjsko kost ob uhlju, preko katere se tudi prenaša zvok.

Varovanje pred hrupom ob strelu odlično opravljajo tudi raznovrstni dušilci poka/blažilniki poka, ki ublažijo jakost poka z nevarne na sprejemljivo, varno raven manj kot 140 dB. Zmanjšanje s 150 dB na 120 dB ob poku namreč povzroči skoraj 90 % manj pritiska na bobnič.

Študije

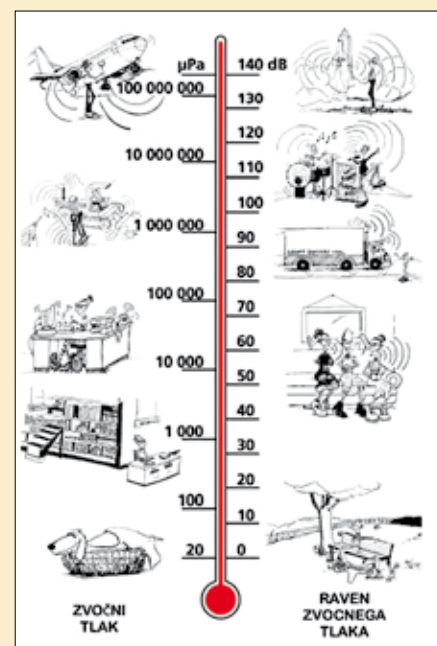
Dve nedavni študiji sta izmerili najvišje ravni impulzov z uporabo dušilca poka in brez njega z uporabo podzvočnega in nadzvočnega streliva, izmerjenega na levem strelčevem ušesu.

Zakaj se pogosto navaja »merjeno pri levem ušesu strelca?« Desničar bo ko-

pito puške postavil k desni rami, levičar nasprotno. To povzroči nagib glave, kar povzroči razlike v obremenitvi med ušesi, po nekaterih podatkih okoli 10 dB. Pri desničarju je glava nagnjena proti desni rami, levo uho pa nagnjeno naprej, bližje ustju cevi.

Hrup strelnega orožja so izmerili z dvema različnima puškama kalibrov .223 Remington in .308 Winchester. Merili so z uporabo podzvočnega in nadzvočnega streliva, z dušilci poka in brez njih ter na treh različnih lokacijah mikrofona (strelčevo desno uho, levo uho in na inštruktorjevem mestu en meter za strelcem). V nadaljevanju kratica SPL označuje pojem **raven zvočnega tlaka** (ang. Sound Pressure Levels).

Na lokacijah mikrofonom so bili najvišji SPL za **podzvočno** strelivo v razponu od 100 do 132 dB SPL z **dušilcem poka**. Ravni podzvočnega streliva so bile od 127 do 149 dB SPL brez uporabe dušilca

Zvočni tlak in raven zvočnega tlaka

Vir: Okoljski hrup 2000,2001 Brüel&kjaer Sound& Vibration Measurement A/S, str. 11

Foto: Gregor Hodnik

STALON XE149 na risanici M18

poka. SPL za nadzvočno strelivo je znašala od 120 do 137 dB z dušilec poka, v primerjavi z 148 do 161 dB za strele brez uporabe dušilca poka.

Kombinacija dušilca poka s podzvočnim strelivom dodatno zmanjša izpostavljenost strelca. V študiji ugotavljajo, da uporaba dušilca poka ne zmanjša vedno najvišje ravni pod 120 do 140 dB, zato je treba trditve proizvajalcev obravnavati z rezervo, zlasti kadar gre za risanice z izrazito kratko cevjo. Pri streljanju na strelišču, za vajo, je zato še vedno priporočljiva zaščita za sluh tudi pri uporabi dušilca poka.

Koliko pomagajo dušilci zvoka?

Dušilec poka zmanjša nenadno sprostitvev tlaka zaradi uhajajočih plinov (hrup) z namestitvijo zaprte komore na ustje strelnega orožja. S testi oz. pregledi upočasnjenih posnetkov so ugotovili, da se akustična energija poka razprši v 1,5 milisekunde, akustična energija poka iz orožja z nameščenim blažilnikom poka pa se razprši v petnajstih milisekundah. Bistvena prednost dušilca poka torej je,

da kritično jakost poka iz nevarnega območja, ki seže do 165 dB (decibelov), zmanjša na za zdravje mejno sprejemljivo raven hrupa manj kot 140 dB. Dušilec poka ni modna muha; je lovčev pripomoček, spada med sodobno opremo, ki lovca varuje.

Da bi razumeli, v kolikšni meri dušilci poka koristijo sluhu, se seznanimo z ravnmi zvoka, ki poškodujejo človeški sluh. Hrup strela s kroglo kalibra .22 LR v povprečju znaša 140 dB, naboj kalibra .308 Winchester lahko proizvede 170 dB, kaliber 5,56 mm x 45 Nato (.223 Remington) z izrazito kratko cevjo in kompenzatorjem odsuna (ali razbijalom plamena) pa doseže tudi 190 dB.

Ponovimo, da se decibeli večajo eksponentno, kar pomeni, da vsako povečanje za 10 dB pomeni desetkratno povečanje zvoka. Če je zvok 20 dB, je to stokrat glasnejši od šepeta. Zvoki, ki merijo 140 dB ali manj, veljajo za »varne za sluh«, vendar lahko dolgotrajna izpostavljenost zvokom več od 85 dB povzroči izgubo sluha.

Kakovostni dušilci poka pogosto zadušijo strel na od 110 dB do 140 dB, odvisno

od naboja in dolžine cevi, kar pojasnjuje, zakaj njihova uporaba varuje uporabnika. Vendar to ne pomeni, da lahko pri uporabi dušilca poka povsem opustite zaščito za sluh. Če streljate le z nekaj strelji med lovom ali če pristreljujete risanico, morda ne bo potrebna zaščita sluha z uporabo dušilca poka. Če streljate večkrat, recimo na strelskem tečaju, kjer imajo tudi vsi drugi dušilec zvoka, je uporaba zaščite za sluh obvezna. Dolgotrajno streljanje, kjer poki presežejo 85 dB, lahko trajno poškoduje sluh.

V enem od preizkusov so primerjali petnajst dušilcev poka. Izmerili so težo, koliko je dušilec podaljšal orožje in kakšna je bila učinkovitost dušenja. Risanica Sauer 404, kalibra .308 Win., je imela dolžino cevi 52 cm.¹ Izstreljeni so bili po trije strelji, dušilci poka pa so povprečno jakost strela 160 dB zmanjšali pod 140 dB oziroma od 126 dB (največji), 130 dB (veliki), 134 dB (standardni) in 142 dB (manjši). V podobnem testu,² kjer je bila z

¹ Schalldämpfertest | ERA, A-Tec, Aimsport, SIW, Svemko, Stalon, Merkel, Roedale, Hausken, Krontec, 23.7.2022, YouTube.

² 5 Titanschalldämpfer im Test, 20.1.2024, YouTube.

Foto: Gregor Hodnik

Aktivni glušniki Sordin

risanico, kalibra .308 Win., s cevjo dolžine 56 cm, povprečna jakost strela 155 dB, je bilo povprečje zmanjšanja jakosti poka na 130 do 134 dB oziroma za 22 do 23,7 dB.

Izbira dušilca poka

Na voljo je ogromno različnih znamk in modelov dušilcev poka, dobesedno za vsakogar nekaj. Katerega boste izbrali, je povsem odvisno od vas. Vsi, s katerimi sem se v zadnjem času pogovarjal o dušilcih poka, so imeli svoje razloge za izbiro modela, ki so ga na koncu izbrali. Ne glede na to, ali želite bolj popolno dušenje zvoka, manjšo ali večjo težo, določeno dolžino/premer ali material, imate veliko izbiro. Cena je vedno dejavnik za številne slovenske lovce, jasno pa je, da tudi nekateri cenejši modeli zagotovijo ustrezno blaženje poka.

Aluminij je daleč najbolj priljubljen material pri izdelavi dušilcev poka. Je lahek in močan, vendar ne bo prenesel veliko strelav v zelo kratkem času, kot ga bodo dušilci v celoti iz jekla, titana in inconela. A na lovu, kjer sta po navadi zaporedno izstreljena le eden ali dva strela, to ni pomembno, in celo pet do deset hitrih zaporednih strelav je še v redu pri večini dušilcev iz aluminija. Nekateri proizvajalci zaradi pregrevanja priporočajo 10 do 15 strelav, nato oh-

lajanje, drugi spet vse tja do 30 strelav, odvisno od materiala. V nekaterih modelih so jekleni vložki ali deli iz titana za prvo ekspanzijsko komoro (ki se prva sreča s plini iz ustja). Modularni dušilci omogočajo zamenjavo katerega od delov, če korodira ali kaže obrabo zaradi množice strelav. Korozija je glavni dejavnik, aluminij bo korodiral tako kot jeklo. Pri tem je preprost nasvet – po streljanju vedno odstranite dušilec in poskrbite, da bo shranjen v topleni in suhem okolju, dokler notranjost ni suha.

Učinkovitost dušilcev poka

Obstaja jasna povezava med dolžino dušilca poka čez ustje cevi in dušenjem poka. Vendar zelo vplivata tudi število pregrad in njihova oblika pregrad (notranja zgradba, oblika). Sama dolžina ni nujno glavni dejavnik, vsekakor pa prispeva znaten delež k dušenju poleg prostornine, ki je pogojena tudi s premerom. Dušilci poka, ki segajo od ustja po cevi nazaj (teleskopski), so učinkovitejši od dušilcev, ki segajo samo od ustja naprej, a po navadi le za malo. Če upoštevamo rezultate nekaterih testov, so dušilci, ki blažijo za več kot 30 dB, največkrat ravno dušilci poka, ki segajo po cevi nazaj. Od ustja dlje segajoč dušilec poka tudi lažje ujame in zadrži

silovit izstrel smodniških plinov iz ustja. Kljub temu je veliko modelov, ki segajo samo od ustja naprej, pa blažijo bolje. Vse je povezano s prostornino, številom pregrad in njihovo zasnovano.

Hrup prvega strela (ang. First Round Pop = FRP) je pojav, ki se jasno pokaže pri nekaterih dušilcih poka, pri katerih je opazno glasnejši zvok pri prvem strelu kot pri naslednjih. To je zato, ker je pred prvim strelom v dušilcu poka še kisik. Le-ta izgori pri prvem strelu, medtem ko so pri naslednjih strelah v dušilcu poka smodniški plini, ki zmanjšajo količino kisika. Zakaj je pri nekaterih dušilcih bolj slišen pok prvega strela, pri drugih pa ne, je predmet debate, a k temu prispevajo dejavniki, kot so: zasnovano pregrad, velikost izvrtine, velikost kalibra in čas od prejšnjega strela.

Zaključek

Strelji iz strelnega orožja lahko povzročijo nepopravljivo izgubo sluha. Kot strelci moramo storiti vse, da zaščitimo svoj sluh. Če je le mogoče, uporabljamo glušnike ali zaščitne čepke za ušesa. Tudi dušilec ali blažilec poka je odličen pripomoček, ki pri tem zelo pomaga, če sploh ne omenjamo drugih prednosti (zmanjša odsun, manjši blisk iz ustja ...). Tisti, ki uporabljate dušilce poka, se zavedate, koliko prijetneje je streljati z njim. Tako kot ima dušilec poka prednosti, ima tudi nekaj slabosti (dolžina, teža ...), a prednosti večinoma odtehtajo slabosti. Mogoče je sedaj čas, da se opogumite in končno izberete svoj prvi dušilec poka, o katerem premišlujete že dalj časa. Predvsem pa storite vse, da zaščitite svoj sluh.

Gregor Hodnik

Viri:

Prenehajte s tem hrupom!, Priročnik z osnovnimi informacijami in navodili (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve b.d).

Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu (Uradni list RS, št. 17/06 in 18/06).

<https://osha.europa.eu>

Knjižica Okoljski hrup 2000,2001 Brüel&kjaer Sound& Vibration Measurement A/S, prevod IMS Industrijski merilni sistemi, d.o.o., Ljubljana,

Schalldämpferfest | ERA, A-Tec, Aimsport, SIW, Svemko, Stalon, Merkel, Roedale, Hausken, Krontec, 23. 7. 2022, YouTube

5 Titanschalldämpfer im Test, 20. 1. 2024, YouTube

Vir: https://www.youtube.com/watch?v=_Jw91QUQP_0

Na kratko iz tujega tiska ...

Madžarska: Članek v reviji Wild und Hund (št. 6/2024) opisuje stanje s šakalom (*Canis aureus*) v naši sosednji državi, njegovo prehrano, njegove vrstne značilnosti, predvsem pa možnosti in načine za lov te vrste. Kako hitro se šakal širi v evropskem prostoru z vzhoda proti zahodu in severu, pričajo tudi podatki z Madžarske. Leta 1995 so v tej državi uplenili šest šakalov, leta 2000 59, leta 2010 786 živali, leta 2020 že 12.126 in leta 2022 14.831 šakalov. Glede na odstrel lahko sklepamo, da šakal dosega največje populacijske gostote v južnih predelih države, zlasti na območjih, ki mejijo na Srbijo in Hrvaško. Lovci so najuspešnejši pri lovu z vabli, bodisi elektronskimi (ki so na Madžarskem dovoljene) ali mehanskimi – piščalkami. Pri klicanju s piščalkami najpogosteje oponašajo miške, zajčji in kunčji vek ter mladičev srnjadi, kar, poleg oponašanja oglašanja šakalov, uporabljajo tudi pri elektronskih vabilih. Prednost elektronskih vabil je zlasti v tem, da zvočnik nastavi približno 80 m od čakališča lovca in je to torej mesto, na katerega se šakali usmerijo. Če pa lovec vabi s piščalko, je on središče dogajanja, kar pomeni, da se mora neprestano obračati, saj šakal lahko pride iz različnih smeri. Ko lovec začne s klicanjem, mora biti takoj pripravljen za strel, saj šakali velikokrat pritečejo zelo hitro po klicu, kar je še posebno pogosto tam, kjer so njihove gostote največje. Težava je tudi, ker so šakali aktivni zlasti ponoči, zato zelo neradi zapuščajo svoja dnevna počivališča pred zadnjim mrakom. Tudi lov ob mrhoviščih je deloma uspešen, zlasti v času od septembra do februarja. Iz spremljave s telemetričnimi ovrtnicami je med drugim zanimiv tudi primer, ko je lovec uplenil glavno samico iz tropa, samec pa je bil v tistem trenutku oddaljen nekaj kilometrov, tako da ni bil neposredna priča dogodku. Že naslednji dan je samica iz sosednjega tropa zapustila teritorij svojega tropa in se pridružila samcu, ki je prejšnji večer ostal brez samice/partnerke. (Wild und Hund, 6/2024)

Švica: V kantonu Aargau se je zelo zmanjšala številčnost gamsov, domnevno zaradi izredno velikega pritiska prostočasnih dejavnosti (rekreacije), verjetno pa tudi zaradi napačne sestave odstre-

Foto: Andrija Tomazin

Kako hitro se šakal širi v evropskem prostoru z vzhoda proti zahodu in severu, pričajo tudi podatki z Madžarske.

la. S spremljanjem stanja (monitoringom) s fotopastmi so namreč na enem od območij ugotovili, da se je število gamsov iz 241 leta 2011 zmanjšalo na vsega 27 živali leta 2021. Risa, ki sicer živi na tamkajšnjem območju, na kamerah niso uspeli zabeležiti. Zato pa so kamere od skupno 12.800 fotografij zabeležile prisotnost ljudi zaradi »prostočasnih« dejavnosti na več kot deset tisoč fotografijah. Približno polovico je bilo gorskih kolesarjev, od tega polovica na mestih, kjer je kolesarjenje prepovedano. Na preostalih fotografijah so bili večinoma sprehajalci, pohodniki, ljudje s psi in vozila. Na zgolj 419 fotografijah so bili gamsi, nato je sledila srnjad, lisice, poljski zajci in jazbeci. Med fotografijami z gamsi jih je bilo 216, na katerih so bile fotografirane gamsje koze, zgolj na dvaintridesetih fotografijah so bili kozli in na dvaindvajsetih kozlički. Največ fotografiranih gamsov na eni fotografiji je bilo pet osebkov. Na mestih, kjer so kamere v enem dnevu zabeležile štiri ali več gorskih kolesarjev, ni bilo praktično nobene fotografije gamsa. Da bi stanje izboljšali, so odločevalci predlagali osnovanje »mirnih con« in na takih mestih prepoved človekovih »prostočasnih« dejavnosti, pa tudi prepoved odstrela kozlov in srednje starih gamsjih koz. (Wild und Hund, 6/2024)

Nemčija: V zvezni deželi Schleswig-Holstein deželna vlada na leto nameni 110.000 evrov za kastracijo domačih mačk, ki živijo v prosti naravi. Dodatnih 10.000 evrov prispevajo razne naravovarstvene organizacije, 50 % stroškov pa še lokalne skupnosti. Pri tem sodeluje tudi deželna lovska zveza. Podivjane domače mačke odloviijo, analizirajo njihovo zdravstveno stanje, jih kastrirajo in ponovno izpustijo v naravo. Na tak način naj bi z omejevanjem številčnosti ugodno prispevali k zmanjševanju negativnih vplivov na ohranjanje splošne vrstne pestrosti v naravi. V letih od 2014 do 2023 so v tej zvezni deželi kastrirali približno 29.000 podivjanih domačih mačk in jih spet izpustili v naravo. Po drugi strani pa je precej študij, ki dokazujejo, da podivjane domače mačke v naravi ogrožajo številne prostoživeče živalske vrste in so zato ena od najbolj nevarnih invazivnih živalskih vrst v svetovnem merilu.

(Wild und Hund, 6/2024)

Bocvana: Predsednik te afriške države se je skupaj s pristojnim ministrom sosednje Namibije odzval na pozive stranke nemških zelenih in njihove ministrice za okolje glede prepovedi uvoza lovskih trofejev v Nemčijo, kar želijo doseči. Razširili so se tudi očitki glede novodobnega »kolonializ-

ma«, »zelenega fundamentalizma« in celo rasizma. Vsekakor pa je predsednik te države zelo resno povedal, da bodo v kratkem poslali »zelenim« v Nemčijo 20.000 slonov, kjer bodo potem z njimi lahko sobivali tako, kot to zahtevajo od prebivalcev te afriške države. »Plačujemo ceno zato, ker smo na svetu ohranili slone,« je med drugim izjavil predsednik. V Bocvani je pred sto leti živel vsega 30.000 slonov, zdaj pa njihovo številčnost ocenjujejo na 130.000 živali. Preveč številni sloni uničujejo naravo, drevje, kmetijske površine in povzročajo poškodbe pa tudi smrtne žrtve med prebivalci, ki želijo zgolj zaščititi svoje površine in svoje imetje. Številni obrežni gozdovi so zaradi množice slonov popolnoma uničeni in spremenjeni v puščavo. Na drugi strani pa v Nemčiji vsako leto uplenijo več kot 1,4 milijona glav srnjadi in jelenjadi, večinoma zaradi ohranitve gozdov, še posebno zaradi hitrih podnebnih sprememb. V Bocvani lovski gosti vsako leto uplenijo vsega nekaj tisoč prostoživečih živali, od tega približno dvesto slonov. Nemški lovci so v zadnjih petih letih iz Bocvane uvozili zgolj dvajset trofejnih delov uplenjenih slonov. (Jagen Weltweit internet)

Priloga:
mag. Janko Mehle

Pričevalec iz **FRANČERNIGOJ** sedanjega časa

Pred leti sva šla z Marjanom¹ v Mršnovko, grapa med Vipavsko dolino in Krasom je to. Takrat sem napisal ...²

»V pozni pomladi sva se z možem v zelenem povzpela z dna Branice gor proti Vrhém, v Mršnovko, proti vasi Selo. Res divji svet je tod, strašljiv v svoji lepoti. Hudourne vode so v pobočja izdolble globoke struge, bregove in grebene so prerasla /.../ drevesa: hrasti in kostanji, robinije, gabri in jeseni. Nedavni vihar jih je mnoge izrul, a na pomlad so še ozele nela. /.../. Padla drevesa so pač obsojena na smrt, a na njih mestih bodo sčasoma pognala nova, mlada in močna ... Tak je ukaz večnega življenja!

Z lovцем sva lezla čez debela podrtih dreves, se plazila pod njih krošnjami – in gor, nad globoko ozko strugo, sva ob zaraščeni poti, vrezani v breg, zagledala spomenik: zvezda sije v somrak gozda z njega čela, pod njo pa so vklesane besede, razvrščene v imena in sporočilo, da so »na tem mestu slavni partizanski prvo-borci – Janez, Milko, Peter, Jovo, Cvetko in Benjamin, v letu 1941, ustanovili prvi partizanski logor na Primorskem ...«³

Ob spomeniku sva obstala – človeka iz drugega časa – poslušala tišino in vodo, globoko na dnu ozke struge se pretakajočo. Skozme je pobilisnila misel: tu sèm bi hodil sedet, poslušat v gozd in molčat ...

Zrl sem v triglavi kamen, z mahom in lišajem obrasel, razbiral napis in imena, polglasno mislil misel in jo morebiti tudi govoril: sebi in drevesom, nebu nad njih krošnjami in vodi v globoki strugi: ‚Fantje, a ste v sebi začutili, v kaj se podajate, ko ste prvi med prvimi šli od doma v partizane? V letu enainštirideset, ko se je zdela tuja vojska na naših primorskih tleh nepremagljiva, kot da je tu za zmerom? Ste vedeli, da postavljate na rob svoja

življenja, življenja in imetja svojcev in sovaščanov? Ste se zavedali, mladeniči, veličine svoje odločitve, nabite s strahom in mladim pogumom?‘

Je lovec slišal mojo misel, ko je grabil mrtvo listje izpred obraza spomenika? Nič ni rekel, le sklonil se je ob triglavem kamnu ...«

To je bil Marjan Paljk. Iz Velikih Žabelj na Vipavskem ...

Rojen v letu 1959, ko se poletje že steka v jesen. Ko se po Vrhém, v Branici in v Raši, tej mejni rečici in soteski med Vrhémi ter kraško planoto, začenjajo oglašati jeleni – z eno najlepših pesmi v zgodnji jeseni. Z različnimi glasovi jo pojejo: jelenjih mladcev pesem je slišati drugače od moških glasov zrelih jelenov; in drugače od godrnjavih jelenjih starcev, z rogovjem, ki jim ga že jemlje čas.

Zmerom je nasmejan, Marjan. Še v spanju se drži na smeh, morebiti.

In pravi in pripoveduje ...

Tudi zgodbe, spodaj zapisane in napisane, mi je povedal. Iz nekega drugega časa segajo skozi spomin tudi v naš čas. Kako je s spominom, pa vemo. Vsak pomni malo drugače – a globoko noter v njih je resnica. Neizpodbitna in ena sama ...

Foto: Franc Černigoj

»Na mestih padlih dreves bodo sčasoma pognala nova, mlada in močna ...«

»Takrat lisic ni bilo ...«

»Bilo je ob koncu leta 1943. Ali v letu 1944 ...

Dva fanta, mlada ..., iz ene vipavskih vasi. Pri VDV-ju⁴ sta bila ...

Devetnajstletno punco, iz ene bližnjih kraških vasi, verjetno, je en vaški ‚informerator‘ prijavil partizanskemu sodišču, da se je družila z italijanskim vojakom in da je izdajala. In so poslali patroljo ponjo. V njeni denarnici so dobili naslov tega vojaka. Punca je povedala, da sta se pač dobivala, ob razpadu Italije da jo je nagovarjal, naj gre z njim v Italijo. ‚Bom prišla za tabo,‘ da mu je rekla.

Hitro partizansko sodišče jo je obsodilo na smrt ...

Fanta sta punco peljala na pobočje Štanjelske gore. Ona je slutila, kaj jo čaka, in je prosila: ‚Dam vama karkoli, če me pustita pri življenju ...‘

To je pravil eden od njiju, zmerom samo v pijanosti. In je dodal: ‚Samo kakšne prsi je imela!‘ Kaj jih ne bi imela, devetnajstletna punca ...

Ob koncu je dekle prosilo: ‚Ali zdaj lahko grem?‘ – ‚Lahko. Do križpotja gremo vkop, tam greš ti desno, midva levo ...‘

In so šli.

A oni drugi jo je odzadaj ustrelil. Punca je bila slabo zadeta, se je obrnila in ga prijela za vrat. ‚Kaj si ti meni napravil!‘ da je še rekla, prej ko je umrla. Zagrebla sta jo in pokrila s kamenjem, saj zemlje tam skorajda ni ...

Čez štirinajst dni sta spet šla prav tam mimo. Iz kupa kamenja, kamor sta založila tisto punco, je gledala roka ...

In zmerom, ko je mož, v pijanosti, to pravil, je dodal: ‚Takrat lisic skoraj da ni bilo ...‘«

»Veš, fant, neumnosti smo delali mi in oni ...«

»Albert Troha iz Velikih Žabelj je bil partizan. Imel je še brata Borisa.

Njih mama in tata sta šla za kruhom v

⁴ VDV – Vojska državne varnosti.

¹ Z Marjanom – Marjan Paljk, lovec LD Vrhe.
² Franc Černigoj: *Mrtve priče z živim sporočilom (Po sledu za besedo)*; LZS, Ljubljana, 2015; ter: zbornik LD Vrhe, 2016, *Tod hodimo Vrhovci II*.
³ Spomenik je leta 1950 postavil OOOB – NOV, Sežana.

Ameriko. Alberta in Borisa sta pustila pri moževem bratu.

Borisa so po spopadu s partizani pri Dobravljah⁵ skupaj s še drugimi vaščani vzeli Nemci in ga odgnali v taborišče. Za zmerom je ostal v Nemčiji.

Albert pa je postal partizan v Gradnikovi brigadi.

Tam je bil tudi Milan Štokelj iz Velikih Žabljev, moj krstni boter.⁶ O dogajanju med vojsko mi ni tel nikoli nič povedat. Le to je rekel: ‚Veš, fant, neumnosti smo delali mi in oni ...‘

Ko je komandir Albertove enote vprašal, kdo se za kako akcijo prostovoljno javi, se je Albert zmerom javil in prosil, naj gre z njim še Milan.

V eni od akcij, nad Branikom, takratnim Rihemberkom, je Albert med bojem ustrelil nemškega oficirja. Tako si je priboril šmajser in vojaške škornje. Po nenapisanem pravilu mu je oprema padlega pripadala.

V partizanskem taboru, nekje v Trnovskem gozdu, mu je komandant vzel šmajser in škornje. Ko so zvečer sedeli pri ognju, je Albert pri sebi mrmral: ‚Zakaj mi je vzel šmajser in škornje! Zakaj mi je vzel šmajser in škornje!‘

Tabor je čez čas zaspal in Alberta je vzela noč ...

Najprej se je priključil domobrancem, potlej je pobegnil v Italijo. Tam sta se dobila z materjo, ki je prišla iz Amerike po svoja fanta. A samo Albert je odšel z njo čez morje, saj Borisa ni bilo več ...»

Prekopani padli nemški vojaki ...

»Po že omenjenem spopadu pri Dobravljah so se Nemci umaknili v Ajdovščino. Partizani so tri padle nemške vojake pokopali na polju ob reki Vipavi. Nemci so jih drugi dan iskali. Prečesali so kos zemlje med Dobravljami in Velikimi Žabljami. Pokopanih niso dobili ...

Partizanski terenci so poročali partizanom, kateri kos zemlje so Nemci že preiskali. Sklepali so, da bojo naslednji dan iskali drugod, in so pokopane nemške vojake ponoči prekopali na že prečesani del njiv. In tako tudi drugi dan Nemci svojih padlih niso dobili ...

Dva ranjena Nemca sta pribežala do ene od hiš v Velikih Žabljev. Obvezali so ju in pokazali proti Ajdovščini. ‚Ranjena

sta in jim je treba pomagat!‘ je še rekla mama.

Čez dan ali dva sta prišla nazaj s kolono vojakov in pokazala hišo, kjer so ju obvezali. In tako so Velike Žablje ostale cele, sosednjo vas Cesto pa so Nemci požgali ...»

italijanski vojski na Siciliji, je v vojaško čutaro vrezal:

*Eno devo le bom ljubil
Eni devi zvest ostal
Ljuba moja je Slovenija
Jaz pa Slave zvest sem sin
22+3-1942*

Foto: Marjan Poljak

Sipkotova čutara ...

Eno devo le bom ljubil ...

Jože Paljk - Sipko⁷ je bil Marjanov tata in partizan, prekomorec. Tik pred drugo vojno, v letu 1940, je bil vpoklican v italijansko vojsko. Ko je bil vojak v

⁷ Jože Paljk - Sipko (psevdonim je izpeljan iz imena ‚Josip‘) je bil mobiliziran v italijansko vojsko. Preseneča njegov spomin (natančno se spomni imen mnogih krajev, koder je hodil kot vojak v it. vojski; datumov dogodkov; imen sotovarišev ...). Po razpadu fašistične Italije, v letu 1943, se je kot ujetnik ameriške vojske znašel v Afriki. Pridružil se je partizanom prekomorcem – od približno tisoč Slovencev se jih za ta korak ni odločilo le deset. In Sipko še piše: »Za tisto, kar sem šel (v *prekomorsko brigado*, op.), bi šel še enkrat!« Tedaj bi se še enkrat odločil za težko in nevarno pot, ki jo je prehodil – kljub slabim izkušnjam po koncu vojne v novi državi, v katero je bil vključen tudi velik del Primorske. Tudi zaradi njega in njemu podobnih je prišlo do zgodovinske odločitve – priključitve velikega dela Primorske k matični domovini ... (Nekateri podatki so iz oddaje *Moja zgodba*, 30. 4. 2008; *Radio Ognjišče*).

*Bratje mi stojimo trdni
Kakor zidi grada
Črna zemlja naj pogrezne
Tega kdor odpada!
30-4-1942*

*Na zunanem delu dna čutare pa piše:
Nebo nas več
tujčin teptal
ne tlačil nas krvavo*

Tu smo Slovenci ...

TU VSE SMO SLOVENCI
HOČEMO V FNRJ

»Zbledel in komaj še berljiv napis. Takih in podobnih je po primorskih vaseh dosti. Ta je v Velikih Žabljev na Batovi domačiji.

Dva fanta iz te hiše sta padla v partizanov. Eden v Kninu, kot prekomorec. Ko

⁵ Spopad pri Dobravljah – 30. divizija IX. korpusa je 31. maja 1944 je blizu vasi Dobravlje napadla nemško motorizirano kolono. Več vozil se je vnelo in zgorelo, tudi tank. Ubityh in ujetih je bilo več nemških vojakov. Eden povračilnih ukrepov nemške vojske je bil požig bližnje vasi Cesta, 2. junija 1944. Ob tem je bilo ubityh več vaščank in vaščanov, nekateri so odgnali v internacijo.

⁶ Moj krstni boter – krstni boter pripovedovalca Marjana Paljka.

so mu dali mitraljez, je zajokal: ‚Jaz ne bom več videl doma!‘

Vedel je: mitraljezci so padli prvi in najbolj pogosto.«

Naprej, zastava Slave ...!

»To mi je povedal moj stric Silvan Štokelj, letnik 1934 ...

Bilo je v kasnem poletju 1944. leta, krompir je bil že skopan. Na nedeljo, po jutranji maši ...

Iz Ajdovščine je proti Velikim Žabljam šla domobranska enota. Vmes so bili tudi fantje iz te vasi. V Gradu, v vasi, je prav takrat taboril bataljon Gradnikove brigade. Tudi med partizani so bili domači fantje.

Na mostu čez Vipavo so imeli partizani stražo. Opazili so bližajoče se domobranci in se pripravili ... A komandir je ukazal, naj jih spustijo v vas. Domobranci so res prišli pred Grad, posedli s partizani po klopcah v parku in skupaj so zapeli *Naprej, zastava Slave ...*

Potlej so se razšli. Domobranci nazaj proti Ajdovščini, partizani v žabeljski Grad ...«

Kakor pravljica se to bere ...

Na Nanosu še zdaj bobni ...

Pa naj Marjan pove še katero o lovu, saj je tudi lovec ...

»S Stanetom Žvanutom z Lozic⁸ sva se dogovorila, da mi odstopi gamsa na Nanosu. ‚Bodi pri meni zgodaj zjutraj, ob petih morava biti že pod Svetim Hieronimom,⁹ na Nanosu.‘

In tako je tudi bilo ...

Že pred peto zjutraj, še v trdi temi, sva bila gor. Do takrat sem uplenil že dve gamsji kozi in sem si rekel: ‚Ali kozla ali nič ...‘

Ko se je malo zdanilo, sva pod sabo zagledala dva tropa gamsov – same koze in mladiči. ‚Pridi,‘ mi je rekel Stane, ‚greva po grebenu nad Furlanovim žlebom, bova kaj zalezla.‘

Spustila sva se za kakih tristo metrov. Na tretjem grebenu, kakih sedemsto metrov proč, sem zagledal trop – nad njim je stal kozel! In sem se spustil tja proti čez en žleb, čez drugi ... Na tretjem grebenu sem se povzpел na sedelce, gams je bil še zmerom tam – in sem se odločil. Na kamen pred sabo sem namestil nahrbtnik, nanj sem zvil bundo, se udobno namestil – a motila me je rujeva vejica pred puško. In še gams se je pomaknil naprej. Z vso težo sem se naslonil na kamen, gamsa sem dobil v križ – takrat se je zgodilo! Škol se je pod mojo težo zmaknil in se prevrnil v strmino – kakor bi bil živ – jaz

⁸ Stane Žvanut z Lozic – o njem je bilo v Lovcu že pisano. Lovec, leto 2021/12, str. 600.

⁹ Sveti Hieronim na Nanosu – cerkvena, posvečena svetemu Hieronimu na Nanosu.

Foto: Franc Černigoj

Iz vrhovskih tal ...

sem padal z njim. Vrgel sem našneleno puško od sebe in rujev grm, puška se je sprožila, jaz pa sem se zvrnil s školom. Kako je zabobnelo v melnatem grušču! Noga se mi je zataknila v razpoko med kamni, obvisel sem z glavo dol, Stane pa je nad mano zverinsko zatulil in me trikrat poklical: ‚Marjan! Marjan! Marjan!‘

Na neki način sem se potegnil nazaj na sedelce. Razen odrgnin na meni ni bilo poškodb. Leva noga je bila na goleni gola ...

Pobral sem puško, nahrbtnik in bundo in čez dva žleba prilezel nazaj do Staneta. ‚Zdaj greva pa naprej!‘ mi je rekel, ko sva prišla k sebi. – ‚Ne, Stane,‘ sem mu rekel, ‚narava je tela, da kozel ostane za zdaj živ! Zdaj greva domov.‘

Drugi dan, ko so me srečevali lovci, mi je ta in oni rekel: ‚Marjan, na Nanosu se skale valijo. Še zdaj bobni!‘«

In nazadnje še ...

V zgodnjem jesenskem jutru v letu triindvajset, še poletno toplem in po malem vetrovnem, sva z Marjanom šla poslušat jelene. Na Vrhé, na Police, pod Ter in dol v Rašo.¹⁰ Tema je še bila, ko sva prilezla pred poliško ravan. A v meni se je zorilo ...

»Poglej,« sem mu rekel in pokazal proti zvezdam na jutranjem nebu, »to je Orion, tam so Gostosevci. Se spomniš pesmi Orion – ... čez tisoč let, ko naju več ne bo, na modrem nebu, daljen in svetel, bo Orion spet sijal ...¹¹« – »In tam je Veliki voz, ki kaže na Severnico. V jutrih se njegove zvezde svetijo nad Goro,¹² če ga gledaš iz moje vasi.«

¹⁰ Vrhé, Police, Ter, Raša – svet med Krasom in Zgornjo Vipavsko dolino, LD Vrhé.

¹¹ Gregor Strniša: Orion.

¹² Gora – planotast svet nad Zgornjo Vipavsko dolino.

Nad Policami se je v jutranjem mraku oglasil škrjanček. ‚Cvetje v jeseni je njegovo petje,‘ sem pomislil na Tavčarja.¹³ ‚Ki cveti, a sadu ne rodi ...‘

Takrat se je gor pod Terom oglasil jelen. Še enkrat in še enkrat. »To je mladenič,« je tiho rekel Marjan. »Počakajva, da se oglasijo še drugi, da vidiva, kje je rukališče.«

In čez čas so se začeli oglašati – tja čez Police, na drugi strani: eden, dva, trije, štirje ... Poslušala sva jih, njih glasove. Kričavi in visoki, zaklicani na dolgo so bili. Možati in zreli, izzivalni, so bili. In globoki, kratki in svareči, so bili.

Kot bi prihajali iz zemlje same, so bili ...

Deset in več sva jih slišala tisto jutro. In katerega tudi videla: kot da so le sence med nizkim hrastičjem, se mi je zdelo ...

Jezikovna opomba:

V besedilu so sledi narečja: tudi množina namesto knjižne dvojine; kratki nedoločniki ter krajša oblika gl. hoteti (ni tel namesto ni hotel); s-t- v odvisnih sklonih podaljšana moška lastna imena – Sipkota namesto Sipka ...

In narečne ter nekatere druge, širše manj znane besede:

bojo – bodo
bržé – najbrž
gaveta, it. – vojaška čutara
našnelena puška – naprožena puška
rukališče – prostor, kjer se v ruku (v obdobju jelenje ljubezni/paritve) zbirajo in oglašajo jeleni
se je dobavala – se je dobivala
škol – velika skala
šmajser – nemška brzostrelka
tedaj – torej

¹³ Ivan Tavčar: Cvetje v jeseni.

BOGDAN BONE*Grde
sledi.*

Končno spet je petek,
 ki težko ga je čakal,
 da živce in kosti
 ter dušo bi namakal
 v čaroben svet tišine.
 Na svoji preži stari
 je, zgrbljen v dve gubé,
 v svet misli na potep
 poslal, utrujene, se ve,
 od težkih, važnih poslov.
 Zastane dih, srce pa
 glasno mu poskoči
 od lepega obeta,
 ko veja v grapi počí:
 divjad se zdaj prikaže ...
 A glej, namesto sreče
 dobrega pogleda
 nevolja ga prevzame,
 ko mladce tri zagleda,
 ki stikajo med drevjem.
 A že naslednji hip
 vsa nejevolja mine;
 mladeniči v vrečo
 smeti vsak svojo rine,
 da svet postal bi lepši.
 Kot v dežju stali se sneg,
 se jeza razkadi.
 Objestnosti človeka,
 umazane sledi,
 še sam z mladino briše.

Narisal: Igor Pičulin

Spet Dnevi lovstva v Celju

Tako kot smo že po lanskem prvem Dnevu lovstva na Celjskem sejmu slišali kar nekaj pozitivnih pa tudi nekaj odklonilnih mnenj, češ, ali bo odslej tudi Celjski sejem na seznamu lovskih sejmov v tej majhni Sloveniji, zdaj ni nobenega dvoma več! Dnevi lovstva so bili v Celju tudi letos od 15. do 17. marca, čeprav je bil lanski dogovor med upravo Celjskega sejma in Lovsko zvezo Slovenije, da bodo celjski Dnevi lovstva in že tradicionalen sejem LOV v Gornji Radgoni vsako drugo leto. Torej očitno dogovor ne velja več. Že res, da upravi celjskega sejmišča nihče ne more preprečiti in omejiti, koliko sejmov bo organiziralo vsako leto, bi pa po našem mnenju vendarle morali upoštevati dogovor nekdanjega predsednika LZS, mag. **Lada Bradača**, ki je lani ob zaključku prvih celjskih Dnevov lovstva posebej za Lovca med drugim dejal in tudi zapisal: »Ker je v Gornji Radgoni sejem Lov vsako drugo leto, je bila želja in pobuda mnogih naših zvestih oglaševalcev, obiskovalcev in razstavljalcev, da naj poskuša LZS organizirati še en lovski sejem v drugem delu Slovenije, ki bi bil vsem bliže (torej v sredini države), saj bi z njim privabili verjetno mnogo več razstavljalcev in obiskovalcev lovskih sejmov. In tako bomo imeli odslej lovski sejem vsako leto.« A več kot očitno je, da bomo v majhni Sloveniji vsako leto imeli

dva lovski sejma! Poleg marčnega v Celju od 5. do 7. aprila še radgonski sejem LOV na sejmišču Pomurskega sejma. Upamo, da posledice dveh sejmov za koga ne bodo boleče ...

Kar velik in privlačen razstaveni prostor, ki so ga krasile močne lovske trofeje in privlačna diorama z nagačenimi gozdni živalmi, je letos imela tudi Komisija za lovsko strelstvo in orožje pri LZS. Postaviti in opremiti so ga pomagali člani te komisije: **Tomaž Trotojšek, Anton Weiss, Bojan Urbančič, Marijan Krevh, Bojan Gorenc, Primož Turnšek in Zlatko Pogorilič**. Na čelu priprav je bil požrtvovalni predsednik strelske komisije LZS in selektor reprezentance **Matija Janc**, z njim pa tudi nekateri zaposleni na LZS in izbrani člani **LD Kozje**. Janc in tajnica komisije **Barbara Ložar** z LZS sta bila vse tri dni na našem lovskem strelskem »štantur«, vse tri dni sta bila v prostoru LZS na sejmišču dežurna tudi **Gregor Bolčina** in piarovka LZS **Urša Kmetec**. Tako so bili tudi letošnji celjski Dnevi lovstva zgledno in privlačno urejeni ter opremljeni z logotipi naše krovne lovske organizacije. Posebej je izstopal velik znak slovenskih lovskih strelcev, pred vhodom pa sta bili razstavljeni dve lovski strelski oblačili, ki jih za našo reprezentanco šiva podjetje Prevent & Deloza, d.o.o., iz Celja. Za dobro počutje in vzdušje sta ob boku našega razstavnega prostora vse tri dni skrbela zelo prisrčna in dobrodelna **Ljubo Drobič** in

David Vidic iz Lovskega dobrodelnega združenja Diana, ki sta za obiskovalce pripravila bogat

srečelov, s katerim sta zbrala okrog 2.900 evrov. V svoj prostor sta vabila z vrhunskimi mesnimi dob-

»Dejstvo je, da je Komisija LZS za lovsko strelstvo in lovsko orožje kot tudi strelska reprezentanca pri naši krovni organizaciji za svoje uspešno delovanje precej odvisna tudi od stalnih in zvestih sponzorjev, saj na leto za naše poslanstvo prispevajo okroglo od 22 do 25 tisoč evrov. Večina jih je prisotnih tudi na letošnjem celjskem lovskem sejmu. Zato je lovsko, strelsko in tudi kulturno, da se je tudi naša komisija udeležila sejma ter da se naša prisotnost delno financira z denarjem komisije kot tudi s pomočjo prispevkov sponzorjev. Ti bodo velikodušno pokrili stroške našega razstavnega prostora in tudi delo komisije na sejmu. Tu sodeluje vseh deset članov strelske komisije, ki za to niso plačani. A kljub vsemu bodo stroški naše predstavitve še vseeno znašali okrog osem tisoč evrov. Dolgoročno je ta znesek zanemarljiv. Nekateri žal nočejo razumeti, da lovski sejem brez razstavljalcev in trgovcev z opremo zanje ni lovski sejem. Lovski sejem brez LZ Slovenije pa je še vedno lovski sejem. Zato sem sila zadovoljen, da je na Celjskem sejmišču udeležena tudi strelska komisija. Vidimo veliko novega, srečujemo se stari prijatelji in spoznavamo nove. Zato menim, da je v pozitivnem in ne toliko v negativnem pogledu tukaj lepo predstavljena tudi LZS. Na lanskem celjskem sejmu so imeli razstavljalci prvič dobiček, so mi povedali. Tudi letos ne bo drugače, kar se je videlo že prvi dan sejma, saj je bila lovška hala nabito polna, lovci in drugi pa so tudi vidno veliko nakupovali,« je posebej za Lovca povedal **Matija Janc**.

Foto: Franc Kolar

Pred novopano Strelske komisije LZS se je ponosno postavil njen predsednik in selektor strelske reprezentance LZS Matija Janc.

Lepo urejen razstavni prostor Komisije za lovsko strelstvo in lovsko orožje LZS na marčnih Dnevih lovstva v Celju

Vse foto: Franc Rotar

V »lovski sobi« strelske komisije LZS so se radostno srečali stari lovski prijatelji (z desne): Matija Janc, Zdravko Mastnak, Anton Weiss in Miran Freitag.

rotami. Tudi letos so na svoj račun prišli ljubitelji lepega in ubranega lovskega petja ter igranja na lovske rogove; peli in igrali so: LPZ in rogisti Zasavje – Trbovlje, LPZ Zlatorog – Vipava, Lovski kvintet, pa Savinjski, Šentjernejski, Dobovski in Brkinsko-Kraški lovski rogisti.

Smelo lahko zapišemo, da so tudi letošnji celjski marčni sejmi, še posebno Dnevi lovstva, še kako opravičili svoje sejmsko in lovsko poslanstvo. V lovski razstavnici Hali K je kar trinindeset razstavljalcev in trgovcev na 910 m² predstavilo različno lovsko opremo za lov in prosti čas ter veliko lovskega orožja in sodobnih optičnih pripomočkov, tudi za nočno opazovanje in lov, iz šestih držav: Slovenije, Madžarske, Slovaške, Srbije, Hrvaške in Poljske. A kar nekaj predstavnikov nam je brez dlake na jeziku

povedalo, da zaradi precejšnjih sejmskih stroškov in tudi zaradi radgonske komercialne sejmske ponudbe letos ne bodo zmogli še za en sejem v Gornji Radgoni. »Zaradi prevelikih stroškov sejmske predstavitve na obeh sejmih smo se kar nekateri razstavljalci odločili, da ne gremo še v Gornjo Radgono. Moti nas tudi, da je Radgono le preveč oddaljena od avtoceste, kot tudi, da v Gornji Radgoni nimajo dovolj prenočišč in gostinske ponudbe. Zato seveda ne krivim Pomurskega sejma, bolj gre na račun tamkajšnje lokalne politike, ki premalo »diha« s svojim sejmšičem,« je bil kritičen priznani mariborski puškar **Jernej Vute**. V Celju med razstavljalci velja posebej omeniti Puškarstvo Vute iz Maribora, Optics Trade, d. o. o., iz Slovenske Bistrice in Slovarms, d. o. o., iz Divače, ki že nekaj let v okviru lovskih sejmov za vse

lovske razstavljalce, njihove darovalce in za posebej povabljenе goste plačajo svečano večerjo, ki je bila tokrat v celjski restavraciji. Povabljen sem bil tudi kot dopisnik Lovca, a se večerje žal nisem udeležil zaradi objektivnih vzrokov.

V petek, ko je bilo odprtje celjskih Dnevov lovstva, smo v sejmski »lovski sobi« strelske komisije LZS in na strelišču za streljanje z zračno puško opazili tudi prve obiskovalce **Mirana Freitaga** in **Zdravka Mastnaka**, predsednika in tajnika KZLD – Celje, **Ludvika Rituperja** in **Marjana Burjana**, starešino in tajnika LD Prosenjakovci, **Igorja Simšiča**, glavnega lovskega inšpektorja, **Ivana Malešiča**, člana UO LZS, **Janeza Kaiserja**, predsednika Kluba prijateljev lova – Celovec, lovca mag. **Roberta Tomazina** (Kočevski les), vrhunskega lov-

skega strelca **Mitjo Kersnika**, nekdanjega zaposlenega na LZS, in še mnoge druge. Naš razstavni prostor je bil privlačen in so ga kar dobro obiskali lovci in tudi drugi. Kot se spodobi, so tudi letos vsi razstavljalci okusno opremili svoje razstavne prostore, a kar je najpomembnejše, da so bili številnim obiskovalcem ves čas pripravljene z besedo in sliko predstaviti in ponuditi svoje prodajne izdelke.

V soboto je pred »lovsko halo« potekalo tudi tekmovanje v kuhanju divjačinskega golaža. Kuhale so ga ekipe: LD Mirna – Lonec iz gozdčiča, LD Otočec – Jagerchef, LD Izola, LD Koper, LD Kropa, LD Rakek, LD Borovnica – Zvitorepci, LD Boč in Fantje iz vseh vetrov. Najuspešnejše ekipe so bile: **LD Kropa**, **Zvitorepci** – **LD Borovnica** in **LD Otočec**.

Franc Rotar

V LD Babno Polje odprli lovsko knjižnico

Lovska družina Babno Polje gotovo ni edina v Sloveniji, ki ima v svojem lovskem domu arhiv tiskanega lovskega gradiva, je pa verjetno med prvimi članicami LZS, ki so se odločile dragoceno gradivo arhivirati, urediti in pripraviti za uporabo v obliki za javnost uporabne knjižnice.

Po skupnem lovu na sončno soboto 27. 1. 2024, ki smo ga po nagovoru starešine **Rajka Trohe** imeli v revirjih Telebačnik in Bač, smo se zbrali v novem lovskem domu na Farjovci v Babnem Polju. V Blaževi sobi so se zbrali domači lovci, gostje iz hrvaške LD Tetrijeb - Čabar, predstavniki LD Cerknica, LD Sabotin in LD Lož - Stari trg, nekaj besed je zbranim namenil tudi župan Občine Loška dolina

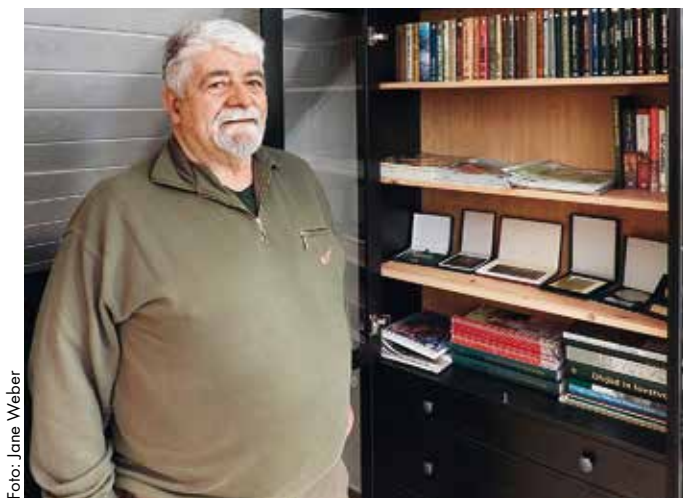

Foto: Jane Weber

Srečko Troha je odprl lovsko knjižnico, poimenovano po njegovem pokojnem očetu Viktorju Trohi.

Matjaž Antončič. V knjižnici so poleg periodičnega lovskega tiska iz Slovenije, Hrvaške in BiH še

knjige Zlatorogove in Strokovne knjižnice LZS, domača in prevedena kinološka literatura, ka-

talog potrebnih znanj za lovske pripravnike, gradivo in pravilniki za razne lovsko-kinološke preizkušnje in tečaje, nekaj je tudi domačih ter tujih knjižnih redkosti. Osnovo za knjižnico je podaril **Srečko Troha**, ki je knjižnico slavnostno odprl, po njegovem pokojnem očetu **Viktorju Trohi** (1930–2017) pa se imenuje *Lovska knjižnica Viktorja Trohe*. V LD Babno Polje smo na novo pridobitev ponosni in upamo, da jo bodo domači in tuji lovci ter druga zainteresirana javnost s pridom uporabljali. K uporabi bi radi privabili tudi lokalne učence, dijake in študente, ki jih lovška tematika zanima v šolske in študijske namene. Vsekakor gre za projekt, vreden pomenjanja in za lep spomin na našega pokojnega lovca Viktorja Troho.

Jane Weber,
tajnik LD Babno Polje

Letos LD Prebold praznuje 100-letnico delovanja

Zgradili bodo novo prevzemnico za uplenjeno divjad in hladilnico.

Letos lovška družina Prebold praznuje 100-letnico svojega delovanja, zato smo se odločili, da jubilej obeležimo z gradnjo nove sodobne prevzemnice in hladilnice za uplenjeno divjad. Tako bomo dolgoročno rešili težave zaradi prevzemnice, saj smo bili doslej najemniki prostorov pri našem članu **Miranu Vedeniku**, kjer pa pri delu nikoli nismo imeli nobenih težav.

Lov spremlja človeštvo že ves čas njegovega razvoja. Tako kot se je razvijal človek in njegovi socialni odnosi, tako so se razvijali tudi lov in načini lova. V začetku je ljudem omogočal predvsem preživetje, dajal je hrano in surovino za orodje in obleko. V srednjem veku je lov postal šport in zabava za peščico izbrancev, šele precej pozneje pa tudi gospodarska dejavnost. Vse to je preraslo v zdajšnji lov, ki temelji predvsem na trajnostni rabi obnovljivih naravnih virov in je usmerjen v ohranjanje živalskih vrst ter okolja, kar je pogoj za sonaravno bivanje človeka in živali. Ta naloga od sodobnega lovca terja ogromno prostovoljnega dela v naravi, skrbi za naravo in divjad, stalno izobraževanje in ozaveščanje o okolju ter upoštevanje drugih uporabnikov prostora.

Jeseni, 12. oktobra, bo minilo sto let od potrditve pravil **Lovskega društva št. Pavel pri Preboldu**. Takrat se je zbrala skupi-

na napredno mislečih domačih lovcev, ki so takoj ob ustanovitvi razmišljali, kako loviti, da bodo lov omogočili tudi naslednjim rodovom. Lahko rečemo, da so že takrat trajnostno uporabljali prostor in načrtovali odstrel divjadi, kot so dovoljevale razmere v okolju. V pravilih je zapisano: »Društvo si stavi smoter ohraniti zanimivost in lepoto lova s tem, da se varuje one kategorije divjačine, ki postajajo redke, in koristiti na drugi strani kmetijstvu s tem, da se pokončujejo živali, ki so tej gospodarski stroki škodljive.« Da ne bi bilo ideološkega razkola med člani, so v pravilih še zapisali, da vsako politično delovanje v društvu ni dovoljeno, poslovni jezik pa je bil že v začetku slovenski. V marsičem so pravila še vedno lahko za vodilo pri našem nadaljnjem delovanju.

Prvi podatki o članstvu so ohranjeni za leto 1933, ko je društvo štel sedemnajst članov, nato pa se je članstvo postopoma povečevalo do druge svetovne vojne. Med vojno je lovška dejavnost zamrla, več preboldskih lovcev je odšlo v boj proti okupatorju, med njimi so trije dali svoje življenje za domovino. Po vojni, leta 1945, so zbrali pripravljalni odbor, leta 1946 pa je bil ustanovni občni zbor **Lovske družine sv. Pavel pri Preboldu**. Nato se je članstvo od ustanovnih devetnajstih članov ves čas povečevalo, največ članov je bilo v devetdesetih letih, ko je preseglo petdeset lovcev, zdaj pa je devetintrideset članov.

Za svojo društveno dejavnost je članstvo potrebovalo primerne prostore, zato že leta 1951 v zapisniku občnega zbora preberemo misli o gradnji lovske kočice, ki so

jo dogradili leta 1958. Ker je bila glede na številno članstvo kmalu premajhna, smo ga leta 1986 povečali na zdajšnje velikosti.

Društvo je svojo dejavnost začelo v dvakrat manjšem lovišču, kot je zdajšnje. Velikost lovišča se je spreminjala, nekaj zaradi spreminjanja meja, nekaj pa zaradi združevanja lovišč, saj se je **Društvo Jelenca Marija Reka** leta 1948 združilo v **Lovsko družino Prebold**.

Zdaj LD Prebold upravlja z divjadjo v 3.900 hektarov velikem lovišču, ki je delno nižinsko, delno sredogorsko. V nižinskem delu je precej monokulturnih površin, kar za preživetje divjadi nikakor ni najbolje. Sredogorje je precej gozdnato, prevladuje mešana sestava gozda. Celotno lovišče je prepredeno tudi z razmeroma prometnimi cestami, kar med divjadjo terja precejšen smrtni davek. Med najpomembnejšo in gospodarsko pomembno divjad štejem srnjad, v zadnjih letih pa to postaja tudi divji prašič. Številčnost divjih prašičev vzdržujemo na ravni, ki ga prostor še prenese, da bi se izognili večji škodi, in sledimo navodilom o ukrepih proti širjenju APK. Stalež poljskega zajca in sploh vse male poljske divjadi se je krepko zmanjšal zaradi intenzivnega kmetijstva, ugotavljamo pa pozitivne učinke zmanjšane uporabe strupov v kmetijstvu. Lep napredek kaže osamljen trop gamsov, ki pa se

je zaradi povečanega pritiska pohodništva preselil z Golave. Žal smo iz lovišča povsem izgubili velikega divjega petelina, ki je bil v preteklosti dolga leta ponos preboldskih lovcev. Čeprav ga zadnjih petinštirideset let nismo lovili in smo redno opozarjali druge uporabnike prostora, da petelin vsaj spomladi potrebuje mir na rastiščih, sta pohodništvo in intenzivno gospodarjenje z gozdovi povzročila izginotje te veličastne divjadi.

Dejavnost naše LD je čedalje bolj usmerjena v varstvo okolja in trajnostno upravljanje z divjadjo, ki na prvo mesto postavlja ohranjanje narave in s tem tudi habitato divjadi, šele na drugo pa tudi lov in uravnavanje populacijskih gostot lovni vrst z okoljem. Skrb za divjad se poveča predvsem pozimi, če nastanejo izredne razmere, ko divjad brez človekove pomoči le težka preživi. Skrbimo tudi za vzdrževanje travnikov in čiščenje gozdnega roba. Obdelujemo nekaj krmnih njiv in vzdržujemo lovsko-tehnične objekte, ki so potrebni za dobro gospodarjenje z divjadjo. Da bi se izognili večji škodi od divjadi, smo najbolj izpostavljene travnike in njive zaščitili z električnimi pastirji. Kadar pa škoda vseeno nastane, poskrbimo, da jo čim hitreje in učinkovito odpravimo. Vse to opravljamo sporazumno z lastniki zemljišč, s katerimi imamo vzorne odnose.

Lani se je LD Prebold ponudila priložnost za nakup opuščenega hleva s precej velikim parkiriščem v gornjem Preboldu. Po porušenju bomo na tem mestu zgradili družinsko prevzemnico za uplenjeno divjad in hladilnico.

Foto: Anton Savograrni

Foto: Anton Savograrni

Lovska družina je dejavna tudi na občinski ravni, predvsem v raznih odborih, kjer se naši zastopniki dogovarjajo z drugimi uporabniki prostora. Sodelujemo tudi z drugimi sorodnimi društvi, naši člani pa so aktivni v organih območne Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje zveze in v lovsko-kinološkem društvu. Vsekakor moramo omeniti tudi naše strelce, ki so zaslužni, da je LD Prebold znana po vsej Sloveniji. Vsako leto priredimo strelsko tekmo, ki je dolgo veljala za eno največjih

pri nas. Omenim naj še dolgoletno pristno sodelovanje z LD Velika Nedelja in tradicionalni »trolov«, ki pa ga ne prirejamo več skupaj z LD Hrastnik in LD Gozdnik - Griže.

LD Prebold je lovski prapor nabavila že leta 1960, a smo ob 90. obletnici razvili novega.

Ker se nam je lani ponudila priložnost za nakup opuščenega hleva s precej velikim parkiriščem v gornjem Preboldu, smo se odločili, da take priložnosti ne smemo zamuditi. Slaba stran nakupa je sicer

bila, da objekt nima hišne številke, a temu primerna je bila zato tudi nižja cena nakupa. Po posvetovanju z nekaj strokovnjaki smo se odločili, da bomo obstoječi objekt v celoti porušili in zgradili nov nadomestni objekt, ki bo ustrezal pridobitvi gradbenega dovoljenja za enostavni objekt. Trenutno je investicija v fazi pridobivanja vseh potrebnih soglasij. Takoj ko bomo dobili gradbeno dovoljenje, bomo začeli rušiti obstoječi objekt in graditi novega. Za uresničitev te zahtevne akcije bomo potrebovali

vso podporo, tudi finančno, tako občine kot darovalcev sredstev, ki nas doslej še nikoli niso razočarali. Prav tako bomo morali člani LD Prebold opraviti kar največ prostovoljnih delovnih ur in glede na zmožnosti članstva primakniti tudi nekaj finančnih sredstev. Že ob tej priložnosti se moramo posebej zahvaliti vsem lastnikom gozdov v našem lovišču, ki so nam že darovali smrekov les za gradnjo nove prevzemnice uplenjene divjadi.

Anton Savorgnani

Pliberški lovski shodi utrjujejo čezmejno sodelovanje

Zadnje letošnje januarско nedeljo sta bila na južnem delu avstrijske Koroške, v Mestni občini Pliberk, v tamkajšnjem Kulturnem domu tradicionalni lovski shod in pregledna razstava lovskih trofejev za obdobje 2023. Za lepo pripravljen in voden lovski dogodek so poskrbeli mag. **Franz Tšchernko** in **Janez Kaiser**, predsednik in tajnik Lovskogojitvenega bazena (LGB), in **Franz Koschuttnigg**, lovski mojster za Okraj Velikovec. Z vrhunskim igranjem na lovske rogove so ga popestrili *Lovski rogisti LGB Pliberk*. Že ob samem vходу v lep in skrbno vzdrževan pliberški hram kulture je obiskovalce pritegnila edinstveno urejena diorama s prepariranimi gozdnimi in obvodnimi živalmi. Že nekaj let jo lepo uredijo naši zavedni slovenski lovski rojaki **Jure Mandl** iz Lovske družbe Bistrica, **Cristian Maurel** in **Polda Prutej** iz LD Blato.

Že tradicionalni pliberški lov-

ski shodi vrsto let povezujejo, širijo in utrjujejo dobre lovske, gospodarske in kulturne čezmejne odnose ne samo med našimi slovensko govorečimi lovskimi in drugimi rojaki, ampak tudi z nemško govorečimi koroškimi »jagri«. Velika pliberška kulturna dvorana že dolgo ni gostila toliko koroških lovcev s te in one strani Pece, po vrhu katere poteka meja našega jezikovnega območja, ki se ne konča na vrhu najvišje koroške gore, ampak se že stoletja vedno bolj širi tudi v nemško govorečo območje. Spet je bilo prijetno poslušati domačo slovensko besedo, saj menda večina tamkajšnjih lovcev govori ali vsaj razume slovenski jezik. Med posebej povabljenimi gosti je bila kar dobro zastopana tudi naša »koroška jaga«. V naš dobro prepoznaven in spoštovan lovski krog so bili oblečeni **Janez Švab**, predsednik Koroške lovske zveze, in **Maks Oserban**, predsednik Mežiškega LGB, ki sta zbrane tudi nagovorila, **Gregor Vrabič**, predsednik LGB Črna in starešina LD Koprivna - Topla, **Boris Verdel**, **Simon Klavž** in **Tomi Valente**, gospodar, tajnik

Zamejski kmet, mesar in član Lovske družbe Žvabek Franz Hirm (na sliki prvi z desne) je za volilni pliberški lovski shod, posebej še za Štefana Pfilipa, Franza Tšchernka in Štefana Pruga izdelal velike domače salame.

in vodja revirja v LD Koprivna - Topla. Tudi nekaj lovcev iz avstrijske LD Blato, LD Žvabek in LD Globasnica ponosno nosi naš lovski krog. Povabilu se je odzvala revija Lovec z rednim dopisnikom **Francem Rotarjem**, ki je tudi na avstrijskem Koroškem dobro znana in jo berejo. Čeprav so organizatorji pričakovali še več domačih gostov, so se na vabilo odzvali le nekateri: mag. **Roman Kirbauer**, biolog za divje živali pri deželni vladi avstrijske Koroške, **Franz Koschuttnigg**, **Thomas Gadner** iz lovskega okraja Velikovec in **Klaus Innewikler**, policijski major iz okrajne policije Velikovec.

Preden so predsednik in podpredsednik pliberškega LGB Tšchernko in Kaiser ter lovski mojster Koschuttnigg letošnji volilni zbor s komentarjem seznanili s statističnimi podatki lanskega odvzema divjadi z LGB Pliberk in Okraja Velikovec, so lovski rogisti zaigrali melodije (»tod« – po nemško pomeni smrt); simbolično za vsako lani uplenjeno divjad (jelenjad, gamse, srnjad in divje prašiče). Res posnemanja vredno lovsko častno dejanje, ki bi ga lahko vpeljali tudi v na-

šem lovstvu, saj imamo vrhunske skupine lovskih rogistov. Da je tudi v tamkajšnjih loviščih vedno manj nekatere lovne divjadi, kar še zlasti velja za vse vrste gozdnih kur, ki so v Avstriji še lovne, pri nas pa že več kot štiri desetletja ne več, je bilo opaziti tudi na razstavnih panojih, saj letos ni bilo razstavljenega nobenega prepariranega ruševca, divjega petelina, gozdnega jereba ali belke. Razstavne panoje so zapolnjevali trofejni deli (močni roglji gamsov, rogovje srnjakov in jelenov) lani uplenjene lovne parkljaste divjadi. Tako je bil v dvoletnem načrtu 2022 /2023 v vseh občinskih lovskih družbah in v zasebnih loviščih v lovskem Okraju Velikovec načrt odvzema srnjadi 6.908 glav, odstrel v letu 2023 je bil 2.978 (43 %) t.j. 3,45 glave/100 ha. Na cestah so izgubili 450 glav srnjadi, zaradi drugih neznanih vzrokov pa še 221. Pri jelenjadi je bil dvoletni načrt odvzema 1.168, lanski odstrel je bil 402 (34 %) –0,47 glave jelenjadi/100 ha. Tudi na cestah so izgubili dve glavi in še deset zaradi drugih vzrokov. Pri gamsih je bil načrt odvzema 534, lanski

Lovski funkcionarji LGB Pliberk in lovskega Okraja Velikovec (z leve) Janez Kaiser, Franc Tšchernko, Štefan Pfilip, novi podpredsednik, Franz Koschuttnigg, Štefan Prug, novi predsednik LGB Pliberk, Cristian Maurel, Jure Mandl in Polda Prutej

Vse foto: Franc Rotar

odstrel je bil 206 (39 %) –0,24 gamsa/100 ha. Zaradi drugih vzrokov so izgubili še trinajst gamsov. Tšehernko in Koschuttnigg sta kritično spregovorila tudi o tamkajšnji populaciji gamsov. Opozorila sta na raziskavo, ki je potrdila, da neugodne vremenske razmere vedno bolj vplivajo tudi na življenje divjadi. Zadnje čase najštevilnejši in kakovostni tropi gamsov v nekaterih evropskih območjih živijo samo še v najvišje ležečih loviščih. Po njunem pričanju se sredogorskim gamsom ne pišejo lepi časi, saj je opaziti, da se tam iz leta v leto vedno bolj manjša njihova številčnost. Za

zdaj takih težav še ne opažamo v Sloveniji in Avstriji.

Potem ko je pliberški LGB kar enaindvajset let uspešno in povezovalno vodil naš lovski rojak Tšehernko, nekaj let manj tudi naš lovski rojak Kaiser, oba slovensko in nemško govoreča, so delegati na letošnjem volilnem delu pliberškega lovskega zbora za petletni mandat za novega predsednika in njegovega namestnika LGB Pliberk izvolili enaintridesetletnega **Stefana Pruga**, puškarskega mojstra iz Lovske družbe Žvabek, in tridesetletnega **Stefana Pfilipa**, stojnega inženirja iz Lovske družbe Libuče. Žal slovensko govori

samo predsednik Prug, ki izhaja iz zavedne slovenske družine. Da mlajši tamkajšnji »jagri« tudi radi prevzemajo odgovorne naloge, je zagotovo pohvalno. Po izvolitvi sta stari in novi predsednik za Lovca posredovala kratki izjavi. Tšehernko je povedal, da po enaindvajsetih letih kar zahtevno in odgovorno funkcijo predaja v roke mlajšemu lovskega tovarišu. »Želim mu dobrega, povezovalnega in usklajenega vodenja našega LGB, ki ga oddajam v zelo dobrem stanju, saj vsako leto uspešno upravljamo z divjadjo in se tudi trudimo uresničiti načrtovani odstrel divjadi. Zlasti pa

mu polagam na srce, da naj bo tudi v prihodnje čezmejno lovsko sodelovanje slovensko obarvano,« je poudaril Tšehernko. Novi predsednik Prug je dodal: »Jager' sem od leta 2009. Od leta 2010 sem tudi član LD Žvabek, kjer na tem območju tudi živim. Ker tudi v naši 'jagi' z lovsko etiko ni vse tako, kot bi moralo biti, bom zato temu področju delovanja namenil še posebno pozornost. Ohranjal in širil bom tudi čezmejno sodelovanje z lovskimi prijatelji v Sloveniji, zlasti pa skrbel za dobre lovske odnose s koroškimi »jagri« onstran Pece.«

Franc Rotar

Že devetinštiridesetič skupaj na lovu na lisice

Lovci štirih lovskih družin iz Posavja (**LD Brežice, Globoko, Dobova in Kapele**) so prvo nedeljo v februarju (4. 2. 2024) spet organizirali tradicionalni lov na lisice v Dobravi.

Domači lovci in povabljeni smo se tradicionalno zbrali ob 9. uri pred lovskim domom LD Brežice. Veselilo nas je lepo vreme, ki je bilo kljub nadpovprečni vlagi v gozdu Dobrava kar nekoliko pretoplo za ta letni čas. Lovce je v zbor poklical lovovodja **Ivan Šepec**, ki je prisotne seznanil z navodili za potek lova, prisotne pa opomnil, da bomo tisti dan lovili lisice, šakale in kune. Nato si je izbral pomočnike in žrebal stojišča. Ob tej priložnosti je povedal, da se nas je na tem lovu zbralo 110 lovcev in vse prosil, naj mu po lovu poročajo o opaženi divjadi.

Nato smo odšli na stojišča, gonjači pa v pogon, ki se je začel ob deseti uri. Slišati je bilo več strelav, vendar večina od gonjačev v pogonu. Le malo pred koncem pa je padlo več zaporednih strelav, kar je dalo slutiti, da verjetno zvitorepka nekemu povzroča težave ...

Po lovu, ob dvanajsti uri, smo se vsi spet zbrali pred lovskim domom LD Brežice. Presenečeno smo ugotovili, da ne bo pozdrava lovini, kar se je zgodilo prvič,

Foto: Branko Tucovič

Zbor posavskih lovcev in gostov na 49. lovu na lisice in šakale v Dobravi

odkar se vrstijo tradicionalni lovi. Lovci so sicer poročali, da je bila v pogonu lisica, vendar je presenetila vse lovce na stojiščih; bila je namreč prehitra, zato je odnesla cel kožu. Lovci so poročali še, da so lahko opazovali zavidljivo veliko smjadi, ki je očitno v dobri telesni kondiciji, in tudi okrog deset divjih prašičev različnih starosti.

V sezoni 2023 so lovci štirih lovskih družin, na območju katerih smo lovili, uplenili 173 lisic, kar je zavidljiva številka. V istem obdobju so bili pri odvzemu lisic uspešnejši v sosednji LD Artiče, kjer so jih uplenili 231. Morda zato niti ne bi smelo biti pretirano presenečenje, da na tokratnem lovu nismo bili uspešni.

Po končanem lovu je sledilo

povabilo na zadnji pogon. Ob prižganem odprtem ognju in v prijetni družbi drugih lovcev, ki so prišli na lov celo iz zamejstva, in skrbno pripravljeni malici smo imeli na zalogi za pogovore veliko lovskih tem. Doživeli smo še en vzorno organiziran lov in s prijetnimi vtisi smo se lahko zadovoljni vrnili domov.

Branko Tucovič

V Črni kljub poplavam zadovoljiv odstrel

V Zgornji Mežiški dolini ima lovstvo dolgo tradicijo, sega namreč daleč v 16. stoletje. Tri tamkajšnje lovske družine (**LD Pogorevc, Bistra in LD**

Koprivna – Topla, v katerih je konec leta 2023 delovalo 166 lovcev in lov, so leta 2015 ustanovile svoj **Lovskogojitveni bazen (LGB) Črna na Koroškem**. Vzrok: ker naj bi se v **Mežiškem LGB** nekatere LD počutile nekako odrinjene. Od takrat naprej

vsako leto samostojno pripravijo zbor lovcev in tradicionalno bazensko lovsko razstavo. Tudi letos so se zbrali v črnjanskem kulturnem domu. Program so popestrili Lovski rogisti LD Zeleni Vrh in večkrat nagrajeni koroški lovski ljubiteljski pesnik **Stanko Grl**,

član LD Peca - Mežica. Lovski dan je strokovno vodil **Gregor Vrbaič**, predsednik bazena in starešina LD Koprivna – Topla. Vabilu so se odzvali tudi **Janez Švab**, predsednik Koroške lovske zveze, županja črnjanske občine mag. **Romana Lesjak**, ki je med

Lovci in gostje na februarjem lovskem zboru LGB Črna na Koroškem; spredaj prvi z desne Gregor Vrabčič, predsednik bazena in starešina LD Koprivna - Topla

Foto Franc Rotar

občani in lovci zelo cenjena in priljubljena, z avstrijske Koroške **Janez Kaiser**, predsednik Kluba prijateljev lova Celovec, **Franz Tšchernko** in **Štefan Prug**, dosedanji ter novi predsednik LGB Pliberk, »rukač« **Franz Hirm** in Stanko Grl, oba člana in predstavnik Društva za ohranjanje lovske kulture (DOKL) Črna na Koroškem, ki že pet let deluje v okviru LGB Črna. Med prisotnimi smo opazili še nekaj naših zamejskih lovskih rojakov in tudi dva štajerska lovca **Rada Števanoviča** iz LD Gaj in **Petera Horvata** iz Maribora. Žal pa je bilo v dvorani spet malo domačih lovcev. Zbrane so nagovorili Švab, mag. Lesjak, Kaiser in Tšchernko. Se pa lovskega zbora, na katerem so govorili tudi o črnjanski lanskim avgustovski ujmi, ki je zelo prizadela tudi tamkajšnje lovstvo, niso mogli udeležiti posebej vabljeni gostje **Alojz Kovšca**, predsednik LZ Slovenije, lovski inšpektor **Ian Martin Koštomaj** in **Miha Mrakič** iz službe za lovsko načrtovanje. Sta pa prišla **Otokar Praper**, najstarejši koroški lovski pedagog, in dr. **Srečko Felix Krobe**, ki sta zanimivo spregovorila o lovski balistiki in sodobnih lovskih pripomočkih za lov.

Vrabčič je v pozdravnem nagovoru med drugim spomnil na lansko avgustovsko katastrofo, ki je zelo spremenila idilično podobo celotne Občine Črna, še posebno pa doline Javorje, Bistra, Koprivna, Topla in Jazbina, v katerih so lovišča vseh treh tamkajšnjih LD. »S ponosom lahko povem, da smo Črnjani z našo neutrudno županjo, s krajanji in tudi z mnogimi prostovoljci pripomogli, da je danes Črna spet bolj privlačna. Pri obnovi smo bili zelo dejavni tudi« jagri«. Kajti zelo težko smo prišli do svojih lovišč, v katerih smo zaradi neprevoznih cest in podrtega drevja težko uresničevali načrtovan odstrel. S temi problemi smo seznanili tudi Upravni odbor POZUL, ki pa je podal obrazložitev, da sedaj načrtujemo odvzem divjadi za dvoletno obdobje in bo zagotovo bolje v letu 2024. Smo pa tudi lani organizirali tradicionalen lovski tabor za učence petih razredov Osnovne šole Črna. Izkazalo se je tudi naše Društvo za ohranjanje lovske kulture zlasti na področju oponašanja jelenjega rukanja. Potekajo tudi že pogovori, da bi v okviru LGB Črna delovala tudi skupina lovskih rogistov. Letos predajam funkcijo predsednika

Foto: (osebni arhiv uplenitelja)

Glede na rogove je v lovišču LD Koprivna – Topla močnega muflona uplenil domači »jager« Jernej Golob.

starešini LD Pogorevc **Marku Jelenu**, ki bo naslednja štiri leta na čelu LGB in DOKL - Črna,« je še poudaril Vrabčič.

Tudi statistični podatki odvzema divjadi za vse tri lovske družine, ki skupaj upravljajo z divjadjo na 13. 400 ha lovišč, pričajo, da so lani tamkajšnji lovci imeli nemalo težav pri lovu. Za odstrel so načrtovali 175 glav srnjadi, odstrelili so jih 137; zaradi naravnih izgub so ji izgubili še sedemnajst in

zaradi nenaravnih izgub še devet glav. Skupni odvzem je bil okrog 90 %. Odstrelili so 81 glav jelenjadi, bile so še tri izgube (načrt: 82), pet muflonov (načrt: deset), 88 gamsov (načrt: 113) in sedem divjih prašičev (načrt: enajst). Je pa lovec **Jernej Golob** iz LD Koprivna - Topla, uplenil močnega muflona 4+ (po neuradni oceni z rogovi za 191 CIC točk), ki pa ga zaradi prepariranja še ni bilo mogoče videti na lovski razstavi. Predsednik KLZ Janez Švab in predsednik LGB Črna Gregor Vrabčič sta lanskim upleniteljem za močne lovske trofeje podelila medalje območne KLZ. **Katjuša Modrej** iz LD Koprivna - Topla je prejela bronasto za roglje gamsjega kozla

(neuradno 100,43 CIC točke). **Andrej Reiser** iz LD Koprivna - Topla je prejel bronasto za roglje gamsjega kozla (neuradno 106,30 CIC točke). **Marko Jelen** iz LD Pogorevc je prejel bronasto za roglje gamsjega kozla (neuradno 100,58 CIC točke). **Milan Kordež** iz LD Koprivna - Topla pa je za jelenje rogovje prejel bronasto medaljo (neuradna ocena 188,93 CIC točke).

Franc Rotar

V Doliču zbor »jagrov« Mislinjske doline

Letos je na prvo marčno nedeljo pripadla častna naloga za ureditev lovske razstave in organizacijo zbora lovcev s strokovnim predavanjem predstavnika **Lovskogojitvenega bazena (LGB) Slovenj Gradec Lovski družini Dolič**, ki jo že vrsto let vodi prizadveni starešina **Bojan**

Borovnik, sicer tudi župan Občine Mislinja. LD Dolič šteje dvainštirideset lovcev in dve lovki. Njihovo lovišče obsega 2.700 ha, v katerem imajo lepo vzdrževan lovski dom in lovsko kočo.

V Mislinjski dolini, v občini Slovenj Gradec in Mislinja, uspešno in zgledno povezovalno deluje LGB Slovenj Gradec, ki povezuje **LD Mislinja** (57 članov in članic), **LD Dolič** (44) **LD Slovenj**

Gradec (57), **LD Podgorje** (79), **LD Golavabuka** (89) in **LD Gradišče** (68) na lovskostrokovnem, strelskem, kinološkem ter kulturnem področju. Skupaj imajo mentorji letos delo s kar dvajsetimi lovskimi pripravniki.

V letošnjem mandatu vodenje LGB pripada LD Dolič, lani pa je bilo v domeni LD Mislinja, ki jo vodi starešina **Aleš Zajamšek**. Tako sta bila marčni zbor lov-

cev Mislinjske doline in lovska razstava v telovadnici OŠ Dolič. Ob tej priložnosti so opravili tudi inventuro odvzema divjadi v Mislinjski dolini v letu 2023. Že pred vzhodom v telovadnico so vse obiskovalce pričakali s tradicionalno lepim sprejemom s spomladanskim šopkom (»pušeljcem«) iz vresja, ki jih je pripravila in na levo stran lovskih krojev pripjenjala zgovorna in simpatična **Mari-**

Foto: Franc Rotar

Pred prapore lovskih družin Mislinjske doline so se pred naš objektiv postavili (z desne) Lojze Kovšca, Bojan Borovnik, Janez Švab, Samo Vončina, Dušan Leskovec in Franc Rotar.

ja, žena domačega lovca **Franca Odra**. Na razstavnem odru so si obiskovalci lahko ogledovali res zanimivo in privlačno urejeno diorama z nagačenimi lovnimi ter zavarovanimi gozdnimi živali, ki jo je včasno naravo okolje domiselno postavila ekipa doliških »jagrov«. Poleg nagačenih živali so priveditveni prostor zelo popestrila in obogatila tudi likovna dela učencev tamkajšnje OŠ na temo Narava in divjad, pa tudi dodane slike domačih »jagrov« – likovnih umetnikov. Največ jih je naslikal Štefan Oštir, ki je kot poklon za posebne goste izdelal tudi ptičje krmilnice in valilnice. Sproščeno in dobro vedeno lovsko srečanje koroških »jagrov«, največ lovcev iz Mislinjske doline, so z ubra-

nim igranjem in petjem popestrili *Lovski rogisti KUD Muta* in *Lovski kvartet LD Dolič*, ki lepo zapoje ljudske pesmi. V njem prepevajo domači »jagri« **Mirko Kočnik**, **Štefan Oštir**, **Miran Suhec** in **Franc Oder**. Z lepim igranjem na citre in violino sta v kulturnem programu sodelovali tudi **Ana** in **Zala**, hčerki domačega lovca Štefana Pogorevca. Med gosti in drugimi podporniki koroškega lovstva, ki so ne tako veliko šolsko telovadnico napolnili do zadnjega sedeža, smo z veseljem pozdravili **Alojza Kovšco**, novega predsednika LZS, **Janeza Švaba**, predsednika Koroške lovske zveze (KLZ), **Dušana Leskovca**, predsednika Nazornega odbora LZS, ter **Sama Vončino**, člana UO LZS,

in še nekaj znanih lovskih obrazov. V imenu slovenjgraškega LGB in domače LD Dolič je zbrane nagovoril Bojan Borovnik, ki je med drugim poudaril tradicionalen pomen vsakoletnega zbora lovcev iz Mislinjske doline, lovske razstave in strokovnega predavanja, ki ga je imel **Samo Vončina**, ki je tudi računalniški informator KLZ. S komentarjem in preglednicami je predstavil statistične podatke, kako so lovci iz Mislinjske doline upravljali z divjadjo, kolikšen je bil skupen odvzem, t.j. odstrel in izgube divjadi v letu 2023. Skupni odvzem pri srnjadi je bil 573 glav (načrt: 783), pri jelenjadi dva-
indvajset glav (trinajst). Največ, štirinajst, glav jelenjadi je bilo odstreljenih v lovišču LD Podgorje, ki edina upravlja z jelenjadjo v okviru LGB Slovenj Gradec. Lani so jelenjad odstrelili tudi v loviščih obrobnih LD, in sicer štiri glave v LD Golavabuka, tri v LD Gradišče in eno v LD Dolič. Tudi pri načrtovanem odstrelu gamsov niso bili dovolj uspešni, saj so jih odstrelili le 29 (42). Uspešnejši pa so bili pri odstrelu divjih prašičev, saj so jih odstrelili 79 od 46 načrtovanih. Tudi pri odstrelu načrtovanih muflonov jim ni šlo vse po načrtu, odstrelili so jih 29 (36). Je pa lanskega februarja j **David Hlupič** v domačem podgorskem lovišču uplenil doslej najstarejšega, devetletnega trofejno močnega muflona (po neuradni oceni okrog 180 CIC točk). Tudi letos so bili razstavni

Foto: Arhiv D. Hlupiča

Lanskega 25. februarja je David Hlupič, član LD Podgorje, v domačem lovišču uplenil doslej najstarejšega, devetletnega močnega muflona (po neuradni oceni CIC okrog 180 točk).

smo prepoznavni kot dobri upravljalci divjadi, znani po spoštljivem lovskem tovarištvu, pa tudi po lepem lovskem kroju, ki ga cenimo in nosimo. Zato se moramo vsi slovenski lovci in lovke tudi v prihodnje še naprej truditi, da naš lovski ugled in tovarištvo ostaneta zgledna in ne omalovaževana,« je potrkal na vest slehernega koroškega lovca in lovke, ki so ga poslušali. Zbrane je nagovoril tudi predsednik Janez Švab in povedal, da je koroško lovstvo zagotovo lahko za zgled pri ohranjanju dobrega stanja divjadi, lovskega tovarištva in poslanstva lovske kulture, strelstva, kinologije in aktivnosti z mladimi. Vsako leto namreč KLZ organizira dva tabora in vsaj dve delavnici za mlade.

Franc Rotar

Foto: Franc Rotar

Lanski odvzem divjadi v loviščih sedmih LD iz LGB Slovenj Gradec je predstavil in komentiral Samo Vončina, koroški lovski informator.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

95 let

Anton Rus, LD Grosuplje

90 let

Milan Cvetko,
LD Velika Nedelja
Ferdinand Frece, LD Šentjur
Friderik Kramberger,
LD Petišovci
Livij Ivan Rijavec,
LD Trebuša
Jožef Šivec, LD Cajnarje
Ivan Trobas, LD Prežihovo

85 let

Avzugst Bučar, LD Toplice
Filip Erzetič, LD Paljevo
Štefan Fartelj,
LD Murska Sobota
Stanislav Grasselli, LD Oljka
Anton Jeznik,
LD Zeleni Vrh Vuzenica
Ivan Kunej, LD Kozje
Milan Novak, LD Mala gora
Milan Pišek, LD Brezovica
Rudolf Saviozzi, LD Hrastnik
Jožef Sterle,
LD Gornje Jezero
Miroslav Šneler, LD Sinji Vrh
Janez Šuštaršič, LD Rakitna
Alojz Turk, LD Starše

80 let

Martin Bele, LD Novo mesto
Martin Georgus Fink,
LD Trbovlje
Stanislav Gert,
LD Gaj nad Mariborom
Andrej Grabrijan, LD Gradac
Alojz Grobelnik, LD Podvelka
Franc Jordan, LD Otočec
Janez Kozjek, LD Jošt Kranj
Srečko Krampl, LD Kapla
Alojzij Obreza, LD Begunje
Franc Omerzel,
LD Videm ob Savi
Andrej Oštrbenk,
LD Čatež ob Savi
Mirko Štalekar, LD Mislinja
Jožef Štihec, LD Lendava
Franc Štrucl,
LD Leskovec v Halozah
Jožef Štupar,
LD Plešivica - Žužemberk
Ivan Turk, LD Dreta Nazarje

75 let

Štefan Biro, LD Velika Polana
Franc Blatnik, LD Kočevje
Bogdan Breznik, LD Trebnje
Anton Črešnar, LD Oplotnica
Viljem Horvat, LD Radovci
Alojz Kovačič, LD Boštanj
Janez Krašovec, LD Kresnice
Rudolf Lampe, LD Javornik
Štefan Lovrenčec,
LD Mala Nedelja

Janez Lušina, LD Selca
Štefan Majcen, LD Črna
Jama

Ivan Ogorelc, LD Dobova
Mladen Petelin, LD Benedikt
Zdenko Polič, LD Janžev Vrh
Slavko Rebec,
LD Javornik Postojna
Pavel Sanabor, LD Črna jama
Mirko Slemenšek,
LD Brestanica
Emil Starčič,
LD Cerklje ob Krki
Peter Stergar,
LD Malečnik - Košaki
Ivan Šekoranja, LD Bizeljsko
Marija Tomazin, LD Kočevje
Edo Veselko, LD Moravče
Anton Zajc, LD Krka
Bojan Zgonc, LD Dobropolje
Miloš Zupančič, LD Jezersko

70 let

Alojz Benko,
LD Trnovska vas
Oskar Colja,
LD Dolce - Komen
Alojz Čeh, LD Destrnik
Jože Funda, LD Iga vas
Edvard Goričan, LD Puščava
Viktor Jeklar,
LD Nomenj - Gorjuše
Stanislav Kotar, LD Podkum
Janez Kramar, LD Tomišelj
Marjan Krautberger,
LD Janžev Vrh
Ivo Laharnar, LD Planota
Evgen Leban, LD Čepovna
Vladimir Leban, LD Planota
Darko Likar, LD Jelenk
Ivan Madronič, LD Predgrad
Jože Madronič, LD Sinji Vrh
Drago Mlekuž, LD Paljevo
Vladimir Muhič,
LD Videm ob Ščavnici
Dani Petek,
LD Gozdnik - Griže
Deziderij Platzgummer,
LD Petišovci
Milan Podbregar,
LD Studenec - Veliki Trn
Boris Pušnik, LD Dobrovnik
Miran Razlag, LD Ljutomer
Ernest Skodič, LD Cirkovce
Alojz Sovič, LD Vinski Vrhovi
Stanislav Štiftar, LD Solčava
Anton Tomažič,
LD Polhov Gradec
Cvetko Tomažič,
LD Žabnik Obrov
Srečko Troha,
LD Babno Polje
Željko Vlasisavljevič,
LD Bistrica ob Sotli
Milan Zavolovšek,
LD Dreta Nazarje
Mirko Zorč, LD Brje - Erzelj

Vsem jubilantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema *Lisjak*.

Narisal: Milan Sanbor

Zadoni nam, zadoni, iz src napev krepak, oj, slavljencec današnji; pozdravljen ti-sočkrat!

Vsaka stvar ima svoj čas. Tako je v aprilu

20. 4. 2024 naš član LD Šentlambert **Janez Vidmar** dočakal osemdeset let. Njegov rojstni datum ni najbolj posrečen, verjetno se ga zato toliko bolj »sreča drži« pri njegovem zdravju.

Naš slavljencec je v lovske vrste stopil leta 1974 in leta 1975 že opravil lovski izpit. Ze iz kratkega časa od vstopa do lovskega izpita v tistih časih je mogoče čutiti, da je naš dolgoletni starešina bistrice glave. Ni zgolj naključje, da se je oženil v Ocepkovo družino, ki še vedno velja za temelj naše LD. Njegov četrta stoletja dolg mandat starešine (od leta 1988) je v zgodovino zapisan po uravnoteženem vodenju;

kazalo je že, da bo veljalo tako kot v prejšnjem režimu naše države, ko je bil vodja izvoljen brez omejitve trajanja mandata ... Pa vendar je leta 2013 svoje uspešno vodenje predal naslednji generaciji, ki je njegovo delo prav tako dobro nadaljevala. Tudi po končanem vodenju LD ni zapustil organizacije; še vedno aktivno sodeluje kot predsednik Nadzornega obora in Disciplinske komisije LD. Njegovo veliko predanost lovski organizaciji in opravljenemu delu je opazila tudi LZS, zato ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redoma III. in II. stopnje. Tudi članarino je redno plačeval več kot petdeset let, za kar mu pripada jubilejni znak. Vsekakor si želimo, da bi mu zdravje služilo še naprej, da bi se pozimi še lahko zbrali pod njegovim kozolcem in končali lov na zadnjem pogonu v Vežnici z lovske pesmijo in harmoniko. Lovci LD Šentlambert upamo, da bo taka navada ostala vsaj še naslednjih osemdeset let!

LD Šentlambert – A. M.

Vabimo vas na jubilejno, 50. Srečanje lovskega pevskih zborov in rogištov, ki ga v soboto, 8. junija 2024, organizirata Lovska zveza Slovenije in Lovski pevski zbor Globoko.

Osrednja prireditev, skupni nastop lovskega pevskih zborov in rogištov, bo v soboto, 8. junija, ob 15. uri, v Športni dvorani Brežice.

Na predvečer srečanja, v petek, 7. junija, ob 19. uri, pa vas vabimo na odprtje fotografske razstave slovenskih lovcev na temo Narava in divjad.

Z veseljem vas pričakujemo v Brežicah!

Lovski pevski zbor Globoko,
predsednik Organizacijskega odbora Franc Kene

Lovska zveza Slovenije,
predsednik Alojz Kovšca

Lovska delavnica na OŠ Primoža Trubarja - Velike Lašče

Lanskega oktobra je Lovska družina Velike Lašče organizirala zanimivo in poučno lovsko delavnico za učence tretjega razreda Osnovne šole Primoža Trubarja - Velike Lašče, vključno s podružnicama Rob in Turjak. Dogodek je potekal v sklopu dneva dejavnosti in s pomočjo lovcev LD Velike Lašče, med katerimi so bili **Bine Devjak**, **Klemen Dolšak**, **Ivan Kraševac** in **Franci Zakrajšek**. Otroke smo pričakali pri lovskem domu v Prilesjah. Najprej so učenci prisluhnili zanimivemu predavanju o prostoživečih živalih, ki prebivajo v velikolaških gozdovih, o lovski kulturi, lovski kinologiji in si lahko ogledali dermoplastične preparate živali. Tako so si pridobili vpogled v svet lova, varstva

Foto: Bine Devjak

Na sprehodu po lovišču so z lovčema obiskali bližnjo jaso, se povzpeli na visoko prežo, si ogledali krmišči za malo in veliko divjad, solnico (na fotografiji) ter v blatu iskali stopinje različne divjadi.

narave in pravnega odnosa do divjadi. Praktični del delavnice je vključeval sprehod po okolici. Skupaj z lovci so obiskali bližnjo

jaso, se povzpeli na visoko prežo, si ogledali krmišči za malo in veliko divjad, solnico ter v blatu iskali stopinje različne divjadi. Pri vseh aktivnostih so jih spremljali lovski psi, ki so še posebno pritegnili pozornost otrok. Na predavanju jih je navduševala posavska gonička **Arja**, medtem ko jih je na sprehodu spremljala brak-jazbecarka **Fibi**.

Cilj delavnice za otroke je bil mladim približati naravo, jih ozavestiti o pomenu ohranjanja in varstva gozdov ter jim predstaviti vlogo lovcev pri vzdrževanju biotske pestrosti in ravnovesja v

gozdnem ekosistemu. Poleg tega so se učenci seznanili z odgovornim odnosom do vseh prostoživečih živali in spoznali, kako lovci, čeprav tudi lovijo divjad, skrbijo za trajnostno ohranjanje narave. Lovska družina Velike Lašče je vesela in ponosna, da lahko prispeva k ozaveščanju mladih generacij o pomembnosti varstva narave in uči spoštovati prostoživeče živali. Upamo, da bo takšnih in podobnih dogodkov ter sodelovanja z OŠ v prihodnosti še več, saj je izobraževanje mladih v tej smeri ključno za trajnostno sobivanje z naravo.

Bine Devjak

Foto: Bine Devjak

Najprej so učenci prisluhnili zanimivemu lovčevemu predavanju o prostoživečih živalih, ki prebivajo v velikolaških gozdovih.

Revija Lovec je pomembno čtivo tudi za mlade lovce in lovke, ki že vrsto let prizadevno širi vsebino revije med bralce vseh starosti. Za njen prizadeven prispevek ji čestitamo sodelavke OŠ dr. Mihajla Rostoharja Krško in si skupaj z učenci želimo, da bi nas o novostih in zanimivostih iz revije obveščala še prihodnjih petdeset let! – **N. L.**

Narisal: Vital Šuligoj

PO LOVSKIH STEZICAH Z LOVCEM MATJAŽEM
VRTEC ZA DIVJE PRAŠIČKE

Tineta in Špela vodi pot iz šole mimo vrtčevskega igrišča. V toplem majskem soncu so se tam otroci veselo lovili, se igrali skrivalnice, plezali po igralih, se gugalni na gugalnici in uživali v pomladi. Po poti domov sta se spominjala dni, ko sta, še ne dolgo nazaj, tudi sama obiskovala vrtčevsko igrišče. O veselih otrocih in njihovem smehu sta pripovedovala lovcu Matjažu, ko so se popoldan srečali na sprehodu.

»Rad bi bil spet v vrtcu! Tam je bilo tako brezskrbno, v šoli pa je vse čisto preveč resno,« je bil otožen Tine. Špela se je z njim povsem strinjala.

»A vrtec pogrešata?« ju je navihano vprašal lovec Matjaž.

»Bi vaju zanimalo, kako je videti gozdni vrtec?« je nadaljeval in otrokoma so se oči kar zasvetile od vznemirjenosti.

»Gozdni vrtec, praviš?« je bila radovedna Špela.

»Tako je! Šli bomo v gozdni vrtec. Dobimo se ob jasi danes zvečer, ko bo sonce že zahajalo proti obzorju!« je še zaklical Matjaž in se odpravil proti domu.

Otroka nista pozabila, kaj so se dogovorili. Po gozdu sta hodila tiho in pritajeno kot dve miški. Nista želela zmotiti miru gozdnih živali. Lovci so ju že naučili, da na sprehodu lahko opaziš veliko več gozdnih skrivnosti, če si previden in pazljiv. Ob jasi ju je že čakal Matjaž. Še preden so se pozdravili in usedli na priročne lovske trinožne stolčke, je v grmovju na nasprotni strani jase že nekaj pokalo in lomastilo.

»Tako, sedaj bosta spoznala, kakšen je pravi gozdni vrtec!« je zadovoljno in tiho rekel Matjaž. Otroka sta bila malce prestrašena, saj nista vedela, kaj tako lomasti in se skriva v grmovju. Kar naenkrat se je začelo nekaj živahno premikati sem ter tja tudi v visoki travi. Naposled je iz grma svoj rilec pomolila ogromna divja svinja. Tine in Špela je še nikoli nista videla v živo, poznala sta jo le iz pripovedovanj in pravljic in bila sta presenečena nad njenim videzom.

»Kakšen dolg rilec ima!« je zašepetala Špela. V tistem trenutku so iz gozda v travo planili še divji prašički, mladički. Veliko jih je bilo! Skakali so drug po drugem in eden čez drugega, tekali malo naprej in malo nazaj ter se tu in tam mimogrede igrivo prisesali na mamine seske.

»Več kot dvajset jih je!« jih je skrbno preštel Tine.

»Kako lahko ena sama svinja kroti toliko svojih otrok!« se je čudila Špela.

»Saj niso to mladiči le ene svinje,« jima je šepetaje pojasnil Matjaž. In prav v tistem trenutku, ko jima je to govoril, sta se iz grmovja pojavila še dva rilca.

»Vidita, tri divje svinje so v času vzgoje svojih mladičkov v skupnem tropu. Tako lahko lažje skrbijo za svoj razigran in živahen naraščaj, skupaj iščejo hrano in pazijo druga na drugo,« je pojasnil Matjaž.

»Kako prikupni so majhni prašički! Pa sploh niso takšne barve kot mama! Videti so, kot da so si zjutraj pozabili sleči svojo progasto pižamo!« se je zahihitala Špela. Njena izjava je v smeh spravila še Tineta in pozabila sta, da ne smeta biti preglasna. Najstarejša in največja divja svinja je ob njenem hihitanju sunkovito dvignila glavo in pihnila skozi nos. Vsi prašički, ki so po gozdni jasi še vedno gomazeli sem ter tja, so se v istem hipu poskrili v goščavo. Odrasle divje svinje pa so z jase prav tako izginile kot prestrašeni duhovi. Svoje razposajene mladiče so odpeljale v varen gozd.

»Vidita, kako zelo previdne so divje svinje? Zasllišale so vajin smeh in se tako prestrašile, da so nemudoma pobegnile v varno goščavo,« ju je Matjaž kar malce okaral.

»Oprosti, Matjaž. Tale vrtec majhnih prašičkov je bil tako zelo prikupen, da sva kar malo pozabila, da morava biti čisto tiho,« je žalostno rekla Špela.

»Nič zato. Morda pridejo divje svinje s svojimi pižamarji jutri spet nazaj!« ju je potolažil Matjaž. Ko so se vračali z gozdne jase, se Tine in Špela nista mogla načuditi, koliko je podobnosti med pravim vrtcem in vrtcem divjih prašičkov. Tako kot majhni divji prašički so tudi majhni otroci veseli, razigrani in brezskrbni, odrasle divje svinje pa za svoj naraščaj skrbijo enako skrbno kot vzgojiteljice.

»Ja, res je vse zelo podobno kot v pravem vrtcu,« se je strinjal Tine.

»Le da si otroci zjutraj slečejo svojo pižamo, divji prašički pa kar ves dan skačejo naokrog v njej!« je nadaljeval in spet so se krohotali – takrat na glas in iz vsega srca.

Odgovori na vprašanja!

Kako lovci imenujejo mladiče divjih prašičev, ko so še progasto obarvani? _____

Divje svinje se v času vzgoje svojih mladičev neredko združijo v večje skupine (trope). Zakaj? _____

Kakšne barve je dlaka odraslih divjih svinj? _____

LOVSKA KRIŽANKA

				SESTAVIL: MARLIAN SOTLAR	UPRAVNA ENOTA V SVIČI	NOGOMETNI KLUB IZ MILANA	NALOŠČITI, ZLOŠČITI	SIBIRSKI VELETOK	ENA OD RAZJUČ DOLOČENE PISAVE	ŠVEDSKI PESNIK IN PISATELJ HANSSON	DRŽAV PRI BIČJU	MUSLIMANSKO ŽENSKO IME	PASMA ŠKOTSKEGA PSA	POMANJANJE MORALNIH NAČEL			
				BOLEZENSKI STRAH PRED PSI													
				PROCESI PRESNAV- LJANJA													
				NORVEŠKA TISKOVNA AGENCIJA				PRINCIP SLOVENSKE IGRALEC ŽIGA									
				PRISTAŠ TEJŽNA GLASBENI ZNAK									OMAHNO SREDSTVO IZVRŠNI DOBOR				
													IME DEVICE ORLEANSKE SPLETNA DOMENA LITVE				
NARISAL: IGOR PIČULIN	MOLJESOVA GORA V EGIPTU	TURŠKI OTOK	VEK, DOBA ŠPANSKO MESTO OB REKI RIO GRANDE		SLOVNIČNI POJEM PRIPADNIK MAJROV							ALUMINIJ OTOK V MARIANSKEM OTOČJU					
TABORNIK GOZDOVNIK					MAŠČOBA GRMIČASTA RASTLINA, VRESJE					OTROŠKO POČETJE NAVEČJE TURŠKO MESTO							
REKA V VZHODNI INDIJI									BOG UMRILH PRI LJUDSTVU JORUBA IRIDU			ESTONSKI PESNIK IN PISATELJ JUHAN	ITALJANSKO MESTO ZNANO PO PENINI				
AMERIŠKI IGRALEC ROBERT DE					GRŠKI PISEC EMMANOUIL IZKLEPVALEC TORIS					KRILLO RIMSKE KONJENICE CERK. UČITELJ IZ 4. ST. SIRSKI							
PRETVORNIK NAPETOSTI						GRŠKA BOGINJA LOVA											
DOMAČA PRITROJILNICA			MEDNI ZNAK ZA POMOČ IME PESNIKA GRUDNA						VATIKANSKA ČASOPISNA AGENCIJA			IVAN TAVČAR POVZROČITELJ ALERGIJE					
	MORALA ZGOĐBE	RIBJE JAJČECE SINJSKA VITEŠKA IGRA								ZNAČAJ, KARAKTER, NAVADE							
NAGNENJE, NARLON					NEKDANJI ETIOPSKI KNEZ					ENOTA ZA JAVOSTI ZVOKA, SATURNOV SATELIT			MLAJŠA KAMENJA DOBA KAR SE JE IZ PRETEKLOSTI OHRANILLO				
KATALONSKI PESNIK IN ESEJIST GABRIEL																	
UČENJE, POLK			RIMSKA BOGINJA JEZE RUSKI POLITIK BORIS		ENAVA SAMOGLAS- NIKA	KURIR OSTRO IZRAŽANJE NESOGLASJA						SLED REZILA IGOR MASTEN					
NAJSTAREJŠI SIN ADAMA IN EVE				PREČNA STENA PRI SLIVAH AMERIŠKA AGAVA								SORTA KROMPIRIJA ODOLOŠTEV, MORATORIJ					
	VRH V JULIJAH PRI GOZDU MARTULJKU	POZIV PRI PITU VERDUEVA OPERA			GORA V SVIČI NIKO SAMEC					PRIPRAVA ZA ONEMETANJE MUSLIMAN MOŠKO IME							
OVRTNA RUTA			VEZNIK RUSKA PEVKA PUGAČOVA			MESTO V OKLAHOMI RIZIKALNA ENOTA						NASPROTJE OD VSEGA OKRAŠAVA					
SLAVNI ŠPANSKI SLIKAR (1881 - 1973)													TITAN NACISTIČNA PARAVOJAŠKA ORGANIZACIJA				
MIRNO ŽIVLJENJE V NARAVI					SKUPINA IZ PO ENEGA ATOMA VODIKA IN KISIKA												
NASELJE OB SOČI					ANGLEŠKA OKRAŠAVA ZA GOSPODA				DEŽELA NEKDANJIH MADŽAROV								

UGANKARSKI SLOVARČEK

NTB – norveška tiskovna agencija, IKU – bog umrlih pri ljudstvu Joruba, ROIDS – grški pisec Emmanouil, ALOMAR – katalonski pesnik in esejist Gabriel, SEPTA – prečna stena pri glivah, ENID – mesto v Oklahomi, KNIDA – turški otok, SISAL – ameriška agava, REA – Saturnov satelit, EFREM – cerkveni učitelj iz 4. stoletja Sirski, LIIV – estonski pesnik in pisatelj Juhan

Rešitev križanke
poiščite na strani 258.

LD Mala Nedelja krstila tri lovce

Skupna večerja in lovski krst

Člani Lovske družine Mala Nedelja v Prlekiji so 2. 12. 2023 po skupni večerji v lovskem zavetišču na griču v Radoslavcih pripravili lovski krst. V LD Mala Nedelja že nekaj let niso imeli novih lovskih pripravnikov, zadnji leti pa kar tri. Lovski krst mladih lovcev je bil v prostorih lovskega zavetišča. Kot je povedal **Štefan Lovrenčec**, tajnik LD Mala Nedelja, so lovski krst prejeli **Andrej Ciglarič** iz Godemarcev, **Anej Cigula** iz Moravcev in **Sebastjan Rovtar** iz Drakovcev. V krstnem odboru so bili starejši izkušeni člani LD, in sicer **Franc Vajndorfer**, predsednik krstnega odbora, **Branko Žnidarič**, član, **Tomaž Šišernik** in kot pridružen član je bil pri-

Foto: Jože Žerdin

Lovska družina Mala Nedelja iz Prlekije je konec prejšnjega leta po večerji slavnostno krstila tri lovce.

soten tudi »dr. Šnef«, **Marijan Hedžet**, ki je krščence temeljito pregledal in na koncu ugotovil, da

so vsi kandidati »kljub ne preveč dobremu stanju dovolj zdravi, da se jih lahko krsti«, da bodo

dejansko postali polnopravni člani zelene bratovščine. Prostor v lovskem domu je bil nabito poln, saj so se dogodka udeležili tudi sorodniki vseh treh krščencev. Na začetku je predsednik častnega razsodišča opisal življenjepis krščencev. Življenjska pot je nekatere od njih vodila tudi po tujini, od Avstrije, Nemčije in Amerike. Na koncu so člani LD in drugi prisotni krščencem čestitali, saj so postali enaki med enakimi v LD Mala Nedelja in širše med lovci. Sledila sta večerja in druženje ob živi glasbi, katere so se udeležili vsi člani s soprogami ali partnericami in lovka s partnerjem. Skupna večerja je pomenila tudi slovo od starega leta. Osrednji del večerje je bil prav lovski krst treh članov, ki so v minulemu letu opravili tudi lovski izpit.

Jože Žerdin

IWA 2024 – Nürnberg

V Nürnbergu (Nemčija) že petdeset let prirejajo enega največjih evropskih sejmov lovške in športne opreme ter opreme za preživljanje prostega časa v naravi. Poleg glavnih razstavnih tem na tem sejmu lahko obiščemo še več drugih posebnih razstavnih podskupin, kot so razstave ročnih izdelkov nožarjev, skupino razstavljalcev za varnostno/obramb-

ne izdelke, izdelki za organe varnosti in vojske, zračno orožje in še nekatere druge, ki morda tudi zanimajo lovce.

Na začetku prirejanja tega sejma, ki sodi v leto 1974, je bilo na razstavnem prostoru, velikem 4.680 m², 114 razstavljalcev in si je sejem ogledalo 2.100 gledalcev. Z leti se je število razstavljalcev povečevalo (le v času koronavirusa se je zmanjšalo) in v zadnjih letih povečalo tako, da je letos (2024) razstavljalce že več kot

1.080 razstavljalcev iz trinpetdesetih držav. Statistični podatki kažejo, da so si letošnji sejem IWA prišli ogledat obiskovalci iz več kot stodvajsetih držav.

Sejem IWA je veliko preglednejši kot Shot Show (več prostora) in zelo dobro urejen. Sam sem ga obiskal že več kot štiridesetkrat. Moram pa zapisati, da mi je včasih bolj ugajal predvsem zato, ker sem lahko zadnji razstavnici dan razen orožja kupoval tudi vse, kar sem potreboval.

Letos se je tudi to spremenilo (globalizacija in s tem povezana politika!). Tudi tisti prodajalci, ki so Evropejci, na sejmu niso smeli prodajati svojih izdelkov. Toda mnogi so na sejem prišli poleg ogledov tudi zaradi nakupov in informacij o novostih. Menim, da taka nova politika zagotovo ne bo povečala števila obiskovalcev, ampak prav nasprotno, zmanjšala. Tudi na splošno je bilo opaziti, da se stvari spreminjajo; na letošnjem sejmu je bilo največ razstavljal-

Vir: spletna strani

Foto: Boro Ličina

Pogled na vhod sejmišča IWA 24, ki je konec februarja odprla vrata že petdeseti po vrsti.

cev iz Azije – Kitajske in Turčije. Ko so v Turčiji spremenili zakon o uporabi orožja za lovske namene in dovolili lov tudi s puškami risanicami, se je njihova civilna orožarska industrija odzvala z mnogimi (cenejšimi) izdelki, ki so prav tako kakovostni kot

izdelki uveljavljenih kakovostnih znamk. Kitajci so že vodilni (tudi cenovno) z napravami za nočno opazovanje in termovizijskimi napravami. Na sejmu sem si lahko ogledal odlične izdelke, ki so bili tudi do petkrat cenejši od konkurence.

Na sejmu IWA je poleg že uveljavljenih razstavljalcev svoje izdelke razstavljalo tudi podjetje Arms Optik iz BiH (na fotografiji njuna predstavnik), ki izdeluje obsežen program montažnih delov za najrazličnejše optične naprave. Njihovi deli so cenovno ugodni in predvsem kakovostni.

Kratek zapis naj končam z ugotovitvijo, da je bil letošnji jubilejni, petdeseti sejem IWA '24 zanimivejši kot lanski, vendar je očitno skoparil s predstavitvami izdelkov

in opremo za lov. Po drugi strani pa je bilo občutiti, da so prevladovali predvsem izdelovalci športnega orožja in športne opreme.

Boro Ličina

Gamsja starka iz LD Kozlek

Lovec, ki čuti naravo, divjad in po svoje odgovarja na vse njene lepote in razmere ter vedno s poštenimi nameni odgovarja nanje, je nekega dne tudi nagrajen oz. se mu v lovišču prej ali slej, kot pravimo, »vse po lovsko poklopi!« In to se je zgodilo 14. 10. 2023 v revirju Kozlek tudi Vinku Iskri, lovskemu čuvaju LD Kozlek, ko je uplenil res staro gamsjo kozo.

Vinko je v lovišče prispel še v

temi. Blagodejnega počutja in z mislimi že pri gamsih je počakal, da se je začelo daniti. Leto prej je v tamkajšnji predel zahajal še pogosteje. Se v lovopustu je ob tropu koz s kozlički uzrl tudi samotarsko kozo z značilnimi telesnimi značilnostmi za stare živali te vrste.

Kot njegov iskren lovski tovariš sem tudi sam stiskal pesti, da bi se s staro srečal tudi pozneje. Vztrajno jo je iskal. Vse zaman, gamsove kože ni in ni bilo več na spregled. Ob koncu leta že ni več opuščal možnosti, da je koza nekje

poginila zaradi starosti ali končala v čeljustih velike zveri, ki jih v njihovem lovišču ne primanjkuje. Njihovi člani se imajo namreč čast srečevati z vsemi tremi, ki živijo v Sloveniji. V globini njegove lovske duše pa tiste kože ni pozabil, še vedno je v njem tlelo upanje, da bo ponovno uzrl njeno značilno pretežno belino glave in zabrisane temne »vajeti«. Tisto jutro si je želel predvsem ponovno opazovati igrive vragolije kozličev, njihove previde matere in tudi pričakoval njihov opozorilni žvižg. Počasi in predvsem tihih korakov se je premikal proti njemu dobro znanemu mestu za opazovanje, ko je pred seboj naenkrat uzrl nekakšno živalsko gmoto. Zaradi dvigajoče se jutranje meglice ni mogel povsem ugotoviti, kaj naj bi bilo. Po telesu se mu je ob misli, da je na slabih petnajstih metrih lahko morda celo medved, razlegla silna toplota. Tudi divjega prašiča ni izključil. Toda ob dvigu glave živali so se njegov dvom in neugodne misli povsem razblinile. V njenem kraljestvu, obdana z borovci, belimi okoliškimi kamninami in rastočo travo sta se naposled srečala. Bela glava, tanki rogličji ne preveč zavrtih krivin so mu izdajali, katera žival je. S kot kip mirujočim telesom, z očmi, ki so kot radar motrile okolico, če je sama, se je kmalu prepričal, da je to tista nevedeča koza, samotarska starka. Odločil se je za zadnje dejanje pri vsakem lovu. Rezek pok so ujela le še lovčeva ušesa.

Foto: Marko Richter - Zelenci

Značilna barva glave prestarele koze

Kolikor ga poznam, vem, da je bil njegov samostojen pristop do uplenjene koze z vejicama nadvse spoštljiv ter z obilico hvaležnosti za uplenitev in hkrati grenkobe, ki jo tudi poznamo čuteči lovci. V vseh enajstih letih, odkar se poznavam, sem imel priložnost videti veliko njegovih, s fotoaparatom ujetih trenutkov v lovišču ter ob vseh najinih pogovorih začuti njegovo hvaležnost, da mu je bilo vse tisto dano. Kadar sva pregledovala fotografije, filmčke o gamsih, pa je bilo mogoče začuti, da so mu ravno oni najbolj priljubljena divjad.

Vinko je precej svojega časa že namenil oz. še vedno namenja opazovanju teh elegantnih rogarjev v lovišču, ki mu znajo ustaviti čas. Še posebno vesel pa je, da gre v njihovem lovišču dobro gamsji

Foto: Marko Richter - Zelenci

Vinko Iskra z uplenjeno staro gamsjo kozo v LD Kozlek

populaciji in da si je v vseh trindvajsetih letih, odkar je postal pripravnik in kasneje lovec, v LD Kozleč okrepila populacija gamsov. Ko je postal lovec, so imeli v načrtu odstrela le enega kozla starega razreda, zadnja leta pa že

pet. Prvi trop gamsov je videl kot pripravnik prav v predelu Kozleč, kjer mu je po toliko letih Diana naklonila staro gamsjo kožo, neuradno starostno ocenjeno z devetnajstimi starostnimi obročki. Kdor čuti z »gamsarijo«, ve, kaj

se ob takšnih trenutkih dogaja v duši uplenitelja. Solze sreče, pomešane s hvaležnostjo, pa se ob takšni uplenitvi preprosto kar same pojavijo na obrazu. Vinko, še enkrat iskren in krepak lovski blagor. Zaslužil si si ga! Njen

doprni preparat naj ti bo v ponos, v dolgo trajen spomin na vse trenutke med tvojimi »gamski«. Dober pogled ti želim in dobra svetloba naj ti služi pri fotografiji še mnogo let tudi v prihodnosti.

Marko Richter - Zeleni

Dianino darilo iz lovišča LD Velike Lašče

Enemu naših mlajših članov zelene bratovščine LD Velike Lašče, **Juretu Jakliču**, je boginja Diana avgusta 2023 v osrednjem delu našega velikolaškega lovišča omogočila uplenitev trofejnega jelena, kakršnega bi si želel vsak starejši lovec. Jure je s svojim očetom **Romanom**, ki je tudi član LD Velike Lašče, več popoldnevov zapored hodil in opazoval dogajanje v lovišču, kjer je v zadnjih letih opaziti večjo številčnost jelenjadi. V Mišji dolini, na predelih, kjer v zadnjem obdobju intenzivno gospodarijo s kmetijskimi kulturami, se zadržuje večja skupina jelenjadi, kar pomeni tudi večjo nevarnost škode zaradi nje na kmetijskih kulturah. Naša LD je zaradi povečanega števila prijav za škodo zaradi divjadi od MKGP prejela izredno odločbo o predčasem začetku odvzema jelenjadi, od Zavoda za gozdove pa dovoljenje za uresničevanje dveletnega načrta odvzema že v prvem letu, če bi bilo potrebno. Roman je revirni vodja revirja Hribi in vsak dan pregleda vsaj dela svojega revirja. Nekega poznega popoldneva je med vračanjem domov nad naseljem Črni Potok opazil močnega jelena, kakršnega tudi sam še ni videl. O dogodku je povedal sinu.

Foto: Tomaž Marolt

Kapitalno rogovje jelena, uplenjenega avgusta lani v lovišču LD Velike Lašče, ocenjeno z 225, 86 CIC točke.

Najprej Jure očetu niti verjel ni, da se v lovišču sprehaja jelen s tako močnim in veličastnim rogovjem. Naslednji dan sta odšla na kraj, kjer je Roman opazil »kapitalca« in kjer sta si na primernem mestu z dobrim pregledom na okolico uredila čakališče. Še pred mrakom tistega srečnega popoldneva za Jureta se je izza grmovja naenkrat

pojaval na primerni strelni razdalji jelen, kot da se želi Juretu podariti za odstrel. Njegovo rogovje je bilo videti tako veličastno, da sta ga oba dalj časa le opazovala; imela sta dovolj časa, da sta ga lahko dobro ocenila. Šele ko se je jelen v celoti prikazal iz kritja, se je Jure odločil za odstrel.

Presrečnemu Juretu je lovski

blagor prvi zaželel njegov spremljevalec – oče Roman. Jure Jaklič je mlajši, zelo prizadeven član LD Velike Lašče, ki je imel skladno s poslovníkom LD pravico do odstrela trofejnega jelena in druge jelenjadi v letu 2023.

Upljenjeni jelen je bil po oceni star sedem let, njegovo rogovje pa je bilo uradno ocenjeno z 225,86 točke, kar je po merilih točkovanja LZS za »zlato medaljo«. Menimo, da je verjetno to tudi eno najmočnejših trofejnih rogovij jelenov, uplenjenih v letu 2023 daleč naokrog. Uplenitelju Juretu Jakliču so tudi člani LD Velike Lašče izrekli lovski blagor.

Lovci z odvzemom in svojimi deli sledimo letnemu načrtu lovišča, ki ga določi in potrdi Zavod za gozdove Slovenije. V letu 2023 smo zabeležili rekordno velik načrtovani odvzem jelenjadi in divjih prašičev iz lovišča LD Velike Lašče – še nikoli toliko kot prav lani. Poleg lova smo člani LD opravili in tudi uradno evidentirali 1.622 prostovoljnih delovnih ur. V to kvoto sodijo ure za urejanje lovskih objektov, krmljenje, košnja ipd. Organizirali smo tudi posebno delavnico – *naravoslovni dan za šolsko mladino* in se udeležili prostovoljne delovne akcije – *pomoč prizadetim v poplavih* v Mozirju.

Tomaž Marolt,
LD Velike Lašče

NOVE KNJIGE

Ivan Hribar – Javno. Ustvarjalno. Zasebno

Muzeji in galerije mesta Ljubljana in Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani; urednice Irena Žmuc, Mojca Ferle in Darja Kerec, Ljubljana, 2024, 191 strani.

Izšla je monografija **Ivan Hribar – Javno. Ustvarjalno. Zasebno**, ki v razpravah dvanajstih avtoric in avtorjev prinaša novosti, dopolnitve in zanimivosti o Hribarjevem javnem delovanju pa tudi več podrobnosti iz njegovega – precej neobičajnega in pestrega – zasebnega življenja.

Iz razkošne publikacije z bogatim slikovnim in dokumentarnim gradivom veje nekoliko drugačna, a zelo jasna podoba tega izjemnega slovenskega narodnjaka, ki je pustil svoj osebni pečat tudi slovenski lovski organizaciji. Bil je namreč njen ustanovitelj in prvi predsednik Slovenskega lovskega kluba (SLK), kar je bilo glede na njegovo veljavo v javnem in političnem življenju ob nastanku lovske organizacije še kako pomembno. Z njegovim imenom je namreč lovska organizacija pridobila na veljavi in ugledu.

Ivan Hribar¹ (1851–1941) ve-

¹ Ivan Hribar je bil skupaj s političnim sopotnikom Ivanom Tavčarjem pred prvo svetovno vojno ena vodilnih

lja za enega najbolj prepoznavnih slovenskih liberalnih politikov in za najbolj prepoznavnega **Ljubljanskega župana**. Poklicno je deloval kot zastopnik pomembne češke banke Slavija v Ljubljani (1876–1919). Skupaj s političnim sopotnikom **Ivanom Tavčarjem**

osebnosti kranjske slovenske liberalne Narodne napredne stranke. Znan je bil kot velik domoljub in marljiv, strasten politični delavec. Ob začetku druge svetovne vojne aprila 1941 je ob italijanski okupaciji Ljubljane zavil v jugoslovansko zastavo skočil v Ljubljano. Vračal se je s sestanka z italijansko upravo, ki mu je (pod ultimativnimi pogoji) ponudila županski položaj Ljubljane. Hribar tega ni hotel sprejeti, ker bi s tem dal delno legitimacijo italijanski okupaciji, in je raje izbral smrt.

je bil pred prvo svetovno vojno ena vodilnih osebnosti kranjske slovenske liberalne Narodne napredne stranke. Od leta 1882 je bil član ljubljanskega mestnega sveta, med drugim je vodil gradnjo vodovoda, med letoma 1896 in 1910 je bil ljubljanski župan in je zaslužen za popotresno obnovo Ljubljane po letu 1895. Ivan Hribar je 29. oktobra 1918 na Kongresnem trgu v Ljubljani oznanil razglasitev Države Slovencev, Hrvatov in Srbov. Z nastankom nove Države (SHS) 1. decembra 1918² si je izbral poslansko mesto v Pragi (1919–1921), nato je prevzel položaj kraljevega namestnika

² 3. oktobra 1929 se je preimenovala v Kraljevino Jugoslavijo.

za Slovenijo (1921–1923). V letih od 1932 do 1938 ga je kralj Aleksander imenoval za senatorja Kraljevine Jugoslavije.

Besedila za novo monografijo je prispevalo več avtorjev, ki prinašajo novosti in podrobnosti iz Hribarjevega življenja, prav tako iz njegovega političnega in še zlasti kulturnega delovanja. Z izdajo monografije so avtorji, muzeji, galerije in PF Univerze v Ljubljani simbolno zaokrožili in osmislili projekt prenove Vile Zlatica, družinskega domovanja enega najpomembnejših županov, kar jih je imelo mesto Ljubljana v zgodovini. Besedila so prispevali **Irena Žmuc, Darja Kerec, Jerneja Batič, Mojca Jenko, Milena Mileva Blažič, Luka Kropivnik, Mojca Ferle, Barbara Savenc, Blaž Vurnik, Ana Pokrajac Iskra, Matevž Zupan, Katarina Toman Kracina in Andreja Rihter**. Uvodnika sta prispevala ljubljanski župan **Zoran Jankovič** in direktor MGML **Blaž Peršin**. Iz vseh zapisov, člankov in razprav lahko potegnemo vodilno misel in rdečo nit njihove vsebine. Namreč, da je bil Ivan Hribar dosleden in neupogljiv, nikogar se ni ustrašil, imel je svoj kodeks etike političnega delovanja, »svoj prav«, kot je o njem nekoč zapisal akademik prof. dr. **Anton Trstenjak**. Hribarjeva podoba je bila skoraj enoznačna. Od mladosti je bil član Narodno napredne (liberalne) stranke in je veljal za načelnega in pokončne ga politika, kar so mu priznavali

Foto: arhiv Odprte hiše Slovenije [OHS]

Vila Zlatica

tudi njegovi politični nasprotniki. Rdeča nit razmišljanja in ugotovitev raziskovalcev je tudi ocena, da je bilo za Hribarja v politiki praktično delovanje pomembnejše od strankarskih programov. Njegovo zasebno življenje je bilo vedno zavito v tančice skrivnosti, k čemur je pripomogel največ sam, saj svojega zasebnega življenja ni obešal na veliki zvon in si tudi ni ustvaril konvencionalne družine. Njegova zasebnost še vedno ni docela znana in tudi ni do podrobnosti raziskana. Prihodnje raziskovalce torej čaka še nekaj dela, da bomo dobili zares dokončno in iz vseh vidikov osvetljeno podobo tega pomembnega moža.

Da je del njegovega zasebnega življenja še vedno zavito v tančice skrivnosti, potrjuje tudi javnosti malo znano Hribarjevo lovsko udejstvovanje.³ Poleg izjemnega

³ Slovenska lovska javnost Ivana Hribarja pozna iz razprav in člankov v Lovcu in v spominskih publikacijah ob okroglih jubilejih Lovske zveze Slovenije. Nekoliko podrobneje je predstavljen v 44. knjigi Zlatorogove knjižnice iz leta 2021 z naslovom *Zeleno, srčno, častno in odgovorno: prvaki slovenske lovske organizacije v ogledalu časa od leta 1907 do 2021*.

obsega odgovornih funkcij in nalog v javnem ter političnem življenju je bil Ivan Hribar tudi prvi predsednik SLK, ustanovljenega leta 1907 v Ljubljani. Žal je o tem v javnosti malo znanega in tudi monografija, razen nekaterih navedb v povezavi z lovskega udejstvovanja. Hribar je lovstvu ostal zvest do konca življenja in je v lovišču v Cerkljah na Gorenjskem našel vsaj nekaj osebnega miru in sprostitve. Z lovskega trofejami pa se ni nikoli postavljal. Imel je tudi izšolanega lovskega psa, o katerem nekaj malega piše v *Mojih spominih*. Pač pa o njegovem lovskem udejstvovanju zgovorno pričajo nekateri razstavljeni predmeti v obnovljeni Vili Zlatica. Med njimi so celo jedilniki, iz katerih je razvidno, da je bila na družinski mizi večkrat tudi divjačina, ki so jo kupovali pri **Josipu Ogrincu** v Gradišču. V njegovi sobi v vili so visele tudi lovske trofeje, ki pa se niso ohranile v celoti. So pa na podestu vile na steni razstavljene *prvaki slovenske lovske organizacije v ogledalu časa od leta 1907 do 2021*.

fotografije Ivana Hribarja v lovske družbi in ena od njegovih ohranjenih trofej, jelenovo rogovje. Hribar je meščansko hišo kupil leta 1918 in se je ob nakupu imenovala Klepec. Hišo je prenovil, prezidal, povečal in uredil vrt, na katerem je gojil sadje in zelenjavo. Preurejeno hišo je poimenoval po hčerki v Vilo Zlatica.

Verjamem, da bodo zgodovinarji nadaljevali z zgodovinskimi raziskavami o še manj znanih temah iz dela in življenja Ivana Hribarja. Pridružil se jim bom tudi sam, saj mi je po izidu knjige o prvkih slovenske lovske organizacije leta 2021 ostalo še precej neproučenega gradiva. Njegovi lovske sodobniki so z njim radi sodelovali, si izmenjavali korespondenco in občasno lovska darila. Ostale so neraziskane (nepojasnjene) številne fotografije lovske družbe, na katerih je tudi Hribarjeva lovska podoba, in še bi lahko našteval. Zato bi morda lahko kdaj v okviru lovske organizacije in založniške politike ZK pripravili in izdali še Hribarjevo lovske monografijo. Zasluži si jo!

Dr. Marjan Toš

Foto: MGML

Naslovnica monografije

NOVE KNJIGE

Idealni zadetek

Ko se lovec odloči, da bo uplenil določeno žival, želi to narediti na lovske pravičen način. Za to je potreben zelo natančen

strel v določen vitalni del živali. Ker se skoraj vsak lovske izhod in lovišče razlikuje od predhodnih in se dogaja v drugačnih razmerah, se mora lovec vsakič pravilno odločiti, kam bo žival pomeril, da bi zadel tako mesto. Da bi to dosegel, mora poznati vsaj osnov-

ne lastnost kalibra naboja, ki ga uporablja, balistiko leta krogle in sestavo krogle, njen učinek ob zadetku in seveda anatomijo določene vrste divjadi.

Avtor dr. **Miroslav Benko** je v knjigi z izvirnim naslovom **Idealni pogodak i vitalna mjesta**

krupne divljači (Idealni zadetek in vitalna mesta velike divjadi), ki je zagledala luč sveta letos februarja na zagrebškem lovskem sejmu, združil področja, ki jih tudi v svetovnem merilu redko najdemo v eni publikaciji. Iz skoraj tristo različnih tujih virov je avtor zbral

najpomembnejše podatke in številne ilustracije ter jih predstavil v smiselnem zaporedju v knjigi.

V prvem delu predstavlja različne vidike balistike, najprej splošno o letu krogle, nato pri streljih pod različnimi koti in ciljno balistiko, torej učinke krogle na cilj. Posebej prikaže različne sestave krogel, njihove lastnosti in učinke ob strelu v balistično želatino ter na telo divjadi. Osrednji del knjige je namenil anatomiji posameznih vrst parkljaste divjadi, medveda in zveri s poudarkom na ilustriranih predstavitvah njenih vitalnih organov. Sledijo slike naštetih živalskih vrst v različnih položajih in primerna mesta, na katera

Foto: Srečko Žerjav

Naslovnica knjige

Foto: Srečko Žerjav

Primer ponazoritve lege vitalnih organov in idealnega mesta zadetka pri zlatem šakalu

moramo nameriti ter oddati strel, da bi zadeli vitalne organe. V prilogi so fotografije teh živali z vrisanimi vitalnimi organi in mesta, na katera je treba oddati strel. V zadnjem delu opiše tudi ravnanje po strelu, nekatere pasme psov, ki jih uporabljajo za delo po krvni sledi, dele telesa divjadi, njihovo ocenjeno vrednost in oceno številčnega odstrela divjadi posameznih vrst v Republiki Hrvaški.

Verjamem, da bo knjiga zaradi svojih preglednih ilustracij, jasnih predstavitev in opisov kljub hrvaškemu jeziku našla koristno mesto tudi v lovski knjižnici mnogih slovenskih lovcev.

Srečko Žerjav

Dnevno spanje, dremež in počitek divjih živalih na planem

Vsi vemo, kako pomemben je reden in dovolj dolg spanec za človeka. Za svoje dobro počutje in aktivno opravljanje dela potrebujemo od 5 do 8 ur dobrega (trdnega) spanca. Vse, kar je drugače, moti bioritem, ki se slej ko prej odraza na zdravju. Ravno tako naj bi bilo pri prostoživečih živalih (sesalcih), le da jih le redko vidimo pri vsakodnevnem spanju, dremežu ali zgolj priložnostnem počitku. One potrebujejo več ur spanja, veliko več kot človek, saj npr. prežvekovalci med počitkom tudi prežvekujejo. Seveda je veliko odvisno od načina življenja neke vrste. Živali, ki se prehranjujejo ponoči, počivajo, dremljejo ali spijo podnevi, tiste pa, ki so aktivne bolj podnevi, počivajo ponoči. Tu pa ne mislim na zimski sezonski čas, ko se določene živali odpravijo na dolgo zimsko spanje – hibernacijo. To je nam-

Vse foto: Janez Papež

Na dobro preglednem mestu divja mačka trdneje zaspí, saj jo dober sluh pravočasno opozori na nevarnost.

reč stanje popolne neaktivnosti ali zelo zmanjšane aktivnosti, ko se jim zniža telesna temperatura, zmanjša število srčnih utripov, upočasni se njihovo dihanje in

Kozača ali uralska sova si je za počitek izbrala dobro pregledno točko na vrhu telefonskega droga.

ustavi presnova. Tudi umaknejo se navadno v zimski brlog pod površje. Če je huda zima, če so temperature nizke, lahko tako stanje traja od nekaj dni pa vse do nekaj tednov ali mesecev. Takrat živali izgubijo veliko telesne mase, saj črpajo rezervno hrano iz zalog telesne tolšče, ki so si jo nakopičile do jeseni. Na spomlad po hudi zimi često vidimo kakšnega medveda, ki je tako shiran, kot da je bolan, vendar pa kilograma, če je pomlad lepa, kaj hitro pridobi nazaj, do zime pa si spet nabere dovolj zaloge tolšče. Toda medvedov zimski spanec, če sploh spi, je bolj dremež kot prava globoka hibernacija. Vse življenjske funkcije so pri njem le delno zmanjšane.

V svoji skoraj 50-letni praksi pri fotografiranju narave in njenih prebivalcev sem prek leta

večkrat naletel na živali, ki so bile bodisi pri počitku, dremežu ali pa so včasih tudi zelo trdno spale. Ločiti moramo namreč, ali je žival pri počitku, bodisi zaradi značilnega načina lova (plenilci), parjenja, počitka po obilnem zalogaju, vročine ali kaj drugega. Največkrat mi je bilo dano opazovati divjo mačko in lisico. Divja mačka se po obnašanju zelo razlikuje od domače mačke, vendar pa je njena navada, da skoraj 50 % dneva predremlje, najmanj 20 % pa ga trdno prespi, podobna naši domači mački. Na budnost in obnašanje zelo vplivajo vremenske razmere, še posebno velika vročina, ki divji mački nič kaj preveč ne ugaja, čeprav na splošno ljubi toploto. Opisal bom dogodek, ki sva ga v kočevskih gozdovih na fotolovu doživela s hčerko Anjo.

Divja mačka čas prežanja na plen izkoristi za počitek/dremež.

Ko se uravnesita prežanje na plen in potreba po počitku ...

Iz oči v oči z divjo mačko

Meglina zavesa se je počasi umikala prvim sončnim žarkom. Z Anjo sva se počasi vračala z jutranjega obhoda po lovišču v okolici Koprivnika. Predvsem kadar nisem bil redno v lovišču, sem imel prav posebno taktiko. Nekajkrat zapored, recimo vsaj desetkrat, sem se zjutraj in zvečer zapeljal z avtom po lovišču in si ustvaril podobo, kaj in kdaj se dogaja v lovišču. Živali so se bolj ali manj vedno pojavljale na istih mestih ob določenih urah. Obenem sem pripravljaj taktiko, kje si bom postavil maskirni šotor oziroma pripravil skrivališče, iz katerega bo mogoče fotografirati. Ker nimam navade uporabljati lovskih prež, je fotolov iz šotora najprimernejši, fotografski posnetki, narejeni s tal, pa so v isti višini kot je žival. Res pa je pri tem treba več pozornosti namenjati gibanju in vrtenju vetra. No, tisto jutro ni bilo preveč »bogato« z izhodi divjadi, saj sva videla le nekaj košut in dve ali tri srne. Bilo je preveč vroče, saj je termometer že zjutraj kazal več kot 25 stopinj Celzija.

Nedaleč od vasi Koprivnik sva na travniku zagledala divjo mačko. Ležala je na kupu zemlje in nepremično strmela proti avtu, ki se je po nekaj metrih ustavljanja že kopal v zavesi prahu. Dvignil sem daljnogled k očem in rekel hčeri: »Anja, to je divja mačka!« Čprav nisem bil preveč prepričan v svoje besede, sem jo prepričeval, naj vzame fotoaparatus in se bliža mački z znano tehniko spreminjanja smeri. Ker tega ni hotela, sem sam stopil iz avta. Najprej sem hodil levo in se ji počasi približeval. Nato sem spremenil smer in se ji približeval po desni. Razdalja se je krajšala in z razdalje slabih dvajsetih metrov sem, kar med hojo, napravil prvi posnetek. Nato sem vsakih nekaj metrov,

ko sem se ji še bolj približeval, pritisnil na sprožilec. Nič! Mačka ni pokazala nobenih znakov, ki bi kazali na njeno vznemirjenost. Skozi objektiv pa sem dobro videl, kako me pozorno spremlja z očmi, ko sem spreminjal smer. Prišel sem ji že na nekaj metrov in pred njo počasi pokleknil v travo. Hotel sem izostriti – toda nič, bil sem ji preblizu, zato sem se pomaknil nekoliko nazaj. Naredil sem posnetek, dva, tri. Portret mačke. Tudi v tistem trenutku še nisem bil prepričan, ali imam pred seboj divjo ali domačo mačko. Njen pogled je bil srepeč, nič kaj podoben blagemu pogledu domače. Malo bolj nasršena dlaka, veliki brki, zvedave oči ter značilne proge po glavi in temna črta po hrbtu so me napeljevale na misli, da je pred mano lahko le divja mačka.

Ogovoril sem jo, a ker ni kazala prav nobenega zanimanja zame oziroma, da bi kam odskočila, sem pobral grudico zemlje in jo rahlo frenil proti njej. Nekaj zemlje ji je padlo na hrbet, kar pa jo je le preplašilo, da je skočila pokonci, se obrnila in jo ubrala po travniku. Obnemel sem zaradi nenadne izjemne hitrosti prej tako lene in zaspane mačke.

Najprej sem se zagledal v košat okroglast rep z le nekaj širokimi temnimi obroči pred širokim in zaobljenim črnim koncem. Brez dvoma je bila divja mačka, ki sta jo vročina in poletno sonce oamila in prisilila k trdnemu dremežu. Sam pri sebi sem pomislil, kakšen cepec sem. Le kako nisem mogel še malce počakati, pa toliko časa se mi je nastavljala, sem si očitaj. Moral bi se usesti pred njo in čakati, da bi vstala in mi ponudila možnost pravih enkratnih posnetkov. Seveda, zdaj bi naredil vse drugače ... Kljub temu sem bil vesel, saj so tudi tisti posnetki odlični. Portreta divje mačke v

prosti naravi res ne narediš vsak dan! Tisto divjo mačko sem potem še večkrat videl. Nikoli ni kazala kakšne večje bojazljivosti, vendar me tako blizu kot prvič ni spustila nikoli več.

Z divjo mačko sva se v trenutkih njene neprisebnosti srečala še nekajkrat. Spomnim se dneva, ko sem pograbil fotoaparatus z objektivom in preprosto stekel do avta. Niti nisem vedel, kam se bom sploh namenil; le moral sem se odpraviti nekam v naravo. Težak dan je bil za mano; v službi nerešljive uganke, same številke, ljudje pa tečni »kot podrepne muhe«, smo rekli včasih. Tudi radio sem

se je začela dvigovati, obenem pa še naprej nepremično gledala v krtino pred seboj. Zdaj bo nekaj ... Pripravil sem se, če bi slučajno skočila. Naenkrat se je cela dvignila, skočila visoko v zrak in se takoj nato zakopala v krtino. Žal njen lov ni bil uspešen. Postavila se je bočno od mene in nekako sramežljivo pogledala proti meni, češ: »Saj morda nisi videl, da nisem nič ujela.« Ne da bi se preveč zavedala moje prisotnosti, se je prav počasi odpravila proti grmovju v dolinici in mi tudi kmalu izginila izpred oči.

Tretjič sem spečo divjo mačko fotografiral ob Kolpi, ko si je

Lisica si je za dnevni dremež izbrala mesto med koreninami smreke, kjer pa ni zatislila oči.

ugasnil v avtu, saj sem si želel le tišine. Zavil sem v Kočarje. Zunaj je bilo oblačno, precej je pihalo, tako da na kakšno srečanje z divjadjo nisem niti preveč upal. V misli se mi je prikradla stara hruška, pod katero se bom usedel in si vzel urico samo zase, za svoje misli, za svojo dušo.

Takoj naprej od Mozlja, nedaleč od ceste, sem naenkrat zagledal divjo mačko. Kot je kazalo, avta niti ni slišala, bila je bolj za parobkom kot ne; počasi sem ustavljal vozilo. Veter ji je mršil dlako in obžaloval sem, ker nisem imel s seboj kamere, da bi jo lahko posnel. Počasi sem izstopil iz avta na travo in se ji približal, priklonjen k tlom. Nič ... Mačka pred menoj je mižala, ni se odzivala na moje korake. Dobrih deset metrov od nje sem pokleknil in počasi dvignil fotoaparatus. Naredil sem kar nekaj fotografij, ko je naposled odprla oči, pogledala v dolino, nato k meni in nato spet strmela nekam naprej. Tako sva si bila morda dobrih pet minut, ko je spet pogledala, zastrigla z uhljema in se zastrmela v krtino pred njo. Opazil sem, kako so se ji mišice na nogah napele, počasi

po dobre pol ure raziskovanja in stikanja ob robu gozda poiskala udobno ploščato skalo, poraščeno z mahom, se nanjo ulegla, spodvila rep in zakopala glavo med prve noge. Kar nisem mogel verjeti, da je vse to naredila ravnopred menoj. Nič je ni motilo, tudi »škljocanje« fotoaparata ne, le nekajkrat je zaspano dvignila glavo in iskala najudobnejši položaj za spanje.

Srečanja z divjo mačko so vedno nekaj posebnega. Včasih zbežijo že na sto metrov, ko se ji približaš, včasih pa te spusti prav blizu, da se čudiš. Mogoče ima katera z ljudmi tudi slabe izkušnje.

Dremljeje z odprtimi očmi

Dokaj drugače pa je srečanje z lisico, medvedom in nekaterimi drugimi gozdnimi živalmi. Lisice sem vedno rad opazoval, še posebno, če mi je uspelo narediti kakšno fotografijo. Lisičji način življenja, lova pa tudi počitka in spanja je spet drugačen kot pri divji mački. Lisica za spanje in počitek na planem vedno izbere mesto, s katerega ima dober razgled po okolici. Kot sem opazil, nima natančno določene ure za

Tudi medved je zaspal z odprtimi očmi.

počitek; počiva pač, ko je utrujena in ko potrebuje tistih nekaj minut za predah med lovom. In ta čas si tudi vzame takoj in v tistem trenutku, ko ga potrebuje.

Bilo je lepo jesensko popoldne, ko sva se prijateljcem povzpela na zaprto prežo v pričakovanju medvedovega prihoda. Po nameščanju, celo ropotanju in pripravljanju fotoaparata v preži sva naenkrat

Speči vodomec

zagledala zunaj lisico, ki je hitela proti mestu, kamor so lovci polagali hrano za kosmatinca. Takoj sta zapela najina fotoaparata, kar pa lisice kljub majhni oddaljenosti ni kaj dosti motilo. Tako se je pod nama vrtela na krmišču gotovo pol ure, nakar se je po stezi spustila do prve večje smreke, se tam ulegla med njene korenine in počivala. Lisica je dobesedno zadremala pred nama. Za razliko od divje mačke, ki je glavo spodvila med svoje šapice in rep, je lisica glavo le naslonila na korenino, oči pa je imela neprestano odprte. Znanstveniki tako početje razlagajo tako, da večina spečih živali v naravi spi z odprtimi očmi zaradi nevarnosti, da jih ne bi presenetili njihovi naravnimi plenilci. Njihovi možgani so med spanjem aktivni, zato se lahko v hipu odzovejo na kakršen koli sumljiv šum v okolici, ki bi lahko pomenil nevarnost. In prav to sem opazil tudi pri medvedu. Tudi on počiva oz. kadar rahlo zadremle na mestu, od koder ima vsak čas pod nadzorom okolico. Tudi on dremle vedno z odprtimi očmi. Lisice sem opazoval pri dremanju (ali spanju) na planem še nekajkrat poleti, kako so mirno ležale v senci; po navadi na robu kakšne dolinice in pod kakšnim drevesom, vendar vedno z odprtimi očmi. Še posebno sem to opazil pri odraslih živalih. Kako spijo v lisičini, seveda ne vem. Mlade lisičke pa zaprejo tudi oči in trdno zaspajo, kar je znamenje, da so popolnoma sproščene in da svoje varstvo zaupajo mami lisici, ki naj bi pazila nanje v varnem okolju s kritjem.

Dremež in spanje na planem sta odvisna od načina življenja

Spanje podnevi lahko opazamo tudi pri drugih živalih. Vsak od nas je že opazoval race mlakarice oz. nasploh vodne ptice, kako glavo obrnejo nazaj in jo potisnejo pod svoje peruti ter zadremljejo za nekaj časa. Nekoč sem opazoval vodomca (*Alcedo atthis*), ki mi je s svojim spanjem omogočil, da sem lahko postavil maskirni šotor morda le pet metrov od njega in napravil nekaj dobrih fotografij, preden se je zbudil, se pretegnil na vejici nad vodo in se spet odpravil na lov za novimi ribicami. Tudi uralsko sovo – kozačo (*Strix uralensis*) sem zalotil, ko je trdno spala na drogu ob cesti in se ni pustila prav nič motiti.

Znanstveniki imajo kar precej dela s proučevanjem spanja pri živalih, saj je živalskih vrst veliko, načinov počivanja, dremeža, spanja in globokega zimskega spanja (hibernacije) precej ... Zelo malo oziroma skoraj nič ali pa res zelo malo je zapisanega v naši slovenski literaturi o spanju najštevilnejših vrst domorodnih divjih živali, npr. o srnjadi, jelenjadi, divjih prašičih. Po dosežanih virih srna potrebuje le tri ure spanja na dan, poljski zajec pa še manj, nekaj minut ... Da pa so nekatere prej značilno dnevne živali postale aktivne bolj ponoči kot podnevi, to že vemo in se zavedamo tudi, zakaj. To še posebej velja za navadno jelenjad. Kako zadosten je v tistih treh urah spanec, bodo znanstveniki morali verjetno še proučiti. Divji prašič potrebuje na dan toliko spanja kot človek, okrog 7 do 8 ur. In zanimivo je, da v času spanja tudi smrči.

Več kot o vsakodnevem spanju in počitku vemo celo o zimskem spanju živali

Doslej so se znanstveniki bolj posvečali raziskavam globokega zimskega spanja – hibernaciji nekaterih vrst in vzrokom za ta pojav. Kaj počnejo in kako spijo kače, netopiriji, polhi, ježi, alpski svizci, jazbec, medved, že nekaj vemo. Kako pa spijo nekatere živali vsak dan in podnevi, pa so že druge, manj znane zgodbe.

Z zapisom sem želel, da bi začeli med svojimi obiski narave opažanja divjih živali povezovati z že znanimi ugotovitvami in jih s svojimi spoznanji in izkušnjami primerjati. Če pa je mogoče, jih tudi fotografsko dokumentiramo in morda potem o tem tudi kaj napišemo.

Janez Papež

Gospodar LD Gornja Radgona prejel srebrni občinski grb

Jakob Zorko je več kot štiri-deset let z dušo in srcem povezan z lovom, varovanjem narave in okolja ter staleža divjadi. Ob letošnjem, osemindvajsetem občinskem prazniku Občine Gornja Radgona, ki ga vsako leto obeležujejo v začetku oktobra kot praznik trgatve, setve in spravila pridelkov, sta županja **Urška Mauko Tuš** in predsednik komisije za mandatna vprašanja, volitve, imenovanja, priznanja in nagrade pri občinskem svetu **Aleš Dokl** podelila letošnja občinska priznanja, in sicer dve listini ter tri (zlati, srebrni in bronasti) občinske grbe. Na pobudo **LD Gornja Radgona** in njenega starešine **Milana Kolariča** je srebrni grb po splošnem prepričanju zaslužen prejel Jakob Zorko, ki

Foto: Oste Bakal

Jakob Zorko (gospodar LD Gornja Radgona) je prejel srebrni občinski znak Občine Gornja Radgona.

je na širšem radgonskem območju vsem znan kot Jaka, sicer gospodar LD Gornja Radgona in vodja revirja. Jaka je lovec že od leta 1981, ko je opravil lovski izpit, torej je že več kot dvainštirideset let član zelene bratovščine. Ves ta čas je poleg v lovstvu dejaven tudi na drugih področjih in v društvih; je namreč dolgoletni član in prostovoljec pri AMD Radgona, član Kinološkega društva Gornja Radgona, Društva vinogradnikov Radgonsko - Kapelskih gorc ipd. Prav tako Jakob še vedno sodeluje z vodstvom **ZLD Prlekija**, kjer predstavlja LD Radgona in Občino Gornja Radgona. V nenehnem stiku je z različnimi inšpekcijskimi službami glede razporejanja divjadi na radgonskem območju, prisostvuje in daje predloge o dolgoročnih načrtih lovstva in aktivnostih pri krovni lovski organizaciji v Ljubljani.

Oste Bakal

OGLASNO SPOROČILO NAROČNIK:

Optics Trade, d. o. o.
www.optics-trade.eu

Predstavljamo: monokular Pulsar Axion XQ30 Pro

Konec februarja in v začetku marca je bil v Nürnbergu, kot že mnoga leta doslej, sejem IWA, ki ga podjetje Optics Trade obiskuje že vrsto let. Naša marketinška ekipa je poskrbela, da smo se seznanili z vsemi pomembnimi novostmi s področja športne optike. Obiskali smo tudi stojnico podjetja Pulsar, kjer so med drugim predstavili svoj nov, cenovno dostopen termovizijski monokular Axion XO30 Pro.

Termovizijski monokularji Axion so na trgu že kar nekaj časa, zato jih mnogi lovci že dobro poznajo. Odlikuje jih kompaktnost, ki omogoča, da jih zlahka pospravimo v žep. Vodoodporno ohišje je narejeno iz trpežnega magnezija. V seriji najdemo vse od cenovno ugodnih modelov do dražjih, zmogljivejših monokularjev. Naprave s senzorji XQ pri Pulsarju trenutno veljajo za zlato sredino, kar zadeva kakovost – odlikuje jih senzor z ločljivostjo 384 x 288 slikovnih pik.

Z modelom Axion XQ30 Pro želi Pulsar zmogljivost tega senzorja približati tistim, ki se spogledujejo s termovizijskimi monokularji vstopnega razreda. S ceno 1390 € je Axion XQ30 Pro trenutno najcenejša Pulsarjeva

Pulsar Axion XQ30 Pro

naprava s takšnim senzorjem. Lahko ga dojemamo kot hibrid cenejšega Axiona XM30F in dražjega Axiona XQ35 Pro. S prvim si deli velikost leče (30 mm) in kompaktnost ohišja, z drugim pa vrsto senzorja in njegovo občutljivost. Oznaka Pro pomeni, da je občutljivost senzorja < 25 mK, kar pomeni, da je naprava zmožna razlikovati med izjemno nizkimi temperaturnimi razlikami, kar še posebej pride do izraza v dežju in megli. Napravo napaja snemljiva baterija tipa APS3, ki jo je mogoče menjati v nekaj sekundah.

Ne smemo pozabiti na preos-

tale funkcije, ki so skupne vsem termovizijskim monokularjem Axion. Uporabnik lahko zajema slike, snema videe in poveže napravo s svojim pametnim telefonom. Sliko ostrino z obročem na objektivu, ostrino ikon na zaslonu pa nastavljamo z obročem na okularju.

S ceno 1390 € je nov Axion XQ30 Pro trenutno eden najbolj cenovno dostopnih monokularjev s tovrstnim senzorjem (opisanim zgoraj). Če iščete kakovosten, ugoden termovizijski monokular, ki ga poleg kakovostne slike odlikujejo še odlične mehanske

lastnosti, je Axion XQ30 Pro kot nalašč za vas.

Ob nakupu prejmete triletno jamstvo. Naprava je izdelana v Evropski uniji, kjer opravljajo tudi servisne storitve. Pulsar je eden redkih proizvajalcev termovizijske optike, ki lahko uredi popravilo še dolgo po poteku jamstvene dobe. Nakup je mogoč na spletni strani www.optics-trade.eu, v trgovini Optics Trade v Slovenski Bistrici in v vseh boljše založenih lovskih trgovinah v Sloveniji. Za več informacij pokličite 031/770 520 (Optics Trade) ali nam pišite na info@optics-trade.eu.

IZ ZAPRAŠENIH ARHIVOV ZA SPOMINJANJE IN POMNENJE

»PROUČAVANJE LOVSTVA V NAŠI KRALJEVINI ...«

Jugoslovansko gozdarsko združenje se je pred stotimi leti zavzelo za vsesplošno »povzdigo« lovstva in za njegovo strokovnost.

V arhivskem gradivu in tudi v glasilu Lovec iz leta 1924 sem našel nekaj zanimivosti o prizadevanjih takratne gozdarske stroke za večjo strokovno znanje lovcev in gozdarjev, ki so se ukvarjali z lovom. Gozdarsko združenje je oblikovalo posebno sekcijo za lov, ki se je začela organizirano ukvarjati s tozadevnim izobraževanjem. Naj spomnimo, da takrat v skupni državi ni bilo enotne lovske zakonodaje in so za posamezne dele (pokrajine) veljali različni lovski predpisi. Za območje Slovenije (brez predelov, ki jih je po prvi svetovni vojni dobila Kraljevina Italija) so predpisi na območju nekdanjih dežel Kranjske, Štajerske in Koroške v dobri meri sloneli na vsebini lovske zakonodaje nekdanje monarhije. Za Prekmurje pa je v tistem času še vedno veljala ogrska lovska zakonodaja.

Inž. Anton Šivic¹ je o tej tematici napisal obširen članek, ki je izhajal v nadaljevanjih. V prvem je ocenil, da je »žalostno stanje, v katerem se nahaja izza prevrata divjačina in vse lovstvo po vseh krajih naše države, napotilo prijatelje lova, da se pečajo resno s tem predmetom. Znano je, da se število divjačine od dne do dne krči, nasprotno pa se množijo škodljive živali. Z izvrševanjem lova se pečajo po nekaterih krajih ljudje, ki nimajo ne smisla ne volje za vzgajanje divjačine; njim je edina svrha, da postrelijo čim več divjačine in jo prodajo po visokih cenah. Istodobno se opaža, da sta navdušenje in ljubezen do lova ponehala in krogi, ki bi jim imeli biti del njihovega poklica — in to so šumarji.«²

Nato je avtor samokritično zapisal, da so med gozdarji mnogi, ki za lov nimajo nobenega smisla in jih lovstvo niti malo ne zanima. Posledica tega so mnoge tatvine, krivolov in uničevanje divjadi. Ker gozdarji nimajo smisla za lov, se na veliko razmnožujejo »škodljive zverci.«³ Pripomnil je tudi, da lovske družine ne marajo gozdarjev in jih celo izključujejo iz svojih združenj. To je bilo za lovstvo zelo slabo, saj so bili gozdarji s svojim znanjem pogosto nosilci skrbi za varstvo gozdov in divjadi v njih. Dodal je, da je to nesprejemljivo, saj so gozdarji od nekdanj kot strokovnjaki povezani z lovstvom. Med gozdarji je treba zato okrepiti zanimanje za lov in njihovo vključevanje v lovsko dejavnost na vseh ravneh. Kako vizionarski pogled gozdarja in lovca pred stotimi leti!? Njegov članek, ki je izhajal v nadaljevanjih omenjenega letnika Lovca, je naletel na velik odmev in podporo. Sploh glede skrbi za »povzdigo« lovstva. Pri tem se mu je pridružil Matej Hafner, ki je v daljšem besedilu zapisal, da je lovcu »potreba lovske izobrazbe in lovskega berila, če hoče postati pravi lovec. In če hočemo povzdigniti lovstvo, moramo zahtevati za lovce in za lovske čuvaje tudi lovsko izobrazbo. S. L. D. bi moralo imeti prvo in zadnjo besedo o tem, komu naj se da orožni list in lovska karta in kdo naj se pripusti v krog lovcev. Močni bomo šele, ko bomo splošno organizirani.«⁴

Pripravil: dr. Marjan Toš

¹ Anton Šivic (1879–1963), gozdarski in lovski strokovnjak, publicist in urednik Lovca. Med obema svetovnimi vojnami v prejšnjem stoletju je bil zavzet zagovornik organiziranega varstva narave na območju Slovenije in nadvse aktiven podpornik Spomenice Muzejskega društva iz leta 1920 za varstvo narave. Po drugi svetovni vojni je delal v Zavodu za spomeniško varstvo LRS in na Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo. Bil je odličen poznavalec lovstva in njegove zgodovine ter že leta 1937 avtor gesla o lovstvu v takratni Dravski banovini v Leksikonu Dravske banovine iz leta 1937.

² LOVEC, XI. 1924, 18–19.

³ Ibid., 69.

⁴ LOVEC, XI. 1924, 111–116.

OKUSI NARAVE

Lovci - vinariji:
Alfonz Komatar

Alfonz Komatar - Fonzi. Lovec LD Cerklje ob Krki in največji vinogradnik v znameniti vinski gorici Gadova Peč. Človek mnogih talentov, predvsem pa skrben družinski oče in vinogradnik, ki skupaj z ženo Jožico, nečakom Miho, hčerami in številnimi prijatelji obdeluje več vinogradov, v katerih raste okoli petdeset tisoč trt. Temu primerna je tudi njegova klet, v kateri ob dobri letini zori kakih 150.000 l vina, zvečine cvička, pa tudi dobre modre frankinje in drugih sortnih vin.

Fonzi je eden tistih vinogradnikov, ki na najlepši način nadaljuje pridelavo cvička v Gadovi Peči, katere slavo je pred sto leti spočel Franc Kerin. To je bil zelo razgledan možak, ki je med obema vojnami v Gadovi Peči prideloval svoj cviček in ga pod svojo blagovno znamko prodajal po vsej Sloveniji, največ pa v Ljubljani. Kerin je že pred sto leti doumel, kaj pomeni marketing v prodaji vina. Naročil si je oblikovati lastno celostno podobo, ki ni bila zaščiten znak samo za njegov cviček, temveč si je pod njo tiskal tudi razglednice, posetnico in druge listine. Bil je tako uspešen, da so ga začeli posnemati številni vinarji širom Dolenjske, ki so prav tako prodajali svoj cviček v prestolnem slovenskem mestu. Ljubljanci so začeli »tuhtati«, kolikšna bi bila lahko vinska gorica Gadova Peč, kjer zraste toliko cvička. In so ugotavljali, da če je res ves cviček iz Gadove Peči, potem mora le-ta biti tolikšna kot Sibirija.

Fonzi je skupaj z enim od največjih propagandistov in ambassadorjev cvička Ivanom Urbančem, Jarkoviči in drugimi odnotnimi pridelovalci cvička kmalu po osamosvojitvi Slovenije ugotovil, kaj v vinskem marketingu pomeni tradicija pridelovanja vin na določenem območju. Zato je bil med prvimi, ki so tvorno pristopili k ustanovitvi Vinogradniško-turističnega društva Gadova Peč. To je društvo, ki na najlepši način s številnimi prireditvami in projekti, med njimi tudi ocenjevanjem divjačinskih salam, snuje novo, Kerinovo podobo turistične cvičkove Gadove Peči.

Komatar tudi v pridelavi cvička upošteva njegovo tradicionalno vinsko podobo, ki jo odlikujejo nekoliko močnejša barva, nežnost z vonjavami po gozdnih sadežih, pitnost in božja radost ob njegovem okusu po Gadovi Peči. Ni mu mar za najnovejše modne muhe krivih enoloških prerokov, ki skušajo določati pridelavo cvička s tehnološkimi pridelave belih vin in ki naj bi povečala pitnost ter svežino vina. Pri tem pa pozabljajo na ključno prvo zaščite cvička po načelu priznanega tradicionalnega poimenovanja (PTP): edinstvena posebnost v pridelavi in podobi med vsemi vini v Sloveniji in svetu. Le upamo lahko, da bo prevladala zdrava pamet in da bo cviček tudi v prihodnje odlikovala njegova tradicionalna podoba v pridelavi, vonju in okusu. Sicer se nam lahko zgodi le zmešnjava na trgu in posledično propadanje enkratne vinske blagovne znamke, kar se nam v Sloveniji ne bi zgodilo prvič.

Komatar svoj cviček prodaja v trgovskih centrih, gostilnah, najraje pa ga ponudi doma bodisi v kleti ali pod velikim kozolcem toplarjem, še najraje pa pred stoletnim hramom, postavljenim v spomin na imenovanje njegove hčerke Vesne za deseto cvičkovo princeso.

Glede lova se Fonzi z nostalgijo spominja na čase, ko je revirje cerkljanske lovske družine krasila številna mala divjad; zajci, jerebice, fazani ... Prav tako tudi časov, ko so lovili v predelu cerkljanskega vojaškega letališča, kjer je bilo sploh mnogo male divjadi. Po novem so lovi tam prepovedani, divjad pa iz različnih razlogov iztrebljena. Smjaka raje gleda kot strelja, kar velja tudi za jelenjad in divje prašiče, ki jih sicer v njegovi lovski družini kar v lepem številu položijo na ščetine.

Fonzi je v LD Cerklje že več kot trideset let predsednik Disciplinske komisije, ki doslej še nikogar ni izključila iz svojih vrst. Verjetno je tudi to podatek, ki nazorno govori o liku Alfonza Komatarja, lovca in vinarja iz Gadove Peči.

Ivo Kuljaj

Vir: Wikipedia

Inž. Anton Šivic ni bil samo gozdarski in lovski strokovnjak, pač pa tudi lovski vizionar.

Foto: Ivo Kuljaj

Alfonz Komatar s kozarčkom cvička pred stoletnim hramom

20. 1. 2024 nas je presenetila žalostna novica, da nas je zapustil naš starešina **Alojz Ivančič**, Lojze, kot smo ga klicali prijatelji.

Lojze se je rodil 6. 6. 1961 na Vidmu pri Ptujju. Mladost ga je z obrežja Drave ponesla prek Ljubljane v Slovensko Istro. V Ljubljani je spoznal ljubečo ženo Mojco, s katero sta si ustvarila prijeten dom in skupaj pridelava čudovitih štirideset let.

Lojze je bil vedno povezan z naravo in takoj, ko je zagledal morje, se je zaljubil tudi vanj. Ta ljubezen ga ni nikoli spustila. Z morjem je živel in bil aktiven v vseh mogočih oblikah: kot ribič, morjeplovec, predvsem pa kot gonilna sila pri različnih družabnih aktivnostih, povezanih z morjem. Poleg zahtevne službe kot pravosodni policist, ki mu je pobrala precej energije, je našel sprostitev, čas in moč za obdelovanje zemlje in čebelarstvo.

Mnogim mlajšim je bil mentor in učitelj na različnih področjih. Nikoli ne bomo pozabili njegovih kulinaričnih podvigov, zabavnih vložkov ali pa čudovito oblikovanih akrostihov.

V poznem poletju življenjske plovbe je Lojze zajadral v lovske vrste. Najprej se je zasedel v LD Brkini, od koder je k nam prinesel veliko znanja, vendar nikoli ni pozabil na brkinske tovariše in njegovega mentorja Kureta. Pot ga je vodila naprej in sidro je dokončno spustil v naši LD Gradišče - Košana, kjer si je ustvaril drugi dom. Takoj smo spoznali njegove vrline, zaradi njegovih naprednih misli in dejanj smo ga hitro vzljubili in ga vzeli za svojega. Kmalu smo mu zaupali vodenje Komisije LD za ocenjevanje škode (od leta 2017), ki jo je vodil vse do smrti. V delovanje komisije je vnesel nove napredne standarde in merila. Redno se je udeleževal dopolnilnih izobraževanj in si bogatil svoje znanje, ki ga je nesebično delil lovskim tovarišem. Lojze je bil človek dejanj. Naloge, ki jih je prevzel, je vedno skrbno in brezhibno opravil. Ob zamenjavi vodstva v naši lovski družini je, čeprav mlad po stažu, v začetku lanskega leta sprejel težko nalogo – postal je naš starešina. Imenoval

Narisal: Milan Samer

je ekipo upravnega odbora in nas uspešno vodil. S svojim zgledom je pokazal, kako in kaj moramo delati, da bo vse prav.

Ceprav je bil izvrsten strelec, ni pogosto pritisnil na sprožilec svoje puške. S pridobivanjem novega znanja in izkušenj je vedno bolj skrbel za strokovno in tvorno delovanje lovske organizacije. Tako kot drugod, kjer je bil aktiven, se je razdal tudi v lovstvu in družabnem življenju. Vsakemu je priskočil na pomoč. V lovskem pevskem zboru Zeleni in v Klubu ljubiteljev enočetnih lovskih prelamač je bil pomemben člen.

Poleg članstva v LD je bil tudi večletni član Mednarodnega policijskega združenja IPA – Koper, kjer je bil znan kot neutrujen in vester organizator številnih društvenih prireditev,

za kar je prejel tudi najrazličnejša priznanja. V času osamosvojitvene vojne se je izkazal v mnogih kriznih situacijah. Bil je veteran osamosvojitvene vojne, vester član policijskega veteranskega društva Sever za Primorsko in Notranjsko ter aktiven športni strelec.

Lojze je kot član Gobarsko-mikološkega društva Slovenske Istre pomagal uredničevati številne aktivnosti, predvsem pa je tudi na tem področju vedno svetoval, kako spodbujati mlade in obiskovalce narave k spoštljivemu odnosu do nje.

Dragi lovski tovariš, prijatelj. Hvala ti za tvoje zavzeto delo, za trud, nesebično in iskreno ljubezen ter prijateljstvo. Nadaljevali bomo tvojo pot, živeli za vrednote, ki si nam jih pokazal. Lojze, ostal boš v naših srcih. Počivaj v miru in naj ti bo lahka slovenska gruda, ki si jo tako ljubil.

LD Gradišče Košana – A. D.

je prvič postal starešina naše lovske družine in to funkcijo opravljal med letoma 1987 in 1993, letoma 1995 in 2001 ter 2006 in 2018, skupno torej kar štiriindvajset let. Aktiven je bil tudi v območnem združenju upravljavcev lovišč (Notranjskem OZUL), kjer je bil med letoma 2010 in 2015 član izvršnega odbora in tudi v Postojnsko-Bistriški ZLD, kjer je bil poleg članstva v upravnem odboru med letoma 2012 in 2020 tudi član finančne komisije. Za njegovo zavzeto delo v lovstvu ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge in zlatim znakom za lovske zasluge. Leta 2018 je prejel tudi jubilejni znak za štiridesetletno članstvo v lovski organizaciji.

Fene, vsi se te bomo spominjali kot lovca v pravem pomenu besede, z veliko občutka za divjad in lovsko etiko ter predvsem kot ogromen vir znanja o gozdarstvu in lovstvu. S tem si bil dolgo naša glavna avtoriteta, katere beseda je imela veljavo in je znala končati tudi kakšno nepotrebno razpravo. Vsi lovci LD Bukovje se ti zahvaljujemo za vse, kar si storil za našo LD. Naj ti bo lahka domača zemlja, Diana pa naj ti nameni najboljša stojišča tudi tam, kjer si našel svoj mir.

LD Bukovje – M. P.

V času pred božično-novoletnimi prazniki, ko se lovci zbiramo še na skupnih lovih, ki so hkrati tudi naša prednovoletna druženja, nas je presenetila žalostna vest, da nas je 22. 12. 2023, mnogo prezgodaj, zapustil naš lovski tovariš **Evgen Požar** - Fene.

Evgen se je rodil v Belskem leta 1958 in že kot mladenič, leta 1977, vstopil v članstvo Lovske družine Bukovje, katere polnopravni član je postal po opravljenem lovskem izpitu leto kasneje. Tako je svojo ljubezen do narave, divjadi, gozda in pohodništva, ki ga je pripeljala v lovske vrste, združil s svojo poklicno potjo gozdarja pri Gozdnem gospodarstvu Postojna. Že pri devetindvajsetih letih

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

Alojz Šoln,
LD Loški Potok,
* 20. 7. 1948, † 28. 9. 2023.

Rudolf Dvornik,
LD Prežihovo,
* 7. 4. 1944, † 18. 3. 2024.

Franc Mask,
LD Gorica,
* 7. 5. 1942, † 18. 3. 2024.

Jožef Čas,
LD Strojna Ravne na Koroškem,
* 26. 2. 1937, † 8. 3. 2024.

Milan Režonja,
LD Velika Polana,
* 28. 3. 1936, † 15. 3. 2024.

Jože Benda,
LD Rečica ob Savinji,
* 9. 6. 1948, † 15. 3. 2024.

Marjan Mravljak,
LD Velunja Šoštanj,
* 16. 6. 1952, † 18. 3. 2024.

Marjan Skale,
LD Loka pri Žusmu,
* 7. 10. 1939, † 24. 3. 2024.

Stojan Gruden, Društvo slovenskih lovcev Doberdob,
* 28. 3. 1948, † 24. 3. 2024.

Peter Golob,
LD Padež,
* 5. 4. 1972, † 28. 3. 2024.

Ivan Franc Zupanič,
LD Boč na Kozjaku,
* 21. 5. 1941, † 24. 1. 2024.

Florijan Rejc,
LD Dole nad Idrijo,
* 30. 4. 1937, † 18. 3. 2024.

Tone Pungerčar,
LD Kamnik,
* 18. 1. 1933, † 11. 3. 2024.

Alojzij Markovič,
LD Velika Loka,
* 27. 4. 1932, † 3. 1. 2024.

Umrlim časten spomin!

Srečanje kinologov in ljubiteljev koroških žigcev LD Dolič

Pes je že dolgo človekov najboljši prijatelj, saj so v preteklosti psi opravljali več različnih nalog in pomagali človeku v vsakdanjem življenju. Lastniki

drugih nalogah, za kar je psa izšolal. Za skupen lovski uspeh na skupnih lovih so hvaležni tudi drugi lovci.

Veseli in ponosni smo, da imamo v naši **Lovski družini Dolič** trenutno enajst izšolanih psov, ki popestrijo naš lov in pri njem ob vodstvu svojih vodnikov aktivno pomagajo. Labradorci, nemški

lovce-vodnike koroških žigcev, ki se že leta trudijo, da bi obudili to pasmo. Štiri legla koroških žigcev v zadnjih petih letih pri vodnikih v naši LD dokazujejo pripravljenost vodnikov sodelovati pri obujanju vzreje in vodenju goniča te domorodne pasme. Vodniki se trudijo, da bi čim več mladičev ostalo v domači lovski družini

Veseli nas, da se tudi mlajši lovci odločajo za nakup in šolanje lovskih psov. Le tako bomo lahko pridobljene izkušnje lova s psom prenesli tudi nanje in verjamemo, da jim ne bo žal.

Kinologi in ljubitelji koroških žigcev smo se 15. 7. 2023 zbrali in družili pri vodniku **Anton Ošlaku**, ki je imel doma

Foto: Blažka Globočnik

Vodniki lovskih psov, ki so se 15. 7. 2023 zbrali na srečanju kinologov in ljubiteljev koroških žigcev v LD Dolič.

psov v njem vidimo prijatelja, zaveznika, zaupnika in spremljevalca prav vsak dan. Vzgoja in šolanje psa se začne že zgodaj s primerno socializacijo, učenjem osnovnih ukazov, predvsem pa v nadaljevanju njegovega življenja, ko želimo psu zagotoviti, da lahko izraža svoje naravne nagone in opravlja naloge, ki koristijo tudi človeku. Pri lovskih psih v odvisnosti od pasemske skupine in pasme spodbujamo ter učimo vztrajno gonjo, iskanje po krvni sledi, prinašanje, jamarjenje ipd., kar vse od vodnika terja veselje do lova in kinologije, znanje, čas in potrpežljivost, od psa pa zbranost in predvsem dobre naravne zasnove. Pri lovu so psi nepogrešljivi pomočniki. Lov z izšolanimi psi je lažji, uspešnejši in zanimivejši, predvsem pa bolj etičen. Vsak vodnik lovskega psa se ob pomoči psa bolj veseli plena, ob najdbi obstreljene divjadi in po uspešnih

lovski terier, beagle in kar osem koroških žigcev. Psi na lovih ustvarjajo prelepe lovske občutke, ki jih v naravi doživljamo z njimi. Se posebno ponosni smo na

Foto: Blažka Globočnik

Anton Ošlak (kinolog in lovec LD Dolič), vodnik psičke Age, pasme koroški žigec z leglom

(lovišču) ali da bi jih oddali v »prave lovske roke«, kjer bi lahko na lovih najbolje izkoriščali svoje lovske nagone.

Zgodba s koroškimi žigci se je v LD Dolič začela leta 2002, ko je vodnik **Dušan Mlinšek** v našo LD pripeljal prvo psičko pasme koroški žigec. Naslednja psička je bila **Cita**, vodnika **Mirana Sušca**. Nanjo smo še posebno ponosni, saj je leta 2005 na tekmovanju v Srbiji osvojila prestižen naslov evropske prvakinje v delu goničev. Mi pa se vsa leta trudimo, da imamo še vedno v lovski družini Citine potomce.

Psička **Brina**, tudi pasme koroški žigec, je v LD Dolič trenutno edina gonička z opravljeno uporabnostno preizkušnjo v delu po krvni sledi. To nalogo, poleg njene osnovne dejavnosti – gonje, opravlja z odliko. Samo želimo si, da bi Brina pri svoji dejavnosti kmalu dobila pomoč.

prav v tem času leglo koroških žigcev. Izmenjali smo kinološko-lovske izkušnje, doživljaje in spomine. Bilo je prijetno in koristno. Zahvaljujemo se Antonu in **Aleksandru Ošlaku** za prijetno pogostitev in gostoljubje, pa tudi vsem kinologom in lovcem ter drugim, ki ste se odzvali povabilu. **Na tem mestu bi se želela javno zahvaliti vsem našim vodnikom lovskih psov, ki se trudijo, odrekajo, prilagajajo in žrtvujejo čas za šolanje in vodenje lovskih psov na lovu.** Verjamemo, da jim to ni težko, saj so ob sprejetju majhnega bitja v svoje vsakdanje življenje dobili zvestega lovskega prijatelja. Za vse življenje. In ne pozabite: »Če živite s psom, vam nikoli ne bo zmanjkalo zgodb, o katerih boste lahko pisali.« (Sharon Delaros)

Tadeja Mlinšek

V Mariboru so se srečali lovci in kinologi

Skupaj za prihodnost slovenske kinologije

V prostorih Lovske zveze (LZ) Maribor so se pred nedavnim srečali predstavniki Upravnega odbora (UO) Kinološke zveze Slovenije (KZS) pod vodstvom predsednika **Harija Arčona** in Upravnega odbora Lovsko-kinološkega društva (LKD) Maribor pod vodstvom predsednika **Zdravka Brezovška**. Delovnega srečanja so se udeležili tudi člani UO LZ Maribor na čelu s predsednikom **Marjanom Gselmanom**. Razpravljali so o nekaterih odprtih vprašanjih in možnostih

Foto: Božidar Kunej

Izmenjava mnenj med lovci in kinologi je bila ocenjena kot zelo koristna.

učinkovitejšega sodelovanja med predstavniki območnih lovskih in kinoloških organizacij.

Pred srečanjem, na katerem so odprto govorili o prihodnosti slovenske lovske kinologije v pome-

nu delovanja lovske organizacije, se je sestalo še vodstvo mariborskega LKD, ki ga vodi dolgoletni lovec in kinolog Zdravko Brezovšek iz Šmartnega na Pohorju. Ocenili so minulo delo, ki je bilo izredno uspešno, saj so lani med drugim odprli tudi nov poligon za šolanje lovskih psov z brunarico na Polskavi in razvili nov društveni prapor. Za letos načrtujejo še elektrifikacijo brunarice s fotonapetostnimi moduli in še tesnejše sodelovanje v načrtovanih projektih KZS. Nadaljevali bodo tudi s tradicionalno dobrim programskim sodelovanjem med LZ Maribor in LKD Maribor, ki je prepoznavno v širšem prostoru in tudi znotraj KZS.

Marjan Toš

Delna zbornica sodnikov za barvarje in izvolitev vzrejne komisije

Vzrejna komisija za barvarje je 12. 11. 2023 po vzrejemnem pregledu barvarjev na strelišču LD Slovenska Bistrica v prostorih lovskega doma sklicala delni zbor sodnikov za barvarje. Zbora se je udeležilo dvanajst kinoloških sodnikov za delo psov krvosledcev. Na zboru je bil tudi predsednik Kluba hanovskih in bavarskih barvarjev Slovenije **Srečko Mumel**. Na predlog predsednika VK KZS za krvosledce **Bojana Deberška** in s strinjanjem vseh prisotnih je zbor vodil **Leo Fabiani**. Bojan Deberšek je prebral kratko poročilo o delu vzrejne komisije KZS za leto 2022. V razpravi so ugotovili, da nekateri LKD-ji ne pošiljajo sodniških poročil s kinoloških prireditve ocenjevanja zunanosti psov in uporabnostnih preizkušenj po krvni sledi, kar terjajo določila aktov KZS. Ker gre za LKD-je, ki že več let niso pošiljali poročil, je zbor sprejel sklep, ki zavezuje kinološke sodnike, ki bodo ocenjevali na takih prireditvah, in organizatorja, da odslej to dosledno upoštevajo. Zatem je predsedujoči povabil predsednika kluba Srečka Mumla, da je na kratko predstavil klub, opravljeno delo in naloge kluba. Po predstavitvi je k delovanju kluba povabil vse sodnike za delo psov krvosledcev. Seznanil nas je, da je Upravni odbor Kinološke zveze Slovenije s sklepom že prenesel vzrejo na klub s tem, da VK KZS ostane v enakem sestavu kot doslej.

V nadaljevanju je sledila obrav-

nava sprememb in dopolnitev naslednjih pravilnikov:

– Pravilnika za samostojno preizkušnjo v delu po umetni krvni sledi,

– Pravilnika o uporabnosti preizkušnji v delu po krvni sledi za vse pasme lovskih psov,

– Pravilnika o preizkušnji po naravni krvni sledi in

– Pravilnika za vzrejo hanovskih in bavarskih barvarjev.

Razpravo je strokovno vodil predsedujoči zbora Leo Fabiani, ki je imel že smiselno pripravljene predloge predlaganih sprememb. Pravilnike smo obravnavali od člana do člana in vsako spremembo potrjevali sproti. Spremembe

v pravilnikih so bile predlagane glede na dolgo prakso obstoječih pravilnikov.

V nadaljevanju navajam pomembne spremembe kot informacijo za vodnike.

V Pravilniku o UP v delu po krvni sledi (KS) za vse pasme lovskih psov so sprejete spremembe.

– Uporabnostne preizkušnje (UPKS) v delu po umetni krvni sledi se lahko udeležijo barvarji, ki so pozitivno ocenjeni po zunanosti in v zadnjih treh mesecih niso opravljali UP po krvni sledi (KS). Barvarji lahko UP ponavljajo dvakrat. Tretji preizkus op-

ravljajo že ob prisotnosti dveh sodnikov.

– Druge pasme psov UP po krvni sledi lahko ponavljajo ob enem sodniku dvakrat, tretji preizkus pa lahko opravljajo tudi ob prisotnosti dveh sodnikov.

– Na UP in državnih tekmah (DT) ne smejo sodelovati psi in psice, ki jim na podlagi številke čipa oziroma tetovirne številke ne morejo preveriti istovetnosti z zapisanim v rodovniku, kakor tudi ne vodniki, ki na kinološki prireditvi ne morejo predložiti izvirnega rodovnika.

– Namestitve GPS- in drugih ovratnic na psu so na UP prepovedane.

Foto: Janez Šumak

Odložitev barvarja in pregled nastrela

Foto: Janez Šumek

Delo po umetni krvni sledi z bavarskim barvarjem.

– Za polaganje umetnih sledi so v uporabi sledni čevlji.

– Uspešno in neuspešno opravljen UP je treba obvezno vpisati v rodovnik.

V Pravilniku za samostojno preizkušnjo v delu po umetni krvni sledi (SPUKS) je dodano:

– Vse samostojne preizkušnje državnega ali mednarodnega ranga, kjer sodelujejo barvarji, je mogoče organizirati le v soglasju z vzrejno komisijo za barvarje.

– V tekočem letu mora VK za barvarje KZS ali Klub hanovrskih in bavarskih barvarjev organizirati vsaj eno samostojno preizkušnjo za barvarje državne ravni.

– Vodnik in pes se uvrstita, če je vodnik oddal vsaj dva kontrolna kartončka.

V Pravilnik o preizkušnji po naravni sledi (PPNS) so sprejete dopolnitve.

– Na PPNS lahko sodelujejo le lovski psi, ki so stari najmanj štiriindvajset mesecev.

– Vodnik mora namero za opravljanje PPNS takoj, ko dobi obvestilo o primernem iskanju ranjene divjadi, prijaviti po e-pošti, s SMS ali po telefonu predsedniku ali tajniku VK za barvarje pri KZS. V prijavi po e-pošti ali s SMS mora navesti datum, uro in kraj oddanega strela na divjad.

– Delo psa na PPNS ocenjujejo lahko kinološki sodniki za delo po KS. Sodnik mora vsaj tri ure pred opravljanjem naravne krvne

sledi po SMS ali e-pošti obvestiti predsednika ali tajnika VK za barvarje. V obvestilu morata biti navedena čas in točen kraj zbora za začetek sledenja. Sodnik lahko na podlagi tega ocenjuje PPNS, če ga je za to določila ali potrdila VK KZS za barvarje.

Na naravno krvno sled (NKS) lahko VK dodatno napoti še enega sodnika, ki bo sodeloval pri sledenju.

Preizkus se lahko začne, ko je uradno prisoten potrjen sodnik in določen tudi morebitni dodatni sodnik.

Rezultat opravljanja PPNS ne bo priznan, če sodnik in vodnik nista upoštevala navedenega določila tega člena.

– Na sledi medveda vedenjske lastnosti psa preverjata dva kinološka sodnika, s tem da se pred preizkušnjo upošteva vse, kot je zapisano v prejšnji alineji.

– Pravico do preizkusa vedenjskih lastnosti na sledi medveda imajo psi »drugih« lovskih pasem, ki so že opravili trideset uspešnih iskanj po naravni krvni sledi, od katerih jih mora biti vsaj pet s potrebnim ustavljanjem.

Pri barvarjih se zaradi interesa vzreje tovrstni preizkus opravi čim prej, vendar pes dobi pravico do iskanja medveda šele, ko doseže kvoto iskanj po merilih, ki veljajo tudi za druge lovske pasme.

V Pravilniku za vzrejo hanovrskih in barvarskih barvarjev so uvedene spremembe:

– Pes in psica morata imeti strokovno izdelan profil DNK.

– Plemenjak ima lahko v življenju le pet uspešnih paritev zaradi zagotavljanja genske pestrosti pasme.

– Psica se lahko pari do osmega leta starosti. V življenju ima lahko le tri legla, razen če je skotila mrtve mladiče ali manj kot tri žive, kar ne šteje za leglo. Psico je dovoljeno pariti v skladu z veljavno zakonodajo.

– Določen je način preizkušanja značaja na vzrejnem pregledu.

Po razpravi so udeleženci vse novosti pravilnikov soglasno sprejeli z dvigom rok prisotnih sodnikov. Spremembe Pravilnikov sta potrdila Komisija za strokovna vprašanja in Upravni odbor KZS in so začele veljati 1. 1. 2024.

Jožef Verčko

Predvidena legla lovskih psov

Kratkodlaki jazbečar (SLRJK):

Oče: tuj plemenjak, mati: 5/I, 8. 5. 2024.
Robert Bandelj,
Bošamarin 58, 6000 Koper.
Tel.: 040/170-197.

Slovaški gonič (SLRSK):

Oče: tuj plemenjak, mati: 4/II, 14. 5. 2024.
Zdravko Mutič,
Deskova vas 1,
8342 Stari trg ob Kolpi.
Tel.: 040/664-081.

Beagle (SLRBig):

Oče: tuj plemenjak, mati: 5/I, 16. 5. 2024.
Kendi Sirk Guernelli,
Snežeče 11/a,
5212 Dobrovo v Gor. brdih.
Tel.: 031/562-839.

Brandl brak (SLRBrb):

Oče: 5/I, mati: 4/II, 29. 4. 2024.

Nedeljko Dragojevič,
Trg Sv. Jerneja 2,
1330 Kočevje.
Tel.: 041/411-538.

Oče: 5/I, mati: 4/I, 5. 5. 2024.
Damjan Purg,
Breg 35, 2322 Majšperk.
Tel.: 031/248-507.

Hanovrski barvar (SLRHb):

Oče: 5/I, mati: 5/II, 22. 4. 2024.
Franci in Monika Ocepek,
Naselje na Šahtu 9,
1412 Kisovec.
Tel.: 031/228-811.

Madžarski kratkodlaki ptičar (vižla) (SLRMvk):

Oče: tuj plemenjak, mati: 5/JZP, 9. 5. 2024.
Miran Moltara,
Smrjene 46/a, 1291 Škofljica.
Tel.: 041/397-008.

Kinološka zveza Slovenije

MALI OGLASI

Orožje in lovsko optika

Zaradi starosti **prodajam** štiri leta staro **repetirno risanico** Titan, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 in boroveljsko **bokarico**, kal. 16/8 x 57 R, s str. daljnogledom. Cena po dogovoru. Lahko tudi menjam za les – hrast ali macesen. Tel: 031/617-836.

Prodajam lepo ohranjeno **šibrenico**, kal. 12-12 (cena 300 €), in **pištolo** Makarov, kal. 9 mm (cena 300 €); popust, če kupec vzame v kompletu. Tel.: 041/381-175.

Prodajam polavtomatsko puško Browning bar 2, kal. .30-06, z rdečo piko Aimpoint. Tel.: 041/707-628.

Prodajam nov **daljinomer** LRF 1000 metrov (120 €), **strelni daljnogled** Bushnell 3 – 9 x 40 Real Tree (150 €), profesionalno polnilno **svetilko** MAG-LITE - (100 €), **daljnogled** 8 x 30, ruski (100 €), **kupim** pa **stare naboje** vseh vrst. Tel.: 068/177-526.

Prodajam repetirno risanico CZ, kal. 8x57 IS, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (cena 600 €) in **trap puško** Marochi (cena 700 €). Tel.: 041/719-535, Miha.

Prodajam boroveljsko bokarico, izdelek Sodja, kal. 7 x 57 R x16/70, dolga gravirana glava in originalnim z varabilnim str. daljnogledom B. Nickel 2,5-9 x E/D/S/S in odlično ohranjeno **pištolo** Peter Stahl, kal. .45 na 13 nabojev, primerna za praktično streljanje (pištola je skoraj nova (izstreljeno 250 nabojev). Tel.: 041/698-679.

Ugodno prodajam rusko bok **šibrenico**, kal. 12/12, z menjalno cevjo, kal. 7 x 57 R/12, s strelnim daljnogledom Zeiss. Tel.: 031/640-320.

Prodajam repetirno risanico Mauser, kal. 7 x 64, gravirano, z rezljanim kopitom, s starejšim daljnogledom (Suhlova montaža), izredno natančna; **express risanico** Baikal, kal. .30-06, /.30-06, s str. daljnogledom in **polavtomatsko šibrenico** Verney Carron, kal. 12 (nova). Tel.: 031/790-480, Janez.

Prodajam repetirno risanico Mauser, kal. 8 x 57 IS (nova puškina cev), s str. daljnogledom Carl Zeiss 4 x 32 (tudi s stranskim pomikom križa), na Suhlovi montaži. Cena je 750 €. Tel.: 040/983-919.

Drugo

Prodajam leseno zaprto prežo (brez lestve), velikosti 120 x 110 cm. Interesentom lahko pošljem fotografijo. Tel.: 041/844-662 (Albin).

Prodajam košute in jelene damjake za nadaljnjo rejo ali odstrel. Tel.: 041/683-346, Janko.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tistega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodajam letnike revije Lovec od leta 1952 do 1965. Cena po dogovoru. Tel.: 051/353-050.

Prodajam knjige Zlatorogove knjižnice LZS (razen prvih dveh). Tel.: 041/844-662.

Prodajam praktično nenošen lovski kroj Mura, številka 50. Tel.: 041/654-273.

Kupim knjige Zlatorogove knjižnice od št. 1 do 6, od 8 do 19 in od 24 do 26. Tel.: 041/397-008, Miran.

LOVSKA OBLAČILA

IZDELANA PO MERI

KROJŠTVO ROŽMAN
izdelava oblačil d.o.o.
Erjavčeva ulica 5,
8250 Brežice

051 442 556; 041 436 417
info@krojstvo-rozman.si
www.krojstvo-rozman.si

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na elektronski naslov: lovec@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej. Položnic ne pošiljamo. Preštejte besede in ustrezno vsoto nakazite na TRR Lovske zveze Slovenije:

Nova Ljubljanska banka,
d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBASI2X.

Sklic naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila.

Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLAS.

Klub hanovskih in bavarskih barvarjev Slovenije in Vzrejna komisija KZS za barvarje

Organizirata, v sodelovanju z LKD Celje in LD Jurklošter,

Samostojno državno preizkušnjo v delu po umetni krvni sledi za barvarje (CACT)

Preizkušnja bo v soboto, 22. junija 2024, v lovišču LD Jurklošter.

Zbor udeležencev in odprtje preizkušnje bo ob 8. uri pred lovsko kočo LD Jurklošter na Lahovem Grabnu 10 B, 3273 Jurklošter.

Pravico udeležbe na preizkušnji imajo barvarji, ki so telesno že ocenjeni in imajo tudi že opravljeno uporabnostno preizkušnjo po umetni krvni sledi. Preizkušnja bo potekala po *Pravilniku za samostojno preizkušnjo v delu po umetni krvni sledi*. Število psov bo omejeno na 14, zato bomo upoštevali vrstni red prijav vodnikov.

Prijave s kontaktnimi podatki (št. GSM) in obojestransko skeniran rodovnik psa (z vpisanimi podatki o opravljenem UP in TO), je potrebno poslati na naslov: vercko.jozef@gmail.com najkasneje do 12. 6. 2024. Dodatne informacije o preizkušnji dobite pri Jožefu Verčku, po telefonu: 068/166 863.

Predsednik kluba
Srečko Mumel

Koledar lovsko-kinoloških prireditev v letu 2024

Od Kinološke zveze Slovenije - Komisije za kinološke prireditve smo na uredništvo Lovca in spletnih strani LZS prejeli koledar prireditev v excelu.

Poiščete ga na spletnih straneh Lovske zveze Slovenije v zavihku **Lovska kinologija** kjer je omogočena povezava do **Koledarja lovsko-kinoloških prireditev v letu 2024**.

<https://www.lovska-zveza.si/lovstvo/lovska-kinologija/koledar-kinoloskih-prireditev-2024/>

MAJ						
Datum	Luna	Sonce		zora/mrak (navt.)		
		vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec
1. Sr	2:50	11:39	5:48	20:11	4:34	21:25 ●
2. Če	3:19	13:00	5:47	20:12	4:32	21:27
3. Pe	3:42	14:22	5:45	20:13	4:30	21:29
4. So	4:03	15:42	5:44	20:15	4:28	21:30
5. Ne	4:22	17:04	5:42	20:16	4:27	21:32
6. Po	4:41	18:27	5:41	20:17	4:25	21:34
7. To	5:02	19:51	5:39	20:18	4:23	21:35
8. Sr	5:28	21:15	5:38	20:20	4:21	21:37 ●
9. Če	6:00	22:35	5:37	20:21	4:19	21:39
10. Pe	6:42	23:46	5:35	20:22	4:18	21:40
11. So	7:34	—	5:34	20:23	4:16	21:42
12. Ne	8:37	0:44	5:33	20:25	4:14	21:44
13. Po	9:45	1:27	5:31	20:26	4:12	21:45
14. To	10:56	2:00	5:30	20:27	4:11	21:47
15. Sr	12:05	2:25	5:29	20:28	4:09	21:49 ●
16. Če	13:12	2:45	5:28	20:29	4:08	21:50
17. Pe	14:17	3:01	5:27	20:31	4:06	21:52
18. So	15:21	3:16	5:26	20:32	4:05	21:53
19. Ne	16:26	3:31	5:25	20:33	4:03	21:55
20. Po	17:31	3:46	5:24	20:34	4:02	21:57
21. To	18:40	4:03	5:23	20:35	4:00	21:58
22. Sr	19:51	4:23	5:22	20:36	3:59	22:00
23. Če	21:04	4:48	5:21	20:37	3:57	22:01 ○
24. Pe	22:15	5:21	5:20	20:38	3:56	22:03
25. So	23:18	6:05	5:19	20:39	3:55	22:04
26. Ne	—	7:02	5:18	20:40	3:54	22:05
27. Po	0:10	8:11	5:17	20:41	3:52	22:07
28. To	0:51	9:28	5:17	20:42	3:51	22:08
29. Sr	1:22	10:49	5:16	20:43	3:50	22:10
30. Če	1:47	12:09	5:15	20:44	3:49	22:11 ●
31. Pe	2:08	13:28	5:15	20:45	3:48	22:12

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV vabi na

SPECIALNO RAZSTAVO VII. FCI PASEMSKE SKUPINE (CAC-SLO),

Ki bo 1. junija 2024 v LD Boris Kidrič, Zgornja Hajdina 103e, 2288 Hajdina.

PROGRAM RAZSTAVE:
 09.00–10.00 *dovod psov*
 10.00–10.15 *odprtje razstave*
 10.15–13.00 *ocenjevanje psov*
 13.30–15.00 *program best in show*

Specialno razstavo VII. FCI skupine bosta sodila sodnika:
Nataša GEDERER (slo) nemške kratkoolake ptičarje in nemške zimavce
Roman ROYANŠEK (slo) ostale pasme

Informacije dobite pri Gašperju Petriču na telefonski številki 069 902 004 oz. elektronskem naslovu gasper.wildjaeger@gmail.com. Prijavnice najdete na spletni strani DLP, www.dlpso.si. Zadnji rok prijave je 20. maj 2024.

DOBER POGLED
oddaja o lovstvu

Termini predvajanja majske oddaje Dober pogled

TV STUDIO BISTRICA: četrtek, 30. 5. 2024, ob 20.00, sobota, 1. 6. 2024, ob 20.00 in nedelja, 2. 6. 2024, ob 11.00.
 VTV VELENJE: četrtek, 30. 5. 2024, ob 21.20.
 TV IDEA MURSKA SOBOTA: torek, 28. 5. 2024, ob 19.00 in 20.45.
 GTV KRANJ: torek, 28. 5. 2024, ob 19.35 in sreda, 29. 5. 2024, ob 18.00.
 VAŠ KANAL NOVO MESTO: četrtek, 30. 5. 2024, ob 22.00 in petek, 31. 5. 2024, ob 10.00.
 ATM KRANJSKA GORA: sobota, 25. 5. 2024, ob 20.00.
 ETV HD ZAGORJE OB SAVI: četrtek, 6. 6. 2024, ob 20.00.
 TV ORMOŽ: petek, 7. 6. 2024, ob 20.00 in nedelja, 9. 6. 2024, ob 10.00.
 ORON TV NOTRANJSKA: sobota, 25. 5. 2024, ob 18.00, ponedeljek, 27. 5. 2024, ob 20.00 in sreda, 28. 5. 2024, ob 10.00.

Navedeni termini objav so predvideni. Ker lahko nastanejo spremembe, vas prosimo, da spremljate aktualne TV-sporede posameznih TV-postaj.

Če želite, da je v oddaji predstavljeno tudi delo vaše lovske družine, nas lahko pokličete na telefonsko številko 031/273-825 (Erika).

Povsem vodotesen **LOVSKI DALJNOGLED**
 Dobra vidljivost v mraku
 Polnjen z nitrogénom
 Gumirano ohišje
 10-letna garancija
 Ugodna cena: 210,00 €

SANJU 8x42 WPR

INFORMACIJE IN NAROČILA
 BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV
v sodelovanju z LPN Fazan – Beltinci organizira

12. MEMORIAL VLADIMIRJA PLENIČARJA –
UPORABNOSTNA PREIZKUŠNJA V DELU PO UMETNI KRVNI SLEDI ZA VSE PASME PTIČARJEV

po sedaj veljavnem pravilniku o uporabnosti preizkušnji v delu po umetni krvni sledi. Zbor udeležencev: 22. junija 2024 ob 8. uri pred upravo lovišča LPN Fazan – Beltinci. Preizkušnja je namenjena predvsem vodnikom ptičarjev, za katere ni prijavnine. Število psov je omejeno na dvanajst. Vodnik mora imeti s seboj vso potrebno opremo za psa in zase, veljavno lovsko izkaznico, člansko izkaznico DLP, originalni rodovnik in obvezno veterinarsko potrdilo o cepljenju proti steklini. Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika pošljite na naslov: Gašper Petrič, Slovenja Vas 65f, 2288 Hajdina. Prijavnico dobite na spletni strani www.dlpso.si mobilno 069 902 004 ali e-naslov: gasper.wildjaeger@gmail.com.

Zadnji rok prijave: 16. junij 2024.

Raztegljiv in nastavljiv tripod z naslonom za puška. Omogoča streljanje stoje, čepa ali leže.

AVANTURA

179,00 €
161,10 €

www.avantura.info

Lovska palica PRIMOS Trigger Stick GEN 3 - tripod

Avantura Trade d.o.o., Ljubljanska c. 44, 8230 Postojna
 05 726 40 70 | info@avantura.info

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
 Šmitedeva ulica 13,
 1831 Ljubljana-Črnuče
 tel./fax: 01/426 32 72
 e-mail: tehnooptika@smolnikar.si
www.tehnooptika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5 8x42
 Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Monarch5 8x42
 Akcijska cena: **319,00 €**

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

OBLAČILA PINEWOOD ZA POLETNO SEZONO

Funkcijska majica Finnveden
 Cena: 44,95 €

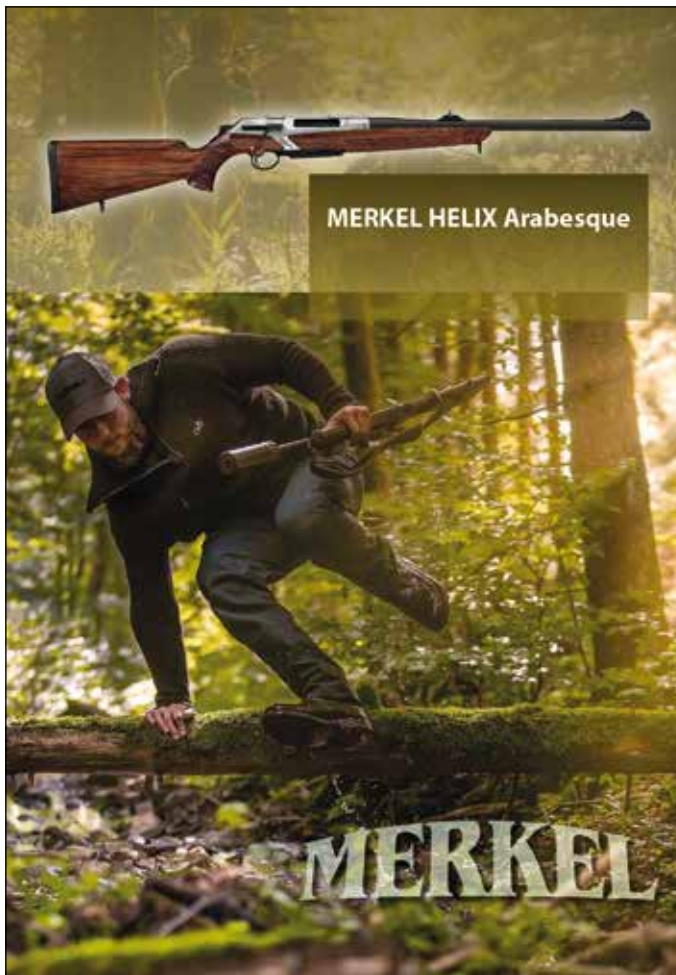
Hoodie s power flisom Finnveden
 Cena: 109,95 €

Hlače Zip-Off z odstranljivimi hlačnicami
 Cena: 94,95 €

VUTE PUŠKARSTVO

www.lovskaoprema.si | info@lovskaoprema.si | Tel: 070 666 429

MERKEL HELIX Arabesque

HAENEL JAEGER NXT

Haenel Jaeger10 Lady_Timber

MERKEL K5 Extreme

MERKEL

MERKEL HELIX Black

Prodaja vrhunskih izdelkov

Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, ...

Puške: Blaser, Steyr Mannlicher, Merkel, Haenel, CZ, Heym ...

Strelivo: RWS, Geco, Blaser, Rottweil, Sax, LFB, ...

Oblacila: Chevalier, Sitka, Blaser, Merkel Gear, ...

Izvajamo vsa puškarska dela

Puškarnstvo Špendal d.o.o.

Gramozna pot 9
1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307

www.guns-spendal.si

email: puskarstvo@siol.net info@guns-spendal.si

STEINER

NOVOST

RANGER 4S 4-16x44

Nov model uveljavljene serije strelnih daljnogledov Ranger

- **Majhen in lahek** (27.8 cm dolg, 518 g težek)
- Primeren za uporabo z **nočnim ali termovizijskim nastavkom**
- **Odlična optična kakovost** v tem cenovnem razredu
- Idealen za **lov na zalaz** in **lov v gorah**
- **10 let** garancije in servis v EU

Aktualna
cena
1.249 €

**OPTICS
TRADE**

Nakup je možen na spletni strani www.optics-trade.eu ali v vseh boljše založenih lovskih trgovinah. Za več informacij nas pokličite na 031 770 520 (Optics Trade).

Poskenirajte
kodo za več
informacij

